

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 5 maart 2024
Ons kenmerk 10/5.4/2024000321
Behandeld door thema Financiën, Planning & Control
Onderwerp: Jaarstukken 2022 en Bedrijfsplan 2024 WMD
Status: Ter informatie

Geachte voorzitter/leden,

Hierbij informeren wij u over de verantwoording over 2022 en de plannen voor 2024 van WMD Drinkwater N.V. (hierna: WMD), ter uitvoering van het besluit dat uw Staten op 28 september 2022 (Statenstuk 2022-69, Protocol Verbonden Partijen) hebben genomen.

In protocolafpraak 4 van het Protocol Verbonden Partijen is vastgelegd dat uw Staten jaarlijks geïnformeerd worden over verbonden partijen. WMD is een verbonden partij van de provincie Drenthe. U ontvangt nu van WMD het Jaarverslag 2022 (inclusief de Jaarrekening 2022), het Bedrijfsplan 2024 (inclusief begroting) en de notitie Strategische & Financiële Uitgangspunten en Ontwikkelingen.

Uit de Jaarrekening 2022 blijkt dat WMD over 2022 geconsolideerd een positief resultaat van € 1.146.000,-- heeft behaald. Het resultaat is lager dan de Begroting 2022. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de Begroting 2022 zijn een € 550.000,-- lager resultaat uit de verkoop van drinkwater, doordat inwoners van Drenthe minder water verbruikten dan verwacht en een circa € 400.000,-- lager resultaat door een boekhoudkundige wijziging in de verwerking van opbrengsten en kosten van aansluitleidingen. Het resultaat is geheel toegevoegd aan de reserves van WMD. Dit is conform de afspraken die over de resultaatbestemming zijn gemaakt en gezien de vermogenspositie van WMD ook wenselijk.

Met de notitie Strategische & Financiële Uitgangspunten en Ontwikkelingen brengt WMD strategische en financiële uitgangspunten en ontwikkelingen in beeld die van invloed zijn op het Meerjaren Investeringsplan (MIP) 2024-2033, als integraal onderdeel van het Bedrijfsplan 2024. De opgave waar WMD voor staat is onverminderd groot en neemt zelfs nog in omvang toe. Er is een grote inspanning nodig om de kwaliteit van het drinkwater voor de toekomst veilig te stellen. Ook moet rekening worden gehouden met stijging in drinkwatergebruik, waar uitbreiding van productiecapaciteit voor nodig is. Er is nog steeds een aanzienlijke vervangingsopgave van verouderende infrastructuur voor zowel winmiddelen, productiestations als transport- en distributieleidingen. Additionele zuiveringstechnieken moeten worden ingezet om de kwaliteit van het drinkwater optimaal te houden. Naast deze primaire drinkwateropgaves staat WMD ook voor de opgave om de processen te verduurzamen en om gebruik te maken van de mogelijkheden die digitalisering inmiddels biedt.

WMD constateert dat bij de invulling van deze opgave de grenzen van de eigen financiële ruimte, financieringsmogelijkheden en de capaciteit van de interne organisatie worden bereikt. Het investeringsvolume is in de afgelopen jaren sterk gestegen tot circa € 35 miljoen per jaar nu. Financieel loopt WMD tegen de grenzen aan van de investeringsmogelijkheden door de eisen aan de financiële parameters zoals Weighted Average Cost of Capital (WACC = gemiddelde gewogen kostenvoet van kapitaal), Interest coverage ratio (ICR = rentedekkingsratio) en solvabiliteitsratio. Door de onzekerheid in prijsontwikkeling moet WMD bovendien rekening houden met hogere kosten gedurende de looptijd van projecten. Vanuit WMD wordt in dit verband een voortgaande verhoging van de tarieven als noodzakelijke ontwikkeling gezien. Die tariefontwikkeling is onder meer van belang voor de vermogensontwikkeling van WMD. Deze benadering komt ook terug in het Bedrijfsplan 2024.

Het Bedrijfsplan bevat de beoogde resultaten en de (financiële) begroting van de operationele en investeringsactiviteiten voor het komende boekjaar. Op basis van de meerjarenprognose blijft WMD voldoen aan de financieringsvoorwaarden van de banken en de eisen die door de Drinkwaterwet worden gesteld aan bijvoorbeeld het maximale exploitatieresultaat. De solvabiliteit moet op basis van huidige financieringsafspraken minimaal 25% bedragen. WMD streeft naar een solvabiliteit van 30% om voldoende ruimte te hebben om tegenvallers te kunnen opvangen. Een tariefstijging blijft daarbij noodzakelijk. De tariefstijging bedraagt 18% in 2024, is voor een groot deel niet beïnvloedbaar en wordt veroorzaakt door inflatie en een lager drinkwaterverbruik in Drenthe (10%). De overige 8% volgt uit de noodzakelijke investeringsopgave om de inwoners van Drenthe in de toekomst van kwalitatief goed drinkwater te blijven voorzien. Het Investeringsplan 2024 komt voort uit het in de zomer van 2023 geactualiseerde Meerjaren Investerings Plan 2024-2033. In het MIP staan alle verwachte investeringsprojecten in de aankomende periode van tien jaar, waarbij het begrotingsjaar 2024 het eerste jaar is. De investeringsbegroting is circa € 36 miljoen per jaar. In het Bedrijfsplan 2024 wordt op basis van een aantal externe omstandigheden uitgegaan van een voorzichtige berekening van het te verwachten investeringsvolume.

Een en ander betekent dat de drinkwatertarieven voor de klanten van WMD stijgen - een gemiddeld huishouden in Drenthe betaalt in 2024 ongeveer € 2,-- per maand meer voor drinkwater dan in 2023. De tariefsverhoging betekent dat een gemiddeld huishouden in Drenthe in 2024 € 21,51 per maand betaalt voor drinkwater. Het tarief van WMD was daarentegen in 2023 lager dan het gemiddelde van alle waterbedrijven. De tariefstijging in 2024 blijft daarmee ook in vergelijking met de tarieven van andere waterbedrijven verdedigbaar.

Op deze wijze blijft WMD bijdragen aan onze provinciale doelen. Daarbij zetten wij in op een financieel gezond en solide provinciaal drinkwaterbedrijf, om daarmee de bevolking van de provincie Drenthe blijvend te voorzien van voldoende, schoon en betaalbaar drinkwater.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,

, voorzitter

, secretaris

Bijlagen:

1. Jaarverslag 2022 WMD
2. Bedrijfsplan 2024 WMD
3. Strategische & Financiële Uitgangspunten en Ontwikkelingen WMD

Jaarverslag 2022

100% drinkwater

Inhoudsopgave

Profiel			
Voorwoord	3	Infrastructuur	23
Kengetallen 2022	5	Onze klanten	25
Profiel en missie	6	Onze organisatie en medewerkers	28
Kernwaarden	7	Financiële resultaten	32
Bestuursverslag	8	Vermogenspositie en financiering	35
Bestuursverklaring	10	Risicobeheer en compliance	37
Kernactiviteit	11	Governance	40
De aandeelhouders van WMD	12	Verslag van de raad van commissarissen	41
Ons verzorgingsgebied	13	Bericht van de ondernemingsraad	45
Jaaroverzicht	14	Jaarrekening	47
Onze belangrijkste thema's		Geconsolideerde jaarrekening	48
Waterkwaliteit	15	Enkelvoudige jaarrekening	71
Waterkwantiteit	18	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	78
Duurzaamheid	21	Bijlagen	81

Voorwoord

Tomeloze inzet, veerkracht en professionaliteit

Het jaar 2022 ligt inmiddels alweer ver achter ons. Het is april 2023 wanneer ik dit voorwoord schrijf. WMD kijkt terug op een goed jaar. Allereerst was het een jaar vrijwel zonder corona-maatregelen. We hebben elkaar weer fysiek getroffen en gesproken op kantoor, op onze productiestations en op diverse bijeenkomsten. En dat is fijn, want in het echt elkaar zien en spreken overtreft elke digitale meeting. WMD heeft een financieel resultaat behaald van 1,1 miljoen euro. De vermogenspositie van WMD moet de komende jaren worden verbeterd. Alleen dan kunnen we onze investeringen financieren en zijn we voorbereid op alle onzekerheden die WMD als drinkwaterbedrijf onderweg tegenkomt.

Versterken vermogenspositie

De omgeving waarin WMD momenteel opereert wordt gekenmerkt door onzekerheden. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om onzekerheden in de ontwikkeling van de kwaliteit van de bronnen, de toekomstige drinkwaterbehoefte en inflatie. Dit leidt tot dynamiek in de investeringsopgave. Gezien de leveringsplicht die WMD heeft en de cruciale rol van drinkwater in de maatschappij, ziet WMD zich genoodzaakt de planvorming zodanig vorm te geven dat ook bij tegenvallende ontwikkelingen de drinkwaterlevering niet in gevaar komt. WMD heeft flexibiliteit nodig in haar handelingsperspectief om met de juiste maatregelen of interventie te kunnen reageren, indien de situatie daarom vraagt.

WMD moet haar vermogenspositie versterken om investeringen te kunnen financieren en om onzekerheden te incasseren. Onze investeringsopgave bedraagt 36 miljoen euro per jaar, voor onder andere uitbreiding van zuiveringen en wingebieden, distributiecapaciteit, duurzaamheid en vervanging van onze verouderde infrastructuur. Stijging van de drinkwatertarieven is daarom de komende jaren onontkoombaar.

Kerntaak: het leveren van schoon en veilig drinkwater tegen acceptabele kosten

Het was een jaar waarin WMD haar kerntaak heeft uitgevoerd: het leveren van schoon, voldoende en veilig drinkwater. Ik ben daar enorm trots op. Iedereen binnen WMD draagt zijn of haar steentje bij. We legden leidingen aan of repareerden ze en we bouwen een fantastisch nieuw productiestation in Beilen. We hebben standaarden ontwikkeld, klanten ondersteund, interne processen verbeterd en samen met alle medewerkers een nieuw visiedocument voor de komende vier jaar ontwikkeld. Die tomeloze inzet, veerkracht en professionaliteit wil ik graag benoemen en mijn waardering voor uitspreken.

Terugkijkend naar 2022 zijn er diverse gebeurtenissen die in mijn hoofd de revue passeren. De oorlog in Oekraïne uiteraard. Een oorlog waarbij de primaire voorzieningen voor duizenden mensen elke dag in gevaar komen. We merken dat de situatie in Oekraïne ook effecten heeft op onze organisatie. Vanwege de hoge gasprijs merken we dat er minder warm water wordt gebruikt. Dat zien we terug in de afname van de drinkwaterafgifte in het laatste kwartaal van 2022.

Vivienne Frankot, Directeur bestuurder

‘De vraag naar water zal naar verwachting alleen maar toenemen’

Vraag naar water zal toenemen

Overigens zal de vraag naar water de komende jaren naar verwachting alleen maar toenemen. Dat legt een druk op onze winningen en infrastructuur. Deze ontwikkeling brengt een voor WMD nieuwe dynamiek met zich mee. We zullen onze infrastructuur moeten uitbreiden: nieuwe winningen, productiestations, leidingen en aansluitingen. Het ontwikkelen van een nieuwe winning kent een doorlooptijd van meer dan tien jaar. Daarnaast is het moeilijk om aan te geven waar precies meer water geleverd zal moeten worden. Een nieuwe win- of productielocatie ontwikkelen is hierdoor een ingewikkeld proces.

In 2022 heeft WMD gewerkt aan een nieuw masterplan. Dit document geeft richting aan de gewenste ontwikkeling van de infrastructuur voor zowel de waterwingebieden, de zuiveringen als de transport- en distributieleidingen. De infrastructuur die WMD nu realiseert, moet de komende tientallen jaren zorgen voor een betrouwbare drinkwatervoorziening. Het masterplan geeft de gewenste lange-termijn-ontwikkeling van de infrastructuur aan.

Voorkomen is beter dan zuiveren

Ook de kwaliteit van het grondwater blijft voor WMD een enorme uitdaging. We meten steeds meer en vaker vervuilingen in het grondwater. Dat vraagt om aanvullende zuiveringsstappen en dus om fikse investeringen. In 2022 is bij de winning Noordbargeres bij Emmen het koolfilter in werking gegaan om de stof bentazon uit het grondwater te filteren. Inmiddels weten we dat we een aanvullende zuivering zullen moeten gaan bouwen om

nieuw aangetroffen ongewenste verontreinigingen uit het grondwater te halen. Voorkomen is beter dan zuiveren. Daarom vraagt WMD continue aandacht voor het schoonhouden van het grondwater. Want wat er niet in komt, hoeven we er niet uit te halen.

Wisseling van bestuur

WMD kende in 2022 een wisseling van bestuur. In september is Leo Hendriks afgetreden als bestuurder van WMD. Zijn taken heb ik als interim-bestuurder met plezier opgepakt. Inmiddels ben ik benoemd tot de nieuwe directeur-bestuurder van WMD. Samen met en de ondersteuning van alle collega's heb ik het volste vertrouwen dat we de basis leggen voor een duurzame drinkwatervoorziening voor nu en in de toekomst!

Watertransitie: een integrale aanpak

In de zomer van 2022 was drinkwater regelmatig een onderwerp in het nieuws. Nederlandse drinkwaterbedrijven sloegen de noodklok vanwege (on)voldoende beschikbaarheid van drinkwater in de toekomst. In Drenthe heeft WMD zonder problemen water geleverd tijdens deze droge zomer. Maar de langdurige droogtes van de laatste jaren zijn een belangrijk signaal voor de drinkwatersector. Als waterbedrijf moet WMD met een frisse blik kijken naar waterbeheer om de uitdagingen op het gebied van waterkwaliteit- en kwantiteit hoofd te bieden. Een transitie is nodig. Deze watertransitie is een ingewikkelde opgave, waar veel partijen bij betrokken zijn. WMD heeft het afgelopen jaar stevig gewerkt aan een betere samenwerking met stakeholders, zoals de landbouw, natuurorganisaties, waterschappen, gemeentes en

‘De watertransitie is een proces dat we samen moeten oppakken de komende jaren’

niet te vergeten de provincie. De watertransitie, het bufferen en vasthouden van zoetwater, is een proces dat we SAMEN moeten oppakken de komende jaren. Een integrale aanpak, met bewustwording en samenwerking als de belangrijkste pijlers.

In 2023 vieren we dat WMD 85 jaar bestaat. Dat doen we uiteraard met onze medewerkers, maar ook met onze klanten en stakeholders. WMD is klaar voor een jaar waarin samenwerking en transitie centraal staan. En het allerbelangrijkste: dat het water in Drenthe elke dag uit onze kranen stroomt.

Vivienne Frankot

Directeur bestuurder WMD Drinkwater NV

Kengetallen 2022

Omzet

€ 40,7 miljoen ▲

2021: € 40,5 miljoen

Klanttevredenheid
(telefonische afhandeling)

8,9 ▲

2021: 8,7

Aantal
medewerkers

223 ▲

2021: 192

Aantal
waterwingebieden

14 -

2021: 14

Productie
(m³)

34,9 miljoen ▼

2021: 35,1 miljoen

Prijs drinkwater voor
huishouden (per m³)

€ 0,72 ▲

vastrecht € 70,68
2021: € 0,63

Aantal technische
aansluitingen

204.194 ▲

2021: 202.392

Lengte
hoofdleidingen (km)

5.269 ▲

2021: 5.261

Profiel en missie

Profiel

Al meer dan 120 jaar levert WMD betrouwbaar en betaalbaar drinkwater aan de inwoners van Drenthe. Dat doen we op een duurzame en verantwoorde manier. Schoon drinkwater stroomt hier 'gewoon' uit de kraan en daarmee voorzien we elke dag in een primaire levensbehoefte. En eigenlijk is dat helemaal niet gewoon, want nog geen 80 jaar geleden was het waterleidingnetwerk beperkt en dronk men met name op het platteland water uit kanalen, sloten en putten. Veilig drinkwater is tegenwoordig de belangrijkste voorziening in huis; het zorgt ervoor dat we gezond blijven en schoon en fris. WMD blijft investeren en verbeteren om ook in de toekomst iedereen in Drenthe van onberispelijk drinkwater te kunnen voorzien.

Missie

WMD levert onberispelijk drinkwater tegen acceptabele kosten voor iedereen in Drenthe, generatie na generatie.

Kernwaarden

Toekomstbestendig

De investeringen in de drinkwaterinfrastructuur zijn kostbaar en moeten tientallen jaren renderen. WMD kiest voor toekomstbestendige oplossingen en hanteert daarbij een zorgvuldig proces waarbij het oog houdt voor de omgeving. Daarbij gaat het om goede oplossingen voor bescherming van het grondwater als bron voor de drinkwatervoorziening en voor onderhoud van de bestaande infrastructuur.

WMD investeert in kennis en ontwikkeling van medewerkers. In de snel veranderende wereld van vandaag heeft WMD behoefte aan medewerkers die in staat zijn om in te spelen op veranderende omstandigheden.

Klantgericht

WMD is monopolist; huishoudelijke klanten kunnen niet kiezen van welk drinkwaterbedrijf ze water geleverd willen krijgen. Dat verplicht ons tot het leveren van een kwaliteit van dienstverlening die aansluit bij de uitstekende kwaliteit van het drinkwater. Dit weerspiegelt zich in het waarmaken of zelfs overtreffen van verwachtingen van onze klant.

Betrouwbaar

Drinkwater is er altijd. Daar kunnen de klanten van WMD op vertrouwen. Dit is vanzelfsprekend gekoppeld aan de kwaliteit en leveringszekerheid van het drinkwater dat WMD levert. Ook in haar handelen en werken toont WMD betrouwbaarheid en komt afspraken na. Beleidskeuzes zijn consistent over meerdere jaren. WMD is transparant in haar communicatie en erkent gemaakte fouten om ervan te leren. De betrouwbaarheid is zichtbaar in een open en eerlijke werkcultuur.

Oorspronkelijk

WMD heeft haar wortels in Drenthe en is daar trots op. De medewerkers zijn vakmensen en nemen regie over hun werk. Vanuit de vakkennis en verantwoordelijkheid maken medewerkers keuzes. Nadenken en doen, onafhankelijk kunnen werken van anderen als dat moet. Welbewust risico's afwegen en fouten durven maken. Waar nodig werkt WMD samen met partners, bij voorkeur uit de regio.

Bestuursverslag

Stijging drinkwatertarieven

In 2022 stegen de drinkwatertarieven. Een gezin met een gemiddeld drinkwaterverbruik van 100 m³ per jaar betaalde in 2022 ongeveer 12 euro meer per jaar. Deze tariefsverhoging was vooral nodig voor alle investeringen die noodzakelijk zijn om in de toekomst betrouwbaar drinkwater te kunnen blijven produceren. De komende tien jaar verwacht WMD zo'n 350 miljoen euro te moeten investeren. De uitdagingen zijn groot en stijging van de tarieven is dan ook onafwendbaar.

Externe ontwikkelingen

De oorlog in de Oekraïne heeft in 2022 veel effecten gehad op de maatschappij. Ook WMD heeft deze effecten gemerkt, met name qua prijsstijging en levertijden. WMD heeft wel alle werkzaamheden volgens planning uitgevoerd. Ook de stijging van de energieprijzen in 2022 heeft invloed gehad op de drinkwaterlevering. In het laatste kwartaal zag WMD een dalende drinkwaterafgifte. Het komende jaar zal moeten blijken of deze trend doorzet.

Nieuw lid RVC

Op de aandeelhoudersvergadering van 18 november 2022 is Lisette van Breugel benoemd als lid van de raad van commissarissen. Van Breugel werkt als CEO bij ArboUnie. Naast haar rol bij WMD is ze ook lid van de raden van toezicht van Verslavingszorg Noord Nederland en het Diaconessenhuis in Utrecht. Over haar toetreding tot de raad van commissarissen is Van Breugel enthousiast: 'WMD staat voor belangrijke uitdagingen komende jaren, niet alleen ten aanzien van het kunnen blijven leveren van

onberispelijk drinkwater, maar ook om dat met voldoende collega's te kunnen blijven doen tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Tegen deze achtergrond hoop ik een bijdrage te mogen leveren, niet alleen als formeel toezichthouder, maar vooral ook als sparringpartner. Vooral in die laatste rol denk ik dat mijn kennis, ervaring, toegankelijkheid en verbindende stijl van toegevoegde waarde kunnen zijn.'

Tevreden klanten

Klanten van WMD zijn in het algemeen zeer tevreden over de continuïteit van de levering, de kwaliteit van het drinkwater en de dienstverlening. Dit blijkt uit klantonderzoeken die jaarlijks worden uitgevoerd voor de landelijke vergelijking tussen de drinkwaterbedrijven en uit de gegevens van de klantcontactmonitor van WMD. Binnen de drinkwatersector staat WMD in de top qua klanttevredenheid en de drinkwatersector scoort uitzonderlijk hoog ten opzichte van zowel nutsvoorzieningen als commerciële diensten.

De telefonische bereikbaarheid en afhandeling van klachten scoren erg goed bij WMD. Klanten kunnen 24 uur per dag en 7 dagen per week zaken regelen, onder andere via het klantenportal 'Mijn WMD'. De bereikbaarheid buiten kantooruren wordt in 2023 verder verbeterd.

Drinkwater is (bijna) altijd beschikbaar. Voor onze klanten in Drenthe is de drinkwaterlevering gemiddeld zo'n 13 minuten per jaar onderbroken. De kwaliteit en betrouwbaarheid van het drinkwater wordt goed gewaardeerd.

Van links af: Marco de Rijke, André Wierda, Vivienne Frankot, Joris Grotenhuis en Henk Brink

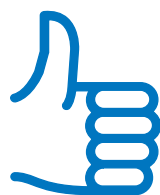
WMD werkt continu aan de optimalisatie van de procesautomatisering op alle productiestations

ICT-ontwikkelingen gaan snel

Een van de snelst veranderende ontwikkelingen zien we op ICT-gebied. WMD werkt continu aan de optimalisatie van de procesautomatisering op alle productiestations en ontwikkelt zelf de besturingsprogramma's voor het nieuwe productiestation in Beilen en de actiefkoolfilter installatie van productiestation Noordbargeres. Op het gebied van beveiliging, dat een steeds grotere aandacht en inspanning vergt, blijft WMD er alles aan doen om het hoge niveau te handhaven. Om de bedrijfsvoering te optimaliseren en toekomstbestendig te maken, met een belangrijke focus op datamanagement en datagedreven werken, wordt ICT onlosmakelijk verbonden met de bedrijfsvoering en de investeringsopgave. Hierbij wordt de ICT-samenwerking met Waterbedrijf Groningen en WLN voortgezet.

Medewerkerstevredenheid

7,5
score medewerkers-
tevredenheid

Droogte en drinkwater

In de zomer van 2022 was de droogte regelmatig een onderwerp in de landelijke media. De langdurige droogtes van de laatste jaren geven aanleiding tot een frisse blik op het waterbeheer in Nederland. Meerdere opeenvolgende jaren van droogte zijn nieuw voor Nederland, maar zullen naar verwachting in de toekomst vaker voorkomen. De droogte en hoge temperaturen zorgen voor uitdagingen rondom waterkwantiteit en -kwaliteit. Tegelijkertijd stijgt de drinkwatervraag in bredere zin door economische ontwikkelingen en bevolkingstoename. De droge zomers sinds 2018 maken duidelijk dat de toekomstige beschikbaarheid van voldoende, kwalitatief zoet water in alle delen van het land geen vanzelfsprekendheid is. WMD is zich daarvan bewust en zoekt daarbij de samenwerking op met de provincie, landbouwsector, waterschappen en natuurorganisaties. Want een robuust watersysteem vraagt om nieuwe keuzes in de ruimtelijke, landschappelijke inrichting, zowel boven- als ondergronds. Op de hogere zandgronden moeten we zorgen dat er meer water wordt vast gehouden of aangevoerd, bijvoorbeeld in combinatie met natuurontwikkeling of extensievere landbouw.

KWR deed voor WMD onderzoek naar de waterbalans van Drenthe. Hierin werd duidelijk hoeveel water er in totaal beschikbaar is en hoeveel daarvan gebruikt wordt voor het maken van drinkwater. Op dit moment zijn er onvoldoende

De klantbeleving van de dienstverlening van WMD

8,9
score dienstverlening
meteropname

buffermogelijkheden om water vast te houden voor droge tijden. Er valt gemiddeld meer dan voldoende regen voor natuur, landbouw, industrie en het maken van drinkwater. Van alle regen die valt verdampt het meeste water weer. Wat overblijft is het regenwateroverschot dat voor een groot deel afgevoerd wordt richting IJsselmeer en de Waddenzee. WMD wil samen met partners als de provincie, waterschappen, natuurorganisaties, industrie- en landbouwsector de waterhuishouding in de provincie verbeteren en optimaliseren.

Bestuursverklaring

De bestuurder verklaart naar beste weten:

- Dat de jaarrekening 2022 een getrouw beeld geeft van de activa, de passiva, de financiële positie per 31 december 2022 en het resultaat over 2022 van WMD en de in de consolidatie opgenomen ondernemingen.
- Dat het jaarverslag een getrouw beeld geeft van de toestand op de balansdatum per 31 december 2022 en de gang van zaken gedurende het boekjaar bij WMD.
- Dat in het jaarverslag de wezenlijke risico's zijn beschreven waarmee WMD wordt geconfronteerd.

11 mei 2023

Vivienne Frankot

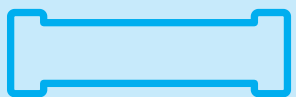
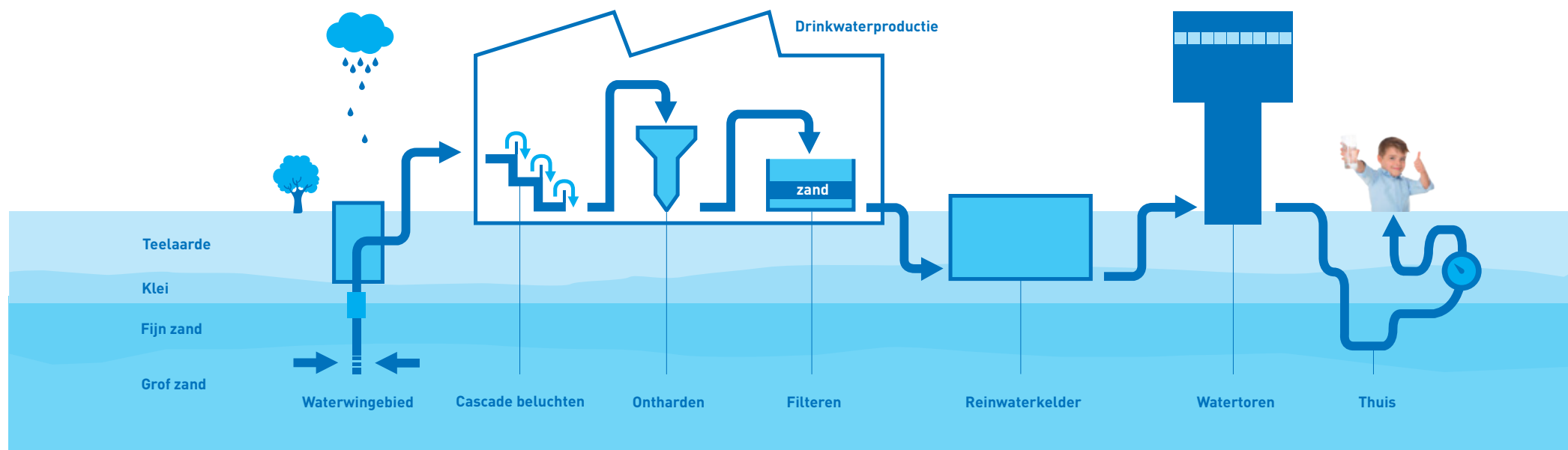
Directeur bestuurder WMD Drinkwater NV

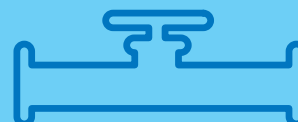
Kernactiviteit 100% drinkwater

WMD is de drinkwaterleverancier van Drenthe. Ons drinkwater maken we van grondwater, dat we omhoog pompen en vervolgens in een productiestation filteren, zuiveren en ontharden. In een reinwaterkelder wordt het drinkwater tijdelijk

opgeslagen. WMD heeft in Drenthe twaalf productiestations. Zo zorgen we voor een hoge leveringszekerheid en kan de klant altijd rekenen op schoon, gezond en onberispelijk drinkwater.

Lengte
hoofdleidingen (km) 2022 5.269
2021 5.261
↑ 0,15%

Technische
aansluitingen 2022 204.194
2021 202.392
↑ 1%

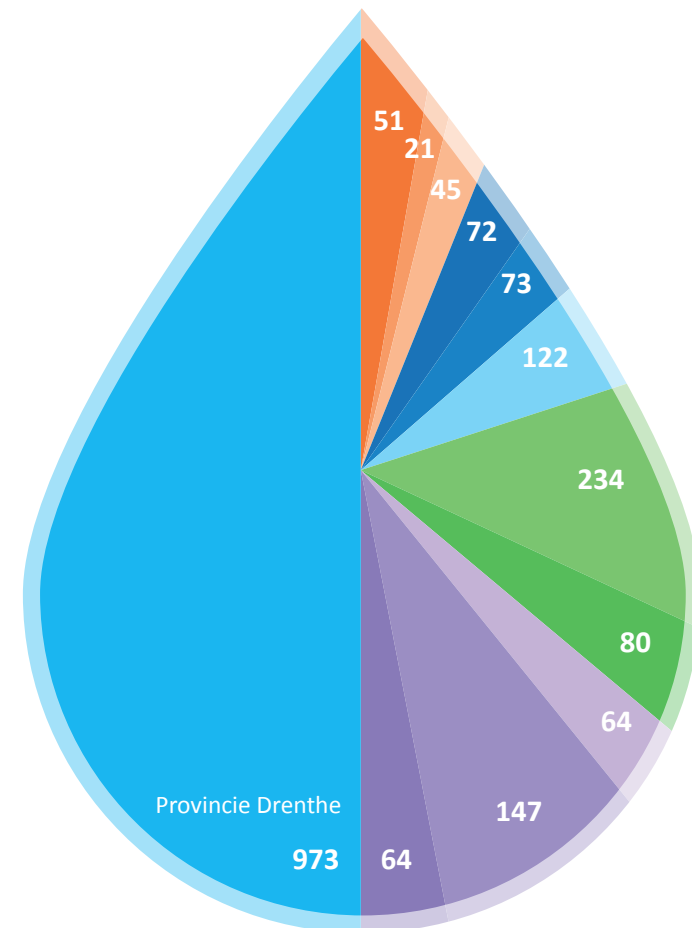
De aandeelhouders van WMD

De provincie Drenthe en elf Drentse gemeenten zijn onze aandeelhouders*

Provincie Drenthe

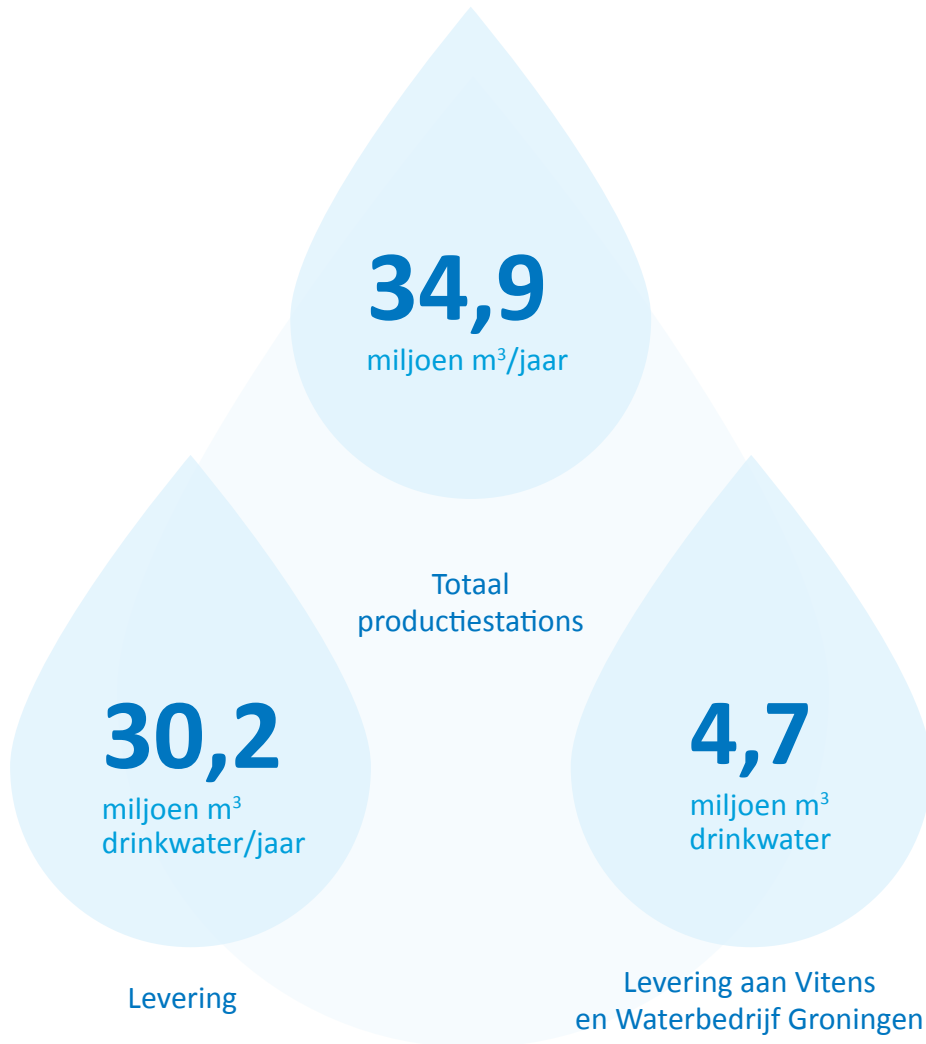

Aantal aandelen per aandeelhouder

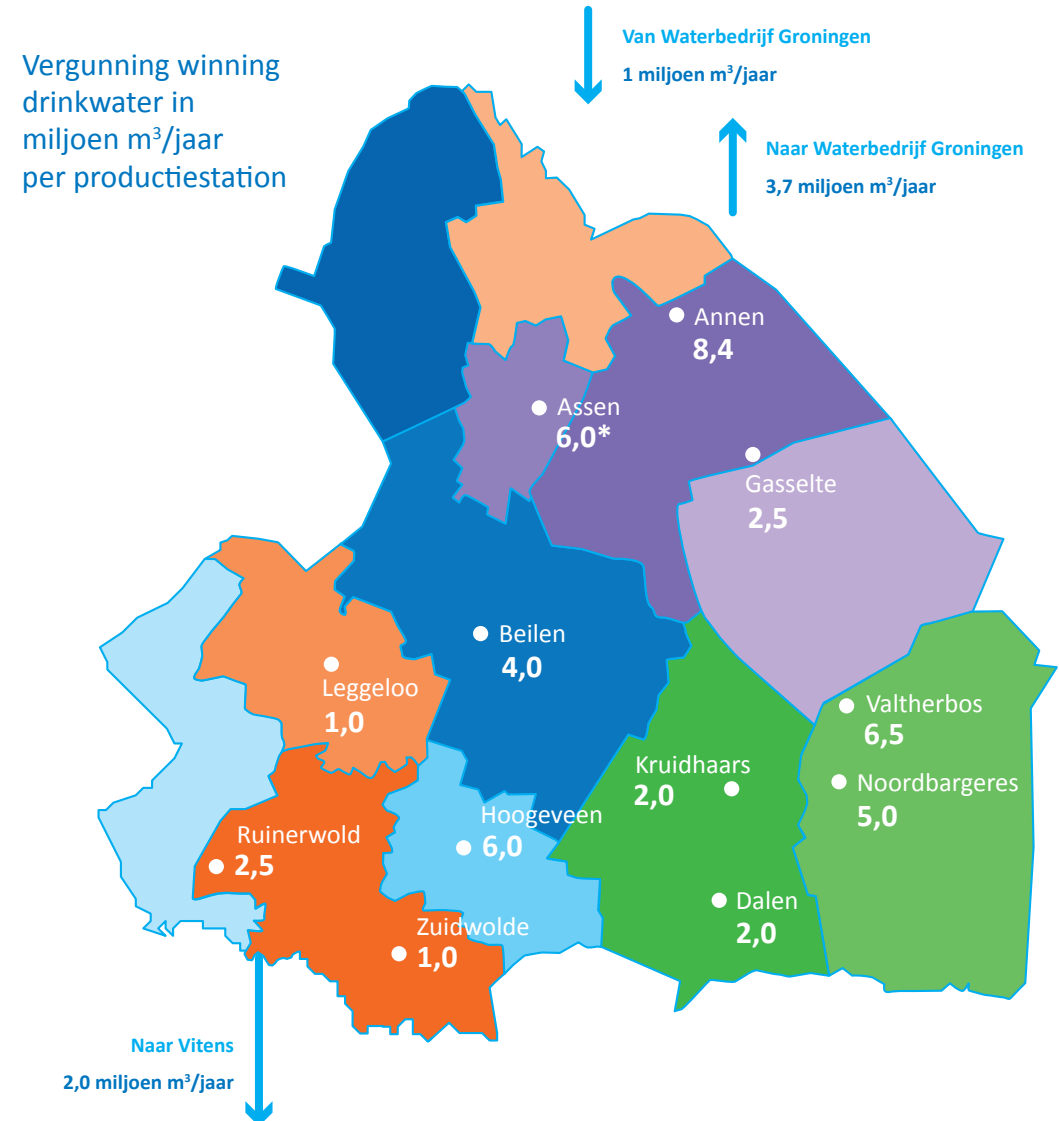

* Artikel 3 Drinkwaterwet: De zorg, overeenkomstig deze wet en de daarop berustende bepalingen, voor een voldoende en duurzame uitvoering van de openbare drinkwatervoorziening binnen een distributiegebied berust bij de eigenaar van het drinkwaterbedrijf die bevoegd en, overeenkomstig artikel 8, verplicht is tot levering van drinkwater in dat gebied.

Ons verzorgingsgebied

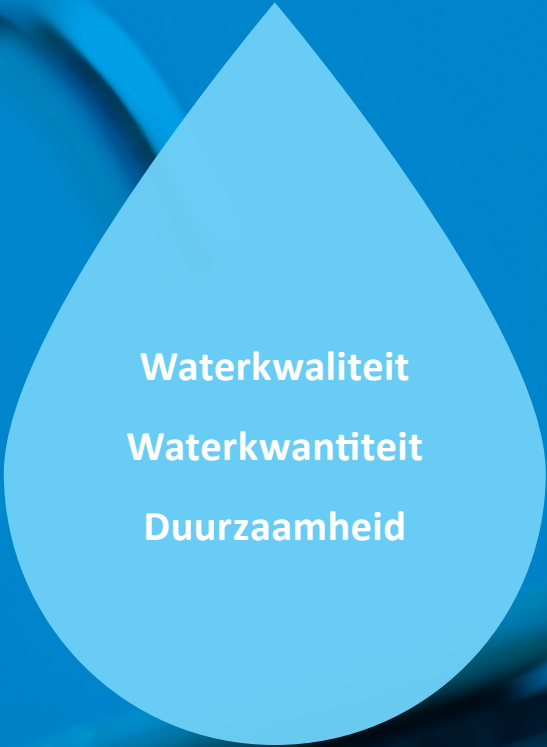

WMD levert niet alleen 30,2 miljoen m³ drinkwater in Drenthe, maar ook 4,7 miljoen m³ drinkwater aan Vitens en Waterbedrijf Groningen

Jaaroverzicht 2022

Waterkwaliteit
Waterkwantiteit
Duurzaamheid

Thema Waterkwaliteit

Onze drinkwaterbronnen staan onder druk

Winsten onder druk

De winning in Noordbargeres bij Emmen is de meest kwetsbare winning van WMD. Hier ontdekte WMD een aantal jaar geleden bentazon (een gewasbeschermingsmiddel) in de grondwaterbronnen. Om deze stof uit het water te zuiveren, is een actief kool installatie gebouwd, ontworpen door WMD zelf. De installatie is in 2022 in werking gesteld. Ondertussen werd ook de stof EDTA ontdekt; een microverontreiniging die niet met actief kool kan worden verwijderd.

Extra zuiveringstap nodig

Naast de actief kool filters in Noordbargeres zal WMD ook omgekeerde osmose toepassen om onder andere EDTA uit het water te halen. Deze extra zuiveringstap wordt op het productiestation in Zuidwolde al toegepast als onthardingsstap. Er is onderzoek gedaan naar de verschillende alternatieven en het toepassen van omgekeerde osmose lijkt op dit moment de beste keuze. Noordbargeres wordt hiermee een unieke winningslocatie waar WMD 15% van al het drinkwater maakt.

Grondwater blijft onze bron

Ondanks de verslechtering in kwaliteit blijft grondwater voor WMD de bron om drinkwater te maken. De bodem is immers het beste filter en zuivert het water op een natuurlijke manier, waardoor de zuivering tot drinkwater in de basis goedkoop en duurzaam is. Bovendien fungeert de bodem in Drenthe als één grote regenton, waardoor er ook in droge periodes water beschikbaar is. Oppervlaktewater daarentegen is in droge periodes niet genoeg aanwezig en bovendien vergt dit water veel meer zuiveringsstappen. De waterbalans van Drenthe laat zien dat er elk jaar voldoende regen valt om het grondwater aan te vullen. Zo heeft WMD ook in de toekomst genoeg water om drinkwater van te maken.

Samenwerking

In 2022 heeft WMD veel geïnvesteerd in de samenwerking met stakeholders. De opgaven waar WMD voor staat, moeten samen met diverse partijen opgepakt worden. Bijvoorbeeld met andere drinkwaterbedrijven en leveranciers. Maar vooral met partijen uit de Drentse waterketen: de provincie, gemeenten, waterschappen, natuur- en milieuorganisaties en de landbouwsector.

In 2022 zijn diverse politieke partijen op werkbezoek geweest bij WMD. Daarnaast heeft WMD [position papers](#) gemaakt in aanloop naar de provinciale- en waterschapsverkiezingen in 2023. Op productielocaties is er voorlichting gegeven aan diverse

Henk Brink, manager Strategie en

Kwaliteit: “WMD komt steeds meer ongewenste stoffen tegen in het grondwater. De kwaliteit van onze bronnen gaat achteruit. In 58 van de 150 bronnen zien we nu organische microverontreinigingen terug. Voor enkele winningen speelt verontreiniging vanuit huishoudens en industrie een rol, maar in de meeste gevallen gaat het om verontreinigingen met pesticiden vanuit de landbouw. WMD zet zich daarom voluit in op bronbescherming. Want wat er niet in komt, hoeven we er ook niet uit te halen. Hierbij werken we nauw samen met diverse stakeholders, zoals de provincie Drenthe. Het gaat om bewustwording bij zowel landbouw, industrie en huishoudens als de mensen die het beleid maken”.

Waterkwaliteit

groepen, zoals de PvdA Drenthe, de commerciële club Assen en een ingenieursvereniging uit Groningen. Deze werkbezoeken zijn enthousiast ontvangen en gaven de deelnemers veel nieuwe inzichten rondom drinkwater en de productie ervan. Op wmd.nl zijn diverse opiniestukken rondom drinkwater gepubliceerd. In 2023 wordt de public affairs strategie verder uitgewerkt en versterkt aan de hand van stakeholderonderzoek.

Studiegroepen akkerbouw en veeteelt

WMD en provincie Drenthe werken in een aantal kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden samen met agrarische ondernemers om de verontreinigingen tegen te gaan; bijvoorbeeld in studiegroepen, om nitraatuitspoeling richting het grondwater terug te dringen. De uitspoeling van nitraat, afkomstig uit bemesting, vanaf het maaiveld is zo hoog, dat op termijn de Drinkwaternorm wordt overschreden. In de studiegroepen worden agrarische ondernemers begeleid door ingenieursbureaus en krijgen ze advies over bijvoorbeeld rassen en het teeltplan.

PFAS

WMD komt in haar grondwater hele kleine hoeveelheden PFAS tegen. In twee bronnen bij Noord-Bargeres is het stofje gevonden. Naar verwachting zal PFAS in de toekomst steeds vaker worden aangetroffen in onze drinkwaterbronnen. PFAS staat voor poly- en perfluoralkylstoffen. Dat zijn chemische stoffen die in onder meer antiaanbakpannen, cosmetica, kleren en voedselverpakkingen zitten. Nederland heeft samen met Denemarken, Duitsland, Noorwegen en Zweden een voorstel voor een Europees PFAS-verbod ingediend. Dit voorstel is op 7 februari 2023 gepubliceerd door het Europese Chemicaliën Agentschap (ECHA). Zo'n voorstel noemt men ook wel een restrictievoorstel. In het voorstel staat dat alle schadelijke PFAS stoffen (meer dan 10.000 in totaal) verboden moeten worden. Het gaat om zowel het maken van PFAS als om het maken van producten van PFAS. Ook de import hiervan wordt verboden. Het doel van het voorstel is om te zorgen dat het PFAS probleem bij de bron wordt aangepakt, zodat er niet nog meer PFAS in het milieu komen.

Interview met Gerrit Wittenberg

‘We doen wat we zeggen en we zeggen wat we doen’

Gerrit Wittenberg (63 jaar) is al ruim 35 jaar in dienst bij WMD. Een watermaker van het eerste uur, die zijn loopbaan binnen het bedrijf breed heeft kunnen ontwikkelen. Dat WMD eigen initiatieven en doorontwikkeling stimuleert, blijkt wel uit het verhaal van Gerrit.

“Ik begon in 1988 bij de afdeling distributie in de buitendienst. Ik heb diverse opleidingen op het gebied van drinkwater afgerond, maar helaas kreeg ik last van ernstige rugklachten. Door deze klachten werd fysiek werk voor mij te zwaar. Binnen WMD was toen de functie van ARBO-coördinator vacant; daar heb ik toen op gesolliciteerd. Door de jaren heen is deze functie verder ontwikkeld tot KAM-coördinator (Kwaliteit ARBO en Milieu). Het onderdeel Kwaliteit sprak mij persoonlijk zeer aan en sinds 2005 vervul ik dan ook de functie van Kwaliteits-coördinator.

Sinds juli 2011 zijn drinkwaterbedrijven in Nederland verplicht om over een geldig ISO 9001 certificaat te beschikken. Dit is een verplichting vanuit de Drinkwaterwet, die WMD altijd zeer serieus heeft opgepakt. Sterker nog, voordat de verplichting vanuit de Drinkwaterwet werd geïntroduceerd, was WMD al - in 2007 - ISO 9001 gecertificeerd. Dit zegt veel over de spirit van het bedrijf.

Hiermee vallen de ISO-audits, intern en extern (uitgevoerd door Lloyds register) onder mijn verantwoordelijkheid. Het credo dat wij hierbij hanteren volgt de ISO-ideologie, “we doen wat we zeggen en we zeggen wat we doen”. Iets dat tijdens de audits gemeten wordt, op diverse onderdelen binnen het bedrijf. Binnen de certificering heeft door de jaren heen een belangrijke shift plaatsgevonden. Werd er eerst vooral getoetst op klanttevredenheid, (ISO 9001-2008) inmiddels is de scope veel breder geworden op basis van ISO 9001-2015. Er wordt gekeken hoe WMD omgaat met al haar stakeholders, niet alleen klanten, maar ook aandeelhouders, leveranciers, personeel en financiers. Een ontwikkeling die bedrijf breed te zien is. We zijn niet langer alleen een technisch bedrijf dat water levert, maar ook een bedrijf met een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid.

In 2023 zwaai ik af, mijn tijd bij WMD zit erop. Ik kijk terug op een fijne loopbaan. WMD biedt kansen voor iedereen die initiatief toont of zijn nek durft uit te steken. Fouten maken mag. Dat heb ik altijd als zeer waardevol ervaren.”

Thema

Waterkwantiteit

Voldoende drinkwater, nu en in de toekomst

Naast onze grote aandacht voor vervuiling van onze bronnen, is ook de hoeveelheid drinkwater die WMD moet gaan leveren in de toekomst een belangrijk aandachtspunt. WMD zal meer drinkwater moeten leveren aan inwoners en bedrijven. Het drinkwatergebruik per persoon zal naar verwachting licht dalen. Echter, op korte termijn stijgt het inwoneraantal van Drenthe. De komende jaren worden er 13.000 huizen gebouwd dat de provincie afgesproken heeft met het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening. De economie groeit en daarmee neemt de drinkwatervraag vanuit bedrijven toe.

Behalve een hoger drinkwatergebruik, houdt WMD ook rekening met meer waterverlies bij de zuivering van het grondwater tot drinkwater. De complexere zuiveringstechnieken, die WMD moet toepassen omdat de kwaliteit van de bronnen verslechtert, gaan gepaard met extra productieverlies. Zo gaat bij de techniek van omgekeerde osmose 10 tot 20% water verloren tijdens het productieproces.

Met het nemen van maatregelen kunnen drinkwaterbronnen klimaatbestendiger worden.

WMD zal op zoek gaan naar nieuwe waterwinlocaties en naar mogelijkheden om bestaande winlocaties uit te breiden; de winvergunningen kunnen worden vergroot. Eens in de vier jaar maakt WMD een masterplan infrastructuur, waarin wordt geanticipeerd op deze stijgende drinkwatervraag. Op de locaties in Hogeveen en Dalen, waar nog ruimte is in de bestaande winvergunning, wordt de capaciteit vergroot.

De zoektocht naar nieuwe winlocaties doet WMD samen met Waterbedrijf Groningen en de provincies Drenthe en Groningen. Aan de provincies de taak om te zoeken naar aanvullende strategische voorraden. Voor Drenthe zijn de locaties inmiddels aangewezen. Per locatie onderzoekt WMD wat de mogelijkheden zijn en vooral ook wat de effecten zijn van een waterwinning.

Samenwerking voor een optimale zoetwatervoorziening

Het klimaat verandert - de zomers worden warmer, de droogte neemt toe en regenbuien worden heftiger. Deze klimaatverandering raakt WMD op verschillende manieren. Door warmte en droogte in de zomer neemt de drinkwaterafgifte toe. Dit botst met het watertekort dat het watersysteem op dat moment heeft voor alle functies zoals natuur, veilige dijken en de landbouw. Ondanks dat het grondwater, waar WMD drinkwater van maakt, niet opraakt tijdens deze periodes, staat de onttrekking op zo'n moment beleidsmatig wel onder druk.

Waterkwantiteit

Door maatregelen te nemen in de intrekgebieden van drinkwaterbronnen kunnen deze bronnen klimaatbestendiger worden. Een mooi voorbeeld van WMD's aanpak, zijn de zogenaamde ZON-maatregelen. Sinds 2021 neemt WMD deel aan het samenwerkingsverband Zoetwatervoorziening Oost Nederland. Hierin wordt onderzoek gedaan naar de huidige droogteproblematiek en mogelijke oplossingen en maatregelen. Water kan beter worden vastgehouden door bijvoorbeeld peilverhoging en functieverandering van gronden.

Zelf neemt WMD ook maatregelen om water beter vast te houden. In waterwingebied Gasselte bijvoorbeeld werden in 2022 naaldbomen vervangen door loofbomen, die minder water verdampen dan naaldbomen.

In Assen laat WMD het speelwater infiltreren in de bodem. [Het water 'vertragen' als appeltje voor de dorst.](#)

Bouw productiestation Beilen

In 2022 is de bouw van het nieuwe productiestation Beilen volgens planning verlopen. Vanuit dit station wordt straks niet alleen water geleverd aan inwoners van gemeente Midden-Drenthe, maar ook aan Vitens (productiestation Terwisscha bij Appelscha). In 2023 zal het productiestation water gaan leveren – zachter drinkwater, dankzij de onthardingstechniek met omgekeerde osmose. De skids die worden toegepast bij deze techniek zijn ontworpen en gebouwd door WMD zelf. Ze ontharden niet alleen het water, maar vormen ook een barrière tegen eventuele verontreinigingen in de toekomst.

In Hoogeveen komt een bovengronds reinwaterreservoir

Vanaf 2027 gaat WMD vanaf Beilen zo'n 3 miljoen m³ water per jaar leveren aan Vitens. In directe relatie hiermee versterkt WMD de drinkwaterinfrastructuur tussen de productielocaties Beilen en Hoogeveen, om de toekomstige leveringen flexibel, zeker en betrouwbaar te maken. Uitbreiding van de reservoircapaciteit op productiestation Hoogeveen is een onderdeel van deze toekomstbestendigheid. Daarbij komt een uitbreiding van de leveringscapaciteit in het eigen voorzieningsgebied van het productiestation Hoogeveen per 2024, waarvoor ook de reinwater-opslagcapaciteit vergroot moet worden. Het ontwerp voor dit bovengrondse reservoir is in 2022 gereed gemaakt. In 2023 wordt gestart met de bouw.

Waterkwantiteit

Ons leidingnet

Hoofdleidingen

In 2022 is er 56 kilometer nieuwe leiding aangelegd, waarvan 48 kilometer ter vervanging van asbestcementleidingen (AC-leidingen). 11,9 % van het leidingnetwerk bestond in 2022 uit AC-leidingen. Bij voortzetting van dit tempo vervanging zijn over circa 15 jaar alle AC-leidingen vervangen.

Aansluitleidingen

Een aansluitleiding is de leiding tussen de hoofdleiding en het pand waar het drinkwater wordt geleverd.

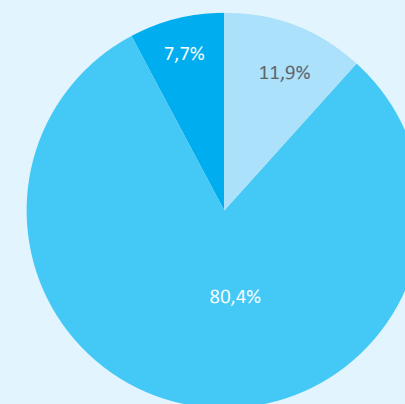
2022 Aanvragen

Q1	aanleg/wijziging		Q2	aanleg/wijziging		Q3	aanleg/wijziging		Q4	aanleg/wijziging	
jan	128		apr	181		jul	275		okt	245	
febr	161		mei	124		aug	138		nov	139	
mrt	176		jun	203		sep	198		dec	247	
Totaal	465			508			611			631	

2022 Gerealiseerd

Q1	aanleg		wijziging	Q2	aanleg		wijziging	Q3	aanleg		wijziging	Q4	aanleg		wijziging
jan	81		13	apr	171		18	jul	123		15	okt	190		20
febr	221		16	mei	196		18	aug	61		6	nov	190		12
mrt	161		28	jun	137		27	sep	124		12	dec	137		15
Totaal	463		57		504		63		318		33		517		47

Materiaal hoofdleidingen

■ AC 628 km
 ■ PVC/PE 4,239 km
 ■ GIJ 402 km

5.269 km

Totaal

Thema Duurzaamheid

WMD gaat een MVO managementsysteem opstellen.
Hiervoor gebruikt WMD de door de VN ontwikkelde SDG doelen.

Drinkwater is duurzaam

De CO₂-voetafdruk van drinkwater is laag. Het maken van drinkwater uit grondwater is in principe een duurzaam proces. Echter, door de vervuilingen en de aanvullende zuiveringen gaat er water verloren tijdens het productieproces. Ondanks dat het energieverbruik per m³ drinkwater laag is, gebruikt WMD in totaal toch aanzienlijke hoeveelheden elektriciteit door de grote hoeveelheid water die WMD produceert. Momenteel onderzoekt WMD of het mogelijk is om de productiestations te laten draaien op zelfopgewekte stroom door zonnepanelen. In Hoogeveen en Zuidwolde doen we onderzoek naar het afvangen van methaangas voor hergebruik.

Op naar een A-label voor kantoor Assen

Het kantoorpand aan de Lauwers in Assen wordt verbouwd. Het gebouw stamt uit 1991 en voldoet niet langer aan de wettelijke energienormen. Het nieuwe pand wordt geheel gasloos en krijgt een A-label. Daarnaast wordt het ingericht om activiteitgericht te gaan werken. Naar verwachting zal de verbouwing eind 2023 gereed zijn.

Hergebruik van restproducten

Duurzaamheid gaat niet alleen over het verbruik van energie. Ook het hergebruik van stoffen die ontstaan bij de productie van drinkwater is een duurzaam proces. Bijvoorbeeld kalk, dat in het grondwater zit, wordt voor een groot deel uit het water gehaald en opgeslagen in de vorm van kleine korrels. Consumenten gebruiken de korrels in de tuin om kalk toe te voegen en ook wegenbouwers maken er gebruik van. Het ijzer dat in het grondwater zit, verzamelt WMD in spoelvijvers naast de productiestations. Dit ijzerslib wordt gebruikt om bijvoorbeeld bakstenen te kleuren.

Duurzaam beheer van WMD-gronden

WMD bezit in Drenthe zo'n 850 hectare grond: waterwingebieden, stukjes van grondwaterbeschermingsgebieden en gronden waar kantoren en productiestations op staan. Het beheer en de verpachting van deze gronden staat in het teken van de biodiversiteit.

In 2022 is het nieuwe pachtbeleid in werking getreden. Duurzaam en circulair grondgebruik is daarbij het uitgangspunt om zo de kwaliteit van het grondwater te beschermen. Binnen waterwingebieden is het beheer van de gronden gericht op de bescherming van het grondwater en de productie van drinkwater. WMD verpacht 106 hectare grond als grasland en 64 hectare grond als akkerbouwgrond, waarbij alleen duurzaam agrarisch gebruik toestaan is. Vanaf 2023 is een aantal basiseisen voor de pachters van kracht.

Duurzaamheid

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

WMD investeert in mensen met afstand tot de arbeidsmarkt

WMD is het enige drinkwaterbedrijf in Nederland dat haar watermeters reviseert. Revisie van watermeters is duurzaam en bovendien scheelt het onze klanten extra kosten. In 2022 is gestart met de revisie van de watermeters in eigen beheer in de prachtige werkplaats in Annen.

“De watermeters van WMD worden eens per 12 jaar vervangen zodat we een goede registratie van het waterverbruik kunnen blijven garanderen”, vertelt Jelmer Schenk, teamleider Klant Support. De revisie van watermeters werd eerder verzorgd door een sociaal arbeidsontwikkelbedrijf uit Arnhem, Scalabor. “Door veranderde wetgeving (doorstroming naar reguliere arbeidsmarkt wordt gestimuleerd) kon dit bedrijf helaas niet langer de mensen leveren voor het reviseren”, aldus Schenk.

WMD zocht de samenwerking met werkvoorzieningsschappen in Drenthe, echter zonder resultaat. Daarom besloot de directie om de revisie zelf te gaan doen. In Annen kwam een geschikte hal vrij in de werkplaats, bepaalde certificering moesten worden gehaald en het machinepark van Scalabor kwam naar Annen. En... we gingen op zoek naar nieuwe collega's”.

“Naast een team van interne medewerkers, hebben we bewust gekozen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om hun een fijne werkomgeving te bieden. Via Werkplein Drentsche AA hebben we drie topcollega's gevonden voor de revisielijn. De werkzaamheden zijn divers, er is zowel zwaarder werk, maar ook heel precies en fijn werk”, legt Schenk uit.

Het totale aantal watermeters in Drenthe ligt rond de 200.000. Met het huidige team kunnen er per jaar zo'n 15.000 meters worden gereviseerd. “We hebben een prettige, ruime werkplek opgezet waar onze mensen relatief prikkelvrij kunnen werken en zonder hoge werkdruk”, voegt Schenk toe.

De revisielijn is volgens hem een mooi voorbeeld van maatschappelijk verantwoord ondernemen. “Revisie is duurzaam, we hergebruiken oude meters. Dat scheelt afval. En daarnaast geven we een kwetsbare groep mensen een mooie kans om hier te werken. Daar ben ik trots op”.

Infrastructuur

Projecten 2022

Een goede infrastructuur is belangrijk om elke dag schoon en lekker drinkwater te kunnen leveren in Drenthe. In 2022 zijn er diverse infrastructurele projecten aangepakt. WMD heeft zelf veel kennis én kunde in huis. Hierdoor kunnen we goed regie voeren op de projecten die we met onze partners uitvoeren. Met deze kennis en kunde kan WMD naast de reguliere vervangingen en reparaties ook de omvangrijkere projecten eigenhandig uitvoeren.

Vervangen van ruwwater toevoerleidingen

Bij productiestation Valtherbos zijn de toevoerleidingen vanwege veroudering vervangen: dit zijn de leidingen tussen de grondwaterbron en de ingang bij het productiestation. Een uitdagend en intensief project: tijdens de werkzaamheden moest het productiestation maar liefst 16 keer (deels) worden stilgelegd. Om de klant hierbij zo weinig mogelijk overlast te bezorgen, zijn de werkzaamheden zorgvuldig en ruim van tevoren gepland, zodat de bedrijfsvoering van andere stations konden bijspringen.

Spaghetti van buizen

Op productiestation Noordbargeres zijn de nieuwe actief koolfilters in werking gegaan. De aanleg van alle leidingen rondom deze actief koolfiltratie installatie was een hele prestatie: de leidingen – een wirwar van grote 500 mm buizen die als spaghetti om elkaar heen kronkelden – werden gelegd in 3D. Dit project was een mooie samenwerking tussen de teams projecten productie en distributie.

Sensoren in het leidingnet

In de hele provincie heeft WMD op 45 plekken sensoren in het leidingnetwerk geplaatst. Met deze sensoren kunnen schommelingen in de waterkwaliteit, zoals druk en temperatuur sneller worden opgemerkt. Deze data worden gebruikt voor het leidingnetontwerp en maken van modellen. Zo kan WMD in de toekomst ook storingen/lekkages makkelijker en vroeger signaleren.

A photograph of John Kikkert, a man in a blue hard hat and a dark blue jacket with the WMD logo, standing in a water treatment plant. He is leaning against a large grey pipe. The background shows industrial equipment and pipes.

Interview met John Kikkert

‘WMD betreft haar omgeving steeds beter bij projecten’

WMD levert schoon en veilig drinkwater tegen acceptabele kosten voor iedereen in Drenthe. Een missie om trots op te zijn, maar ook eentje die veel vraagt van de organisatie. WMD heeft een leveringsplicht voor huishoudens en bedrijven in Drenthe. Om de leveringszekerheid te bestendigen investeert WMD elk jaar veel in de infrastructuur. In 2022 is gestart met de aanleg van een transportleiding tussen Hoogeveen en Beilen met John Kikkert als projectleider.

De nieuwe transportleiding moet de leveringszekerheid van het productiestation Hoogeveen garanderen. “Het station was een zogezegd ‘vrijstaand’ productiestation, dus zonder koppeling naar een ander productiestation. Omdat het best een groot station is met een aanzienlijke productie, is er een risico dat bij een calamiteit er onvoldoende water kan worden geleverd aan het voorzieningsgebied. Door de transportleiding kan er eventueel vanaf het station in Beilen ook worden geleverd aan de buitengebieden zoals Pesse, Wijster en Drijber”, legt John uit.

Een transportleiding is een grote leiding, met een diameter van 500 mm. Dat maakt de aanleg van dit project best uniek. “In 2022 is het eerste deel van het project zo goed als technisch afgerond: de eerste kilometers tussen Hoogeveen en Pesse. Vanaf Pesse komt er nog een leiding naar Beilen, die wordt in 2024 aangelegd”, aldus John. Omdat de transportleiding ook door bebouwd gebied loopt, was er goede afstemming nodig met diverse stakeholders. Goed omgevingsmanagement is hierbij cruciaal, weet John: “We hebben met diverse bewoners en grondbezitters op tijd contact gezocht. Mede daardoor is de aanleg ook zo goed verlopen”. Voor de aanleg van de leiding moesten er diverse gestuurde boringen worden gedaan. Een specifieke klus, waarbij een ondergrondse boring wordt gemaakt onder bijvoorbeeld een vaarwater.

John kijkt trots terug op het project: “De korte lijntjes intern bij WMD en de communicatie met aannemers en andere betrokkenen hebben ervoor gezorgd dat het project uitstekend is verlopen. Bij een groot project als dit is goede communicatie en investeren in de relatie minimaal net zo belangrijk als goede techniek en materialen”.

Onze klanten

Onze klanten

Score 8,9

De medewerkers van de afdeling Klant beantwoordden circa 58.000 telefoontjes en gemiddeld genomen werden die binnen 15 seconden beantwoord. WMD maakt nog steeds geen gebruik van keuzemenu's en klanten weten dit te waarderen. De klantwaardering voor de telefonische afhandeling van vragen en klachten scoorde in 2022 een 8,9.

Geen grote incasso problematiek

Ondanks de vele prijsstijgingen in 2022 in Nederland, was er geen sprake van een grotere incassoproblematiek bij WMD. Het aantal afsluitingen in verband met wanbetaling bedroeg 64, waarvan er 51 na betaling weer zijn aangesloten. Het aantal afgesloten betalingsregelingen bedroeg 23.570.

WMD heeft een opzet gemaakt voor een nieuw incassobeleid. Met name de uitbreiding en versterking van de samenwerking met schuldhulpinstanties en gemeenten is een speerpunt voor de komende jaren.

Het jaar 2022 stond een belangrijk deel in het teken van de voorbereidingen voor het nieuwe klant- en facturatiesysteem Mecoms 365. Dit project is samen met Waterbedrijf Groningen opgepakt. Omdat er meer tijd nodig bleek te zijn om een zorgvuldige overgang naar het nieuwe systeem te laten plaatsvinden, is ervoor gekozen om niet in 2022 maar eind maart 2023 live te gaan.

Vier nota's per jaar

De keuze is gemaakt om de halfjaarlijkse nota voor het waterverbruik om te zetten naar een kwartaalnota en hiermee in 2023 te starten. De bedragen per factuur zullen dan lager zijn en daarmee hopen we onze klanten tegemoet te komen. Deze verandering zal WMD eind 2023 evalueren.

In- en uithuizingen

In 2022 werden er 13.456 aanmeldingen verwerkt en 12.172 afmeldingen. De meeste klanten gaven dit telefonisch door. Uit klantonderzoek blijkt dat mensen liever telefonisch contact willen om zeker te weten dat alles goed geregeld is, omdat hun situatie niet standaard is of omdat ze niet over digitale vaardigheden beschikken. Het verhuisproces werd door onze klanten beoordeeld met een 8,5.

Minder klachten dan in 2021

De jaarlijkse uitvraag van de meterstanden startte in de maand december. 94,3% gaf gehoor aan het verzoek om de meterstand door te geven. 82% deed dit digitaal. Onder de eerste inzenders van de meterstanden heeft WMD tien regentonnen verloot. In totaal registreerden we 605 klachten - ruim 200 minder dan vorig jaar - en ontvingen we 25 complimenten.

Door middel van de zogenaamde customer journey (klantreis) methodiek gaan we een onderzoek starten naar het storings- en verhuisproces en hopen verbeteringen voor onze klanten te

kunnen realiseren. Uiteraard worden onze klanten bij dit proces nauw betrokken en een aantal klanten (ervaringsdeskundigen met storings en verhuizen) wordt geïnterviewd als input voor de nieuwe klantreis.

Bijeenkomst klantenpanel

Klantenpanel

In 2022 waren er twee bijeenkomsten met het WMD-klantenpanel. Onder andere is de waterbalans en het incassobeleid besproken. Vanaf 2023 gaat WMD onderzoeken uitzetten onder een nieuw samengesteld, digitaal klantenpanel.

Educatie

Drinkwater is een natuurlijk, gezond en onmisbaar product. Vaak merken klanten dit pas, wanneer er bij een storing geen water uit de kraan komt! Bewust omgaan met drinkwater is belangrijk, want verspilling is zonde. WMD spant zich in om haar Drentse klanten bewuster te maken rondom drinkwatergebruik. Bijvoorbeeld door berichten op sociale media, maar ook door educatielessen te verzorgen op basisscholen.

De kwaliteit van drinkwater in Nederland is uitstekend. Om kinderen hiervan bewust te maken en ze te vertellen waarom kraanwater drinken een gezonde en duurzame keuze is, organiseren de tien Nederlandse drinkwaterbedrijven (Brabant Water, Dunea, Evides Waterbedrijf, Oasen, PWN, Vitens, Waterbedrijf Groningen, Waternet, WMD en WML) gezamenlijk Nationale Kraanwaterdag. Tijdens deze dag gaf WMD voorlichting op diverse scholen. Op een basisschool in Hoogeveen konden leerlingen zelf een aanboring maken en namen ze een kijkje in de monteurs' bus.

Nationale kraanwaterdag

Onze organisatie en medewerkers

Onze organisatie en medewerkers

Nieuwe medewerkers werven

WMD wil een goede en aantrekkelijke werkgever zijn, voor huidige én nieuwe medewerkers. Om de opgaven voor de toekomst te kunnen behalen, heeft WMD de komende jaren flink wat nieuwe medewerkers nodig (mede door een grote uitstroom van medewerkers die met pensioen gaan). Bij WMD staat autonomie, verbinding en persoonlijke ontwikkeling hoog in het vaandel. Om nieuwe collega's aan te trekken, is de wervingscampagne '[Word Watermaker](#)' opgestart. Sommige vacatures blijven moeilijk invulbaar, door krapte op de arbeidsmarkt. Bijvoorbeeld voor technische en ICT-functies. Een recruiter is aangesteld, voor verdere professionalisering van de werving. Ook zal de recruiter de relatie met het onderwijs gaan intensiveren, zodat WMD meer bekendheid krijgt bij (technische) schoolverlaters.

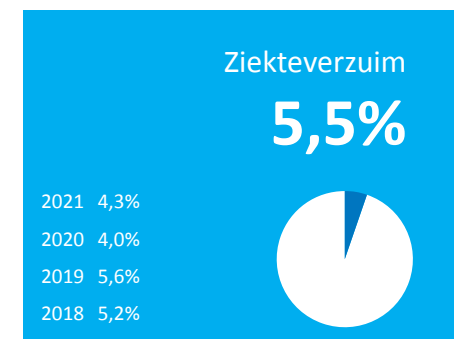
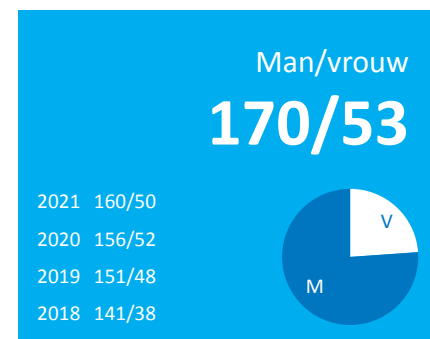
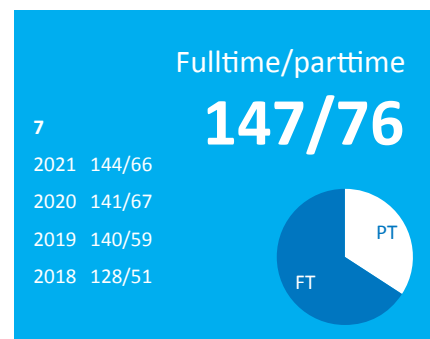
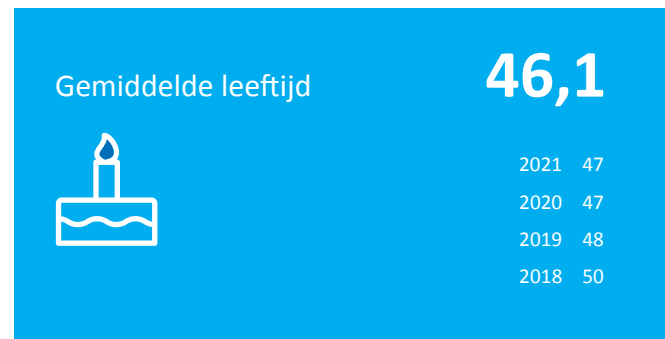
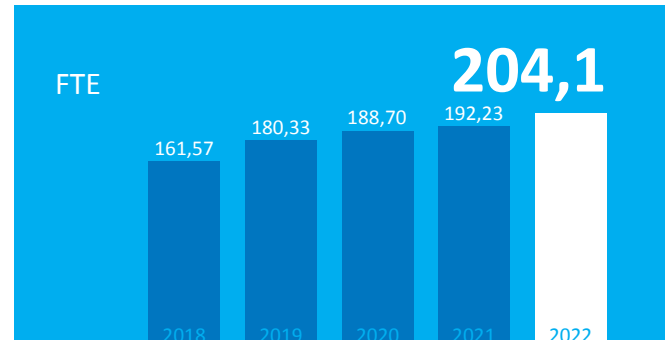
Verdeling man/vrouw beleid

WMD Drinkwater NV heeft het beleid om de juiste mens op de juiste plek te plaatsen. OP RvC-niveau is beleid op man/vrouw gemaakt en wordt conform gehandeld. Zie hiervoor het verslag van de RvC.

De functie van directeur-bestuurder is een solo-functie. Bij deze functie worden de kwaliteitscriteria gehanteerd zonder expliciet beleid voor een man of vrouw. Het managementteam bestaat, behalve de directeur-bestuurder, volledig uit mannen.

Bij de werving van managers en/of teamleiders heeft WMD Drinkwater geen beleid met betrekking tot de verdeling man/vrouw. Nadrukkelijk wordt iedereen uitgenodigd te solliciteren en de persoon die het beste past op de betreffende functie

Kengetallen personeel

wordt aangenomen. Hierbij kijken we vooral naar de (te ontwikkelen) capaciteiten en kwaliteiten van de persoon en vervolgens naar man/vrouw, jong/oud of andere persoonlijke kenmerken. WMD streeft nadrukkelijk naar kwaliteiten en ontwikkelingsmogelijkheden passend bij de visie van WMD.

Traineeships bij WMD

ICT-ers met een hbo-opleiding, die voldoen aan de gestelde functie-eisen zijn ook in Noord-Nederland schaars. WMD besloot tot een andere aanpak en trok twee hbo-studenten aan. Zij beschikten dan wel niet over de vereiste opleiding of ervaring, maar hadden wel de competenties in huis om zich te ontwikkelen tot de ICT-professional die WMD voor ogen heeft. Daarnaast waren er twee medewerkers die potentie hadden om zich verder op een nieuw terrein te ontwikkelen. Het tegelijkertijd leren en werken bleek een gouden greep. [Lees hier het hele artikel](#)

Veilig werken bij WMD

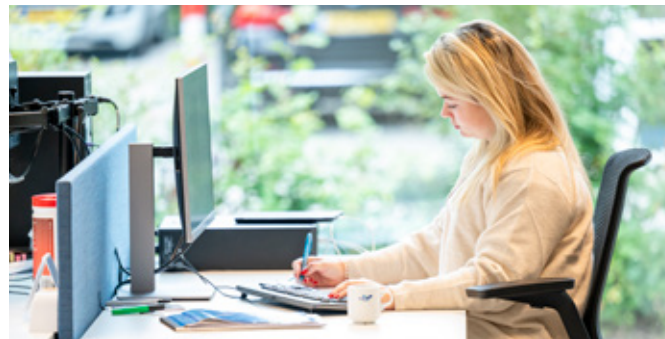
Veiligheid staat bij WMD hoog in het vaandel, in de breedste zin van het woord. Medewerkers worden uitgerust met goede werkkleding, er is aandacht voor werkprocessen op de productiestations en WMD helpt medewerkers bij het inrichten van een goede en veilige thuiswerkplek. Ook security awareness valt onder veilig werken: medewerkers worden zich meer bewust van digitale veiligheid door interne trainingen en workshops. In 2022 is de app 'VeiligWerk' geïmplementeerd. Met deze app kunnen medewerkers meldingen maken van gevaarlijke situaties. In totaal vonden er zes ongevallen plaats, waarvan één tot verzuim leidde.

Ontwikkeling van medewerkers

Bij WMD staat werkgeluk voorop! In 2022 zijn mooie stappen gemaakt op het gebied van autonomie, persoonlijke ontwikkeling en verbinding onderling. Elke medewerker heeft zelf regie op zijn of haar loopbaan/ontwikkeling en hier actief aan werkt. De personele jaarcyclus helpt daarbij en dat werpt z'n vruchten af: verschillende medewerkers binnen WMD hebben (vak)diploma's behaald of stroomden door naar een andere (interne) functie.

Strategische personeelsplanning

WMD is gestart met de invoering van strategische personeelsplanning (SPP). Zo krijgt de organisatie inzicht waar wijzigingen in de bezetting nodig zijn, nu en in de toekomst. Bijvoorbeeld bij het tijdig vervangen van medewerkers in specifieke functies waar borging van kennisoverdracht nodig is. Binnen enkele teams is een start gemaakt met dit instrument. Ook wordt er de komende jaren ingezet op meer projectmatig werken. Zo blijft WMD een wendbare organisatie die snel kan inspelen op externe ontwikkelingen.

ICT en digitalisering

De hele organisatie is in 2022 overgestapt op werken met Office365. Medewerkers hebben een opleiding gevolgd voor het gebruik van Teams, om beter en efficiënter te kunnen samenwerken. Daarnaast heeft iedere medewerker een nieuwe ICT-werk device ontvangen, mede gericht om tijd- en plaats onafhankelijk te kunnen werken.

Ook zijn er in 2022 belangrijke stappen gezet op het gebied van data science en internet-of-things (ten behoeve van het inlezen van data afkomstig van sensoren en slimme meters) en ten slotte is het programma 'digitaal fit' gestart, zodat medewerkers klaar zijn voor de digitalisering slag die de komende jaren nodig is.

Dit alles is onderdeel van een groter programma, waarbij gewerkt wordt naar grotere platformen van ICT. Hiervoor is een strategie uitgewerkt samen met Waterbedrijf Groningen en WLN. ICT technisch gezien was er sprake van stabiliteit en zijn er veel stappen ondernomen op het gebied van cyberbeveiliging en ICT-organisatie ontwikkeling.

Bij de aanleg van nieuwe transportleidingen de productielocaties wordt nu standaard een mantelbuis voor glasvezel mee gelegd. Hierdoor zullen alle productiestations onderling een veilige en betrouwbare netwerkverbinding hebben, ook bij storingen op internet.

Interview met Saskia Teeuw

Een nieuwe koers: Drents drinkwater. Altijd!

In 2022 is er door alle WMD-medewerkers gewerkt aan een nieuw visiedocument: *“Drents drinkwater. Altijd!”*. Het resultaat is een ambitieus, maar realistisch document, waarin de koers voor 2023 – 2027 staat. Het traject rondom het maken van het nieuwe visiedocument is begeleid door projectleider Saskia Teeuw.

Een heldere missie en visie is niet alleen belangrijk naar buiten toe, maar zeker ook voor medewerkers, vertelt Saskia. “Zowel de visie en missie kunnen medewerkers inspireren. Het laat immers zien wat het bestaansrecht is van WMD. Daarnaast schets je een gezamenlijk doel, iets om samen naartoe te werken. Juist daarom is het zo belangrijk dat iedereen betrokken is geweest bij de totstandkoming van deze nieuwe koers.”

De pandemie maakte het proces niet altijd gemakkelijk. In 2021 startte het project met een kick-off in november. Vanwege de corona-maatregelen was de eerste medewerkersbijeenkomst een digitaal event. Vanuit een studio in Meppel organiseerde WMD een interactieve en digitale talkshow met workshops. “Ondanks de beperkingen hebben we alles eruit gehaald wat erin zat. Deze middag voelde echt weer als ‘samen zijn’”, aldus Saskia.

Rondom verschillende thema's werden werkgroepen samengesteld. In elke werkgroep zaten werknemers vanuit alle hoeken van de organisatie. In de zomer van 2022 presenteerden zij hun uitkomsten aan elkaar en het MT. In september volgde een tweede medewerkersbijeenkomst, georganiseerd in het Atlas Theater in Emmen, zegt Saskia: “Dit was het eerste moment dat echt iedereen elkaar weer live zag. Dat was een mooie middag. Niet alleen omdat we elkaar in 't echt spraken, maar ook omdat er ontzettend veel waardevolle input kwam vanuit medewerkers. Input die ook echt is gebruikt voor het visiedocument.”

De acht strategische thema's waar WMD zich de komende jaren op gaat richten zijn: schone en voldoende bronnen, datagedreven werken, wendbare organisatie, gezond financieel resultaat, tevreden klant, sociaal en duurzaam, aantrekkelijke werkgever en robuuste infrastructuur. “Hierbij hebben de eerste vier thema's topprioriteit en de laatste de status ‘hoge prioriteit’”, legt Saskia uit. “Ik ben heel trots op het eindresultaat. Er ligt een breed gedragen document met prachtige ambities! Het was de eerste keer dat ik zo'n groot project heb begeleid. Ik ben blij dat WMD mij die kans heeft gegeven.”

Financiële resultaten

Financiële resultaten

Het financieel resultaat over 2022 bedraagt € 1,1 miljoen. Het financieel resultaat van 2022 is ruim € 8 miljoen lager dan in 2021, omdat het financieel resultaat van 2021 werd beïnvloed door een aantal incidentele baten.

Resultaatvergelijking

Bij de beoordeling van de resultaten 2022 in vergelijking met de resultaten 2021 dienen de volgende aspecten in de beoordeling betrokken te worden:

Opbrengsten:

- De netto omzet voor drinkwaterleveringen is € 2,1 hoger dan in 2021. Het drinkwatverbruik in 2022 was lager dan in 2021 omdat onze klanten door de hoge gasprijs minder warm water verbruikten. De netto omzet is desondanks hoger door de tariefstijging van 8% in 2022. Overige opbrengsten zijn in 2022 € 0,6 miljoen lager vanwege een incidentele bate in 2021 (verkoop van een dienstwoning).
- De netto omzet voor de aanleg van aansluitleidingen is € 2 miljoen lager vanwege een stelselwijziging.*

Bedrijfslasten:

- Personeelskosten zijn hoger dan vorig jaar. De stijging van de personeelskosten wordt voor € 0,5 miljoen veroorzaakt door de cao-verhoging en toename van het aantal Fte's van 200 naar 209.
- Door een stelselwijziging* zijn de kosten voor uitbesteed werk € 1 miljoen lager dan in 2021 en de personeelskosten € 0,3 miljoen lager.
- Afschrijvingskosten zijn € 0,5 miljoen hoger dan vorig jaar. Dit komt enerzijds door het in gebruik nemen van investeringen (€ 1 miljoen) en anderzijds door een incidenteel boekverlies op de verkoop van activa in het glastuinwingegebied Erica in 2021 (€ 0,5 miljoen).

Resultaat deelnemingen:

- In 2021 was er een incidenteel positief resultaat vanwege de verkoop van de aandelen van WMD in Nieuwater BV.

* Stelselwijziging:

Tot en met boekjaar 2021 werden de opbrengsten en kosten voor de aanleg van aansluitleidingen verantwoord in de verlies- en winstrekening op het moment dat de aansluitleiding is gerealiseerd. Vanaf boekjaar 2022 moeten in overeenstemming met RJ 270 de opbrengsten van aansluitleidingen worden verantwoord in de periode dat er drinkwater via deze aansluitleidingen wordt geleverd. Om er voor te zorgen dat zowel de opbrengsten als de kosten van aansluitleidingen worden verantwoord in de periode dat er drinkwater wordt geleverd, kiezen we voor de volgende verwerkingswijze. Vanaf boekjaar 2022 worden de kosten voor aansluitleidingen, als investering in het leidingnetwerk van WMD, onder de materiele vaste activa verantwoord. De opbrengsten worden in mindering gebracht op de materiele vaste activa. De aansluitleidingen worden afgeschreven in de periode dat er via de aansluitleidingen drinkwater wordt geleverd (35 jaar). De stelselwijziging heeft als gevolg dat zowel de opbrengsten als kosten lager zijn dan in 2021 en de begroting. Het netto-resultaat is door de stelselwijziging € 0,4 miljoen lager.

Resultaatvergelijking

(Bedragen in duizenden euro's)

	Geconsolideerd			Waarvan drinkwater			Overige activiteiten		
	2022	2021	Vershil	2022	2021	Vershil	2022	2021	Vershil
Opbrengsten									
Netto omzet	40.682	40.461	221	39.816	39.636	180	866	825	41
Overige bedrijfsopbrengsten	1.728	2.440	-712	1.230	1.820	-590	498	620	-122
	42.410	42.901	-491	41.046	41.456	-410	1.364	1.445	-81
Bedrijfslasten									
Grond en hulpstoffen	2.378	2.554	-176	2.255	2.446	-191	123	108	15
Uitbesteed werk en andere externe kosten	6.843	7.684	-841	6.752	7.528	-776	91	156	-65
Personeelskosten	12.325	12.169	156	11.994	11.582	412	331	587	-256
Afschrijvingen	9.708	9.214	494	9.446	8.484	962	262	730	-468
Grondwaterbelasting	417	420	-3	406	408	-2	11	12	-1
Overige bedrijfskosten	7.222	7.109	113	7.043	7.058	-15	179	51	128
	38.893	39.150	-257	37.896	37.506	390	997	1.644	-647
Bedrijfsresultaat	3.517	3.751	-234	3.150	3.950	-800	367	-199	566
Financiële baten en lasten	-2.023	-2.047	24	-1.872	-1.608	-264	-151	-439	288
Bedrijfsresultaat voor belastingen	1.494	1.704	-210	1.278	2.342	-1.064	216	-638	854
Winstbelastingen	-197	-61	-136	-150	-264	114	-47	203	-250
Resultaat deelnemingen	-150	8.021	-8.171	-150	62	-212	0	7.959	-7.959
	-347	7.960	-8.307	-300	-202	-98	-47	8.162	-8.209
Resultaat na belastingen	1.146	9.664	-8.517	978	2.140	-1.162	169	7.524	-7.355

Vermogenspositie en financiering

Vermogenspositie

De beschikbare en vastgelegde middelen zijn, geconsolideerd beschouwd, als volgt te specificeren:

(Bedragen in duizenden euro's)

	31 december 2022	31 december 2021
Op lange termijn beschikbaar		
Eigen vermogen en achtergestelde lening	61.754	60.658
Voorzieningen	37	64
Langlopende schulden (inclusief kortlopend deel)	138.653	125.813
	200.444	186.535
Op lange termijn vastgelegd		
Materiële vaste activa	201.293	181.232
Financiële vaste activa	4.134	4.588
	205.427	185.820
Saldo lange termijn	-4.983	715
Beschikbaar op korte termijn		
Kortlopende schulden	14.364	10.099
Vastgelegd op korte termijn		
Voorraden	1.239	767
Vorderingen	6.167	5.493
	7.406	6.260
	6.958	3.839
Totaal saldo	1.975	4.554
Beschikbare financieringen op korte termijn:		
Rekening courant krediet	15.000	15.000
Kasgeldleningen	0	0
	15.000	15.000
Beschikbare liquide middelen	16.975	19.554

Liquiditeit

WMD beschikt over een rekening-courant krediet bij de Rabobank om fluctuaties in de liquiditeitspositie te kunnen opvangen.

Solvabiliteit

De solvabiliteit per 31 december 2022 bedraagt geconsolideerd 28,2% (2021: 30,7%). WMD heeft in 2019 een achtergestelde lening van gezamenlijk € 8,5 miljoen ontvangen van de gemeente Emmen en de provincie Drenthe. Door de voorwaarden verbonden aan deze leningen tellen de achtergestelde leningen mee in de berekening van het garantievermogen en is hierdoor de solvabiliteit sinds 2019 weer op het niveau uitgekomen dat is afgesproken met de banken.

Financiering en investeringen

De komende tien jaar zal WMD zo'n 350 miljoen euro moeten investeren om de drinkwatervoorziening in Drenthe te blijven waarborgen.

- Op meerdere locaties is uitbreiding van de zuivering noodzakelijk doordat de kwaliteit van een deel van de grondwaterbronnen die WMD gebruikt voor de drinkwatervoorziening achteruit gaat.
- Er zijn maatregelen noodzakelijk om de leveringsbetrouwbaarheid verder te vergroten.
- Verouderde infrastructuur moet worden vervangen.
- De groei in drinkwatervraag tot nieuwe investeringsprojecten om wingebieden, zuiveringscapaciteit en distributiecapaciteit uit te breiden.

De nodige toekomstige investeringen zullen aankomende jaren onder andere leiden tot verhoging van de totale behoefte aan langlopende leningen. Het merendeel van de financieringen betreft leningen met een looptijd van 10 jaar. De financiering van investeringen heeft een negatief effect op het solvabiliteitsratio. Om aan de eisen van de bank te blijven voldoen is het noodzakelijk om eigen vermogen op te bouwen. Daarom zal het drinkwatertarief ook in de komende jaren toenemen.

Risicobeheer en compliance

Risicobeheer en compliance

Risico's en onzekerheden

WMD is als drinkwaterbedrijf verantwoordelijk voor het leveren van schoon, voldoende en betrouwbaar drinkwater in Drenthe. WMD is risicomijdend en daarnaast gehouden aan wettelijke vereisten voor risicoanalyses en beheersmaatregelen voor mogelijke verstoringen van het leveren van drinkwater.

In 2022 is een nieuw visiedocument opgesteld met daarin missie, visie en strategische doelen van WMD voor de jaren 2023 tot en met 2027. De belangrijkste strategische risico's en onzekerheden maken onderdeel uit van het visiedocument van WMD. In het jaarverslag is al een uitgebreide toelichting opgenomen van strategische risico's en ontwikkelingen op het gebied van waterkwaliteit, waterkwantiteit, personeel, klanttevredenheid en ICT/digitalisering.

Andere belangrijke risicogebieden zijn de financiering van toekomstige investeringen en het voldoen aan wet- en regelgeving.

Risicomanagementsysteem

De directie is verantwoordelijk voor de inrichting en effectieve werking van het risicomanagement. De uitvoering is onderdeel van het reguliere werk van lijn- en projectverantwoordelijken. Daarnaast worden er diverse (interne) controles uitgevoerd.

WMD maakt gebruik van een risicomanagementsysteem, met als doel de meest relevante risico's voor de organisatie te onderkennen en te beheersen. Risicobeheersings- en controlesystemen bieden geen absolute zekerheid dat de strategische doelen van WMD worden gerealiseerd, noch dat deze systemen onjuist-

heden in de (financiële) verslaggeving, fraude en overtredingen van wetten en regels geheel kunnen voorkomen.

Met inachtneming van voorstaande is de directie van mening dat in 2022 het systeem van risicobeheersing en interne controle voor financiële en niet-financiële verslaggeving een redelijke mate van zekerheid geeft dat de verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat. Deze mening is mede gebaseerd op de uitkomsten van de in 2022 geactualiseerde risico-inventarisaties en de periodieke interne- en externe controles.

Droogteschades

Als grondwateronttrekking zorgt voor een wat lagere grondwaterstand en daardoor lagere gewasopbrengsten voor landbouwbedrijven, dan noemt men dat 'droogteschade'. De Nederlandse wet bepaalt dat drinkwaterbedrijven landbouwbedrijven hiervoor moeten compenseren. Deze financiële tegemoetkoming is bedoeld om misgelopen inkomsten door de verlaagde opbrengst van gewassen te vergoeden. Als een landbouwbedrijf denkt droogteschade te hebben als gevolg van een waterwinning, kan een schadevergoeding worden aangevraagd. Als voor het betreffende gebied al een regeling bestaat, gaat WMD over tot uitkering. Bestaat zo'n regeling nog niet, dan wordt de aanvraag doorgezet naar de provincie Drenthe. Die laat onderzoek uitvoeren door de onafhankelijke Advies Commissie Schade Grondwater (ACSG). De ACSG onderzoekt de schade en brengt een advies uit over de (eventuele) hoogte van de vergoeding. Door klimaatverandering (warme en droge zomers) loopt WMD het risico dat de claims voor droogteschades zullen toenemen.

Wet- en regelgeving (compliance)

Drinkwaterwet

De meest relevante wetgeving voor WMD is de drinkwaterwet. De Inspectie voor Leefomgeving en Transport (ILT) controleert namens de minister van Infrastructuur en Waterstaat of WMD zich houdt aan de geldende wet- en regelgeving. De compliance officer is hierin de schakel in het proces.

Compliance Officer

De Compliance Officer heeft de taak inzicht te verschaffen in het voor WMD relevante speelveld wat betreft wet- en regelgeving. Daarbij zijn de vragen relevant: voldoet WMD aan de geldende wet- en regelgeving en hoe richten we onze processen in zodat we blijven voldoen. Er is een operationele verantwoordelijkheid – ondergebracht bij het management – en een verantwoordelijkheid voor het vertalen van alle wet- en regelgeving naar de organisatie, die bij diverse interne specialisten ligt.

Compliance protocol

WMD beschikt over een compliance protocol dat toeziet op verdeling van rollen, bevoegdheden en verantwoordelijken en de opvolging en toepassing van wet- en regelgeving. Minimaal één keer per jaar vinden er interne audits plaats waarbij processen (primair en secundair) worden getoetst. In het geval dat wordt afgeweken van specifieke wetgeving gebeurt dit bewust en wordt hierover gerapporteerd. In de compliance registers van WMD is een overzicht te vinden van de toepasselijke wet- en regelgeving, welke verplichtingen daaruit voortvloeien en op welke wijze we eraan voldoen.

Ontwikkelingen

Compliance proces

De Compliance Officer is eind 2022 gestart met een evaluatie van het compliance proces binnen WMD. Vervolgens zijn er stappen gezet voor de actualisatie van de compliance registers met de focus op aantoonbaarheid. Daarnaast is ook een eerste stap gezet naar een optimalisatie van compliance management binnen WMD, onder meer door het aanschaffen van tooling op het gebied van wet- en regeling inzake arbo- en milieu. Deze tooling zal in 2023 verder geïmplementeerd worden in de organisatie. Het komend jaar zal WMD verder gaan met optimalisatie van het compliance proces binnen WMD.

Frauderisico management

Verder heeft de business controller een frauderisico-analyse uitgevoerd. Hij heeft de analyse besproken met het managementteam, teamleiders en auditcommissie om het thema frauderisico onder de aandacht te brengen en om input te verkrijgen voor de frauderisico analyse.

De belangrijkste conclusie uit de frauderisico-analyse is dat de interne beheersing van WMD in opzet voldoende is ingericht om materiele fraude te voorkomen. Uit de analyse is een aantal verbeterpunten gekomen om de interne controles te verbeteren om (fraude) risico's verder te beperken. Er zal jaarlijks een toetsing en herijking plaatsvinden van de frauderisicoanalyse.

Governance

Verslag van de raad van commissarissen

Taak van de RvC

De raad van commissarissen (RvC) houdt toezicht op het formuleren en realiseren van de doelstellingen, de strategie, het beleid van de directie, de interne beheersing en het risicomanagement alsmede de algemene gang van zaken bij WMD Drinkwater NV (WMD).

Daarnaast staat de RvC de directie bij met gevraagd en ongevraagd advies, treedt op als werkgever van de directie en onderhoudt contacten met interne en externe stakeholders. In dit verslag legt de RvC verantwoording af over het uitgeoefende toezicht in het afgelopen jaar en komen de belangrijkste onderwerpen aan de orde waarbij de RvC betrokken is geweest.

Het jaar 2022

Een hoogtepunt dit jaar voor WMD was het ontwikkelen van een nieuwe strategische visie voor de komende vier jaar. Als RvC zijn we actief bij dit proces betrokken geweest. In maart heeft de RvC samen met de bestuurder en het MT uitgebreid van gedachten gewisseld over de kernelementen voor de strategische visie. Daarnaast heeft de RvC diverse presentaties over dit onderwerp gehad. Veel medewerkers van WMD zijn betrokken geweest bij het opstellen van de visie. Gedurende het jaar is de RvC verder goed op de hoogte gehouden van de voortgang. De RvC heeft de strategische visie goedgekeurd en deze is voorgelegd aan de aandeelhouders. Eind 2022 heeft WMD een krachtige strategische visie voor de komende vier jaar. Als RvC spreken wij onze complimenten uit aan iedereen die zich hiervoor heeft ingezet.

Een andere belangrijke stap die WMD in 2022 heeft gezet is het realiseren van een interne fusie en een wijziging van de statuten en de reglementen. In de aandeelhoudersvergadering van 19 november 2021 is het stappenplan besproken om te komen tot een juridische herstructurering van WMD in 2022. Aan dat plan is in 2022 uitvoering gegeven. De belangrijkste wijziging die is doorgevoerd is de interne fusie van WMD Drinkwater BV en NV Waterbedrijf Drenthe. Samen vormen zij de nieuwe vennootschap WMD Drinkwater NV. Hiermee zijn de drinkwateractiviteiten van WMD weer in de holding gebracht. Op de aandeelhoudersvergadering van 17 juni 2022 is de herstructurering geformaliseerd en zijn de statuten en reglementen aangepast.

In het kader van afbouw van de niet-drinkwateractiviteiten is WMD in 2022 gestart met het verkooptraject van de assets die zien op de proces- en gietwater activiteiten van WMD Industriewater BV in Klazienaveen en Erica. De RvC is actief geïnformeerd over dit verkoopproces en heeft daarin geadviseerd.

Vergaderingen in 2022

De afgelopen twee jaar zijn de vergaderingen van de RvC en de aandeelhouders voornamelijk digitaal gehouden vanwege corona. In 2022 konden we elkaar gelukkig weer fysiek ontmoeten. De meeste vergaderingen van de RvC zijn daarom fysiek gehouden. Ook zijn de drie aandeelhoudersvergaderingen fysiek georganiseerd. Naast de bilaterale overleggen en vergaderingen in commissieverband heeft de RvC in de verslagperiode vijf keer vergaderd.

In de vergaderingen zijn de ontwikkelingen bij WMD, de kwartaalcijfers, het meerjaren investeringsplan en de drinkwatertarieven voor 2023 behandeld. De vergadering waarin het jaarverslag 2021 en de jaarrekening 2021 aan de orde kwamen, werd bijgewoond door de externe accountant.

Onderwerpen die in 2022 in de vergaderingen van de RvC zijn behandeld:

Strategie

- Strategische visie 2023-2027
- Meerjareninvesteringsplan 2023-2032, maatgevende ontwikkelingen
- Duurzame energievoorziening: CO₂-footprint
- ICT-security

Beleid/regulier

- Juridische herstructurering WMD: interne fusie en statutenwijziging
- Risicomanagement en aanpak omtrent frauderisico's
- Verkoop assets proces- en gietwater activiteiten van WMD Industriewater BV
- Uitkomsten medewerkerstevredenheidsonderzoek
- Verbouwing hoofdkantoor aan de Lauwers in Assen
- Voortgang ICT – ISIPP2.0
- Voortgang bouw pompstation Beilen en gelieerde projecten
- Aanbesteding accountantscontrole jaarrekening
- Jaarverslag en jaarrekening 2021

- Benchmarkrapportage 2021
- Jaarverslag 2021 OR
- Aftreden Arjen Mewe als commissaris, benoeming Lisette van Breugel als nieuwe commissaris op voordracht van de VDG
- Aftreden bestuurder Leo Hendriks en benoeming ad-interim bestuurder
- Bezoldiging RvC en bezoldigingsbeleid bestuurder
- Aandeelhoudersvergadering en bedrijfseconomische analyse WLN B.V.
- Status nieuwe cao – inflatie 2022

Overleg met de Ondernemingsraad

Bij twee overlegvergaderingen tussen de bestuurder en de ondernemingsraad (8 maart en 1 november 2022) waarin de algemene gang van zaken van de onderneming is besproken (artikel 24 WOR), is Monique Visser als vertegenwoordiger van de RvC aanwezig geweest. Dit overleg heeft een informeel karakter en biedt een goede gelegenheid aan betrokkenen om elkaar te informeren over actuele en personele ontwikkelingen. Op deze manier houdt de RvC voeling met de organisatie. Het financieel plan, de tarieven 2023, de juridische herstructurering, het aftreden van de bestuurder, de benoeming van een interim-bestuurder en het traject om te komen tot een nieuwe strategische visie zijn hier onder andere aan de orde geweest.

Informeel overleg met het Managementteam

De RvC heeft op 12 mei 2022 een informeel overleg gehad met het managementteam.

Raad van commissarissen: samenstelling, onafhankelijkheid en diversiteit

Naam	Functie	Jaar eerste benoeming	Jaar herbenoeming	Beoogd aftredend
Henk Pijlman	voorzitter RvC, lid Remuneratiecommissie	2021	2025	Herbenoembaar
Arjen Mewe	vice-voorzitter RvC, voorzitter remuneratiecommissie	2017	2021	01-09-2022
Monique Visser	lid RvC, voorzitter auditcommissie	2017	2021	01-09-2024
Luuk Rietveld	lid RvC	2017	2021	01-09-2023
Reinier Heutink	lid RvC, lid Auditcommissie	2017	2021	17-01-2023 (afgetreden)
Lisette van Breugel	lid RvC, voorzitter remuneratiecommissie	2022	2026	Herbenoembaar

Alle commissarissen zijn onafhankelijk in de zin van artikel 1.1.4 en 1.1.5 van het Reglement van de RvC (en de ‘best practice’ bepalingen 2.1.7. 2.1.8 en 2.1.9 van de Nederlandse Corporate Governance Code).

In 2022 zijn er geen transacties geweest waar potentiële tegenstrijdige belangen spelen die van materiële betekenis zijn voor de vennootschap en/of de bestuurder en/of de aandeelhouders en/of de commissarissen en/of de accountant. De RvC streeft naar een gemengde samenstelling, onder meer betrekking tot leeftijd. De RvC streeft ernaar voor ten minste 30% uit vrouwen en 30% uit mannen te bestaan. De RvC voldoet aan dit streven: twee van de vijf leden zijn vrouw. Herbenoeming vindt slechts plaats naar zorgvuldige afweging (artikel 1.1.1 Reglement RvC).

De raad van commissarissen van NV Waterbedrijf Drenthe

Henk Pijlman

(10 maart 1955),

[voorzitter RvC, lid Remuneratiecommissie](#)

Henk Pijlman is senator voor D66. Hij beheert in de Eerste Kamer de portefeuilles: energie en klimaat, onderwijs, bouwen en wonen en het landbouw en stikstof dossier. Henk Pijlman was tot 1 januari 2021 collegevoorzitter van de Hanzehogeschool.

Relevante nevenfuncties: voorzitter van de Raad van Toezicht van het streekziekenhuis Koningin Beatrix in Winterswijk en hij vervult een aantal bestuursfuncties.

Arjen Mewe

(20 november 1949)

[vicevoorzitter RvC, voorzitter Remuneratiecommissie](#)

Arjen Mewe heeft ruime ervaring als toezichthouder in de publieke sector. Kennis van en ervaring binnen het openbaar bestuur. Als oud-gemeentesecretaris van Emmen, bekend met de bestuurscultuur en de (bestuurlijke) verhoudingen binnen de provincie Drenthe. Uiteenlopende ervaring als (eind-) verantwoordelijk (algemeen) directeur en vertrouwd met organisatieontwikkeling. Eigenaar AM Interim, voor interim-management en advies.

Relevante nevenfuncties: voorzitter raad van toezicht Jeugdbescherming Noord en Veilig Thuis Groningen, voorzitter van het bestuur Leergeld Emmen e.o.

Monique Visser RA

(15 december 1961)

[voorzitter Auditcommissie, contactpersoon OR](#)

Monique Visser is opgeleid en gevormd als accountant in de controle- en adviespraktijk. Naast de accountantspraktijk ook de functie van secretaris van de ondernemingsraad vervuld. Op dit moment werkzaam als senior-controller bij Hogeschool Windesheim. Zeer ervaren toezichthouder in uiteenlopende organisaties binnen de publieke sector.

Relevante nevenfuncties: lid raad van toezicht Entrea Lindenhout; lid raad van toezicht Triade Vitree.

Reinier Heutink

(8 juni 1956)

[lid Auditcommissie](#)

Reinier Heutink heeft een brede management- en onderzoekservaring in (internationaal) bedrijfsleven. In 2014 gestopt als (statutair) directeur van Ipsos Nederland. Ruime ervaring in marketing, onderzoek en commercie. In 2016 gestart met diverse toezichthoudende functies in cultuur en onderwijs.

Relevante nevenfuncties: lid raad van toezicht Open Schoolgemeenschap Bijlmer; voorzitter raad van toezicht Stichting Texels Museum.

Luuk Rietveld

(3 september 1961)

[lid](#)

Als Hoogleraar Drinking Water and Urban Water Technology, is Luuk Rietveld verbonden aan de Technische Universiteit Delft. Gerenommeerd hoogleraar met een inhoudelijke oriëntatie op de integratie en innovatie van de drinkwatervoorziening in Nederland en daarbuiten.

Relevante nevenfuncties: ruime management- en advieservaring, onder andere als lid van de Visitatiecommissie Bestuursakkoord Water; onbezoldigd bestuurslid van Elemental Water Foundation, Lamminga Fonds en Stichting International Water Conferences.

Lisette van Breugel

(25 mei 1973)

[voorzitter Remuneratiecommissie per november 2022](#)

Lisette van Breugel heeft ruime ervaring in bestuursfuncties en toezichthoudende functies. Op dit moment werkzaam als COO van Arbo Unie.

Relevante nevenfuncties: lid raad van toezicht (en lid auditcommissie) Diakonessenhuis, voorzitter stichting PainLess, lid raad van toezicht (vice-voorzitter, voorzitter auditcommissie en lid remuneratiecommissie) Verslavingszorg Noord NL.

Commissies

De RvC heeft twee permanente commissies: de Remuneratiecommissie en de Auditcommissie. Deze commissies bereiden ieder binnen hun eigen taakgebied de besluitvorming van de RvC voor en adviseren de raad. In de vergaderingen van de commissies vindt een verdieping van de onderwerpen plaats. De belangrijkste overwegingen en bevindingen van beide commissies worden daarna teruggekoppeld in de vergaderingen van de RvC waarmee zorgvuldige besluitvorming geborgd is.

Auditcommissie

De Auditcommissie werd in 2022 gevormd door Monique Visser (voorzitter) en Reinier Heutink. De Auditcommissie adviseert de raad bij de uitvoering van zijn taak tot het houden van toezicht op de interne risicobeheer- en controlesystemen alsmede de jaarverslaglegging en de begroting in relatie tot tarieven. Voor de werkzaamheden van de commissie is een reglement opgesteld.

De commissie is in het verslagjaar vijf keer bijeengekomen, waarvan één vergadering in het bijzijn van de accountant. De Auditcommissie boog zich, ter voorbereiding op de vergaderingen van de RvC, over de jaarcijfers en het accountantsverslag 2021 in het bijzijn van de accountant. Daarnaast heeft de Auditcommissie de volgende zaken behandeld: het meerjareninvesteringsplan 2023-2032, de kwartaalrapportages, de voortgang van de investeringen, de voortgang van de nieuwbouw productiestation Beilen, de afbouw van de niet-drinkwater gerelateerde activiteiten (verkoop proces- en gietwater activitei-

ten), de voortgang op het opvolgen van de aanbevelingen van de accountant, wijziging in de frequentie van rapportages, het financieel plan en de drinkwatertarieven 2023 behandeld.

De Auditcommissie constateert dat de verslechtering van de grondwaterkwaliteit, klimaatverandering en vervanging van verouderde infrastructuur maken dat de investeringsopgave voor WMD voor de komende jaren onverminderd hoog blijft. De afbouw van de niet-drinkwateractiviteiten loopt conform plan. In 2022 is de verkoop van het gietwaterproject in Klazieneveen opgepakt en zal naar verwachting begin 2023 zijn afgerond.

In het verslagjaar heeft de Auditcommissie het functioneren van de accountant beoordeeld. Daarnaast heeft de commissie haar eigen functioneren samen met de bestuurder en de manager Klant en Bedrijfsondersteuning geëvalueerd.

Remuneratiecommissie

De Remuneratiecommissie bestond in 2022 uit Arjen Mewe (voorzitter, tot 1 september 2022), Henk Pijlman en Lisette van Breugel (voorzitter, vanaf 18 november 2022). De commissie is in 2022 drie keer bijeengekomen.

De leden van de Remuneratiecommissie zijn vanuit de RvC verantwoordelijk geweest voor de werving van een nieuwe commissaris voor de voordrachtszetel van de VDG conform de statuten. Het doorlopen proces, waarin OR en VDG betrokken waren, heeft geleid tot de benoeming van Lisette van Breugel in de Algemene vergadering van Aandeelhouders op 18 november 2022.

Het rooster van aftreden voorziet er in dat alle leden met enige tussentijd na elkaar aftreden om daarmee te zorgen voor geleidelijkheid in de in- en uitstroom van de leden in de RvC. Om die reden zullen Reinier Heutink en Luuk Rietveld in 2023 aftreden.

De Remuneratiecommissie heeft de huidige bezoldiging van de RvC laten toetsen. Op basis daarvan is een voorstel opgesteld om de bezoldiging vanaf 2023 te actualiseren.

Per 1 september 2022 eindigde de aanstelling van Leo Hendriks als statutair bestuurder van WMD Drinkwater NV. Per 1 september 2022 is de manager Klant & Bedrijfsondersteuning, Vivienne Frankot, aangewezen als ad interim-bestuurder. Daarnaast is gestart met de werving van een nieuwe vaste bestuurder. Resultaat van het wervingstraject is dat de RvC Vivienne Frankot heeft voorgedragen als nieuwe vaste bestuurder. De aandeelhouders hebben Vivienne Frankot benoemd in februari 2023.

Tot slot

De RvC spreekt zijn dank uit aan de bestuurder, de medewerkers, het management en de ondernemingsraad voor hun inzet en toewijding en voor de behaalde resultaten over 2022. De RvC waardeert de wijze waarop WMD verbinding zoekt met haar klanten en stakeholders. Daarnaast bedankt de RvC de aandeelhouders van WMD voor hun betrokkenheid en het gestelde vertrouwen in WMD. Het jaar 2023 wordt met grote interesse en vol vertrouwen tegemoet gezien.

Assen, 24 mei 2023

Bericht van de ondernemingsraad

2022 was zowel voor WMD als voor de OR in veel opzichten een bewogen jaar. Een jaar waarin veel gebeurde en vooral; veel veranderde. Dat begon al in februari toen er een nieuwe OR werd gekozen. Er kwamen zes nieuwe leden bij en vanuit de vorige OR werden drie leden herkozen.

Ook buiten de OR kregen we te maken met verandering. Allereerst door het vertrek van Yvonne Siemens, waardoor we te maken kregen met een nieuwe HRM-vertegenwoordiger bij onder andere de overlegvergaderingen. Vervolgens kwam halverwege 2022 het bericht dat directeur Leo Hendriks WMD ging verlaten en moesten we ons gaan verdiepen in de procedure voor het aanstellen van een nieuwe bestuurder.

2022 was ook het jaar van een nieuw op te stellen organisatiekoers. Er werd verder gewerkt aan het nieuwe visiedocument waar in 2021 mee was begonnen. De OR is vanaf het begin hierbij betrokken en vindt dat er een mooi, ambitieus document tot stand is gekomen. Wel hebben we de zorg uitgesproken of alle medewerkers de nieuwe ontwikkelingen kunnen bijbenen en geadviseerd om dit scherp in de gaten te houden. Dat zullen we zelf uiteraard ook doen.

Voor de OR waren er een aantal onderwerpen die er uitspringen:

- **Initiatiefvoorstel mobiliteitsplan**

Omdat de huidige autoregeling nog niet is vervangen door een nieuwe regeling, de huidige bedrijfsregelingen van WMD maar beperkt gericht zijn op verduurzamen van de mobiliteit van de medewerkers en omdat de huidige kilometervergoeding niet meer toereikend is in verband met de stijgende brandstofprijzen, heeft de OR een initiatiefvoorstel ingediend voor een breed en duurzaam mobiliteitsplan. We hebben hierbij de suggestie gedaan om breder te kijken dan alleen een autoregeling en dus ook een (elektrische) fietsenplan, poolauto's, bedrijfsfietsen en het stimuleren van OV-gebruik, carpools en thuiswerken mee te nemen in de nieuwe regeling. Door de bestuurder is hierop enthousiast gereageerd en is aangegeven dat het plan van de OR meegenomen gaat worden bij het opstellen van een nieuw mobiliteitsplan. Als OR zijn we hier natuurlijk erg blij mee en we houden de ontwikkelingen op dit gebied dan ook goed in de gaten.

- **Regeling wacht- en storingsdienst monteurs distributie**

Het instemmingsverzoek voor een nieuwe regeling voor de wacht- en storingsdienst voor de monteurs van distributie heeft ons in 2022 beziggehouden. Meerdere keren heeft de OR besloten om niet in te stemmen met de aangepaste regeling, omdat er zorgen waren over het overschrijden van het maximaal aantal uren dat gewerkt mag worden per 24 uur. De OR heeft verschillende overleggen gehad met de manager distributie en

de teamleider van de monteurs. Toen deze overleggen niet het gewenste resultaat hadden heeft de OR zelf een tekstvoorstel gedaan om de gedeeltes van de regeling aan te passen.

Dit voorstel van de OR heeft geleid tot een herziening van de regeling wacht- en storingsdienst, waarmee de OR heeft ingestemd. De herziene regeling vraagt inspanning van de monteurs, wachtdienstleiders, teamleider en manager om te voorkomen dat monteurs meer dan 13 uur per 24 uur werken.

De OR gaat in 2023 rapportages opvragen over het aantal gewerkte uren tijdens de wacht- en storingsdienst.

- **Regeling digitale opslag en e-mailbeheer bij WMD**

Begin 2022 werd een nieuwe regeling omtrent het opslaan van digitale gegevens en het e-mailgebruik binnen WMD ingevoerd. Insteek van deze regeling is dat alle digitale bestanden die binnen WMD worden opgeslagen in principe werkgerelateerd zijn en toegankelijk zijn voor collega's en de leidinggevende. Ook de inzage van een persoonlijke schijf van medewerkers bij langdurige afwezigheid, ziekte of, in het ergste geval, fraude, valt onder deze regeling.

De OR wilde in eerste instantie geen instemming geven op de gewijzigde regeling. Er waren teveel vragen met betrekking tot de privacy van medewerkers en teveel onduidelijkheid over wanneer gegevens nu wel en niet opgevraagd mogen worden, op welke manier wordt getoetst en of het echt nodig is om

inzage in de schijf van een medewerker te krijgen. De punten waar wij het niet mee eens waren, zijn voorgelegd aan onze bedrijfsjurist, die hier een aanvullende, en voor ons acceptabele, toelichting op heeft gegeven.

Het was duidelijk dat in de nieuwe procedure goed wordt geborgd dat aanvragen tot inzage goed getoetst worden en niet zomaar worden goedgekeurd. Ook de privacy van de medewerkers bleek voldoende gewaarborgd. Reden voor de OR om na deze nadere toelichting in te stemmen met de nieuwe regeling. Wel onder voorwaarde dat de regeling jaarlijks met de OR wordt geëvalueerd en dat wordt besproken hoe vaak en waarom er een beroep op de regeling is gedaan.

Contact met de achterban

de OR heeft regelmatig verslag gedaan van haar werkzaamheden op het intranet (WIN). Ook zijn we aangeschoven bij de werkoverleggen van verschillende teams en waren we vertegenwoordigd bij het 'Welkom Watermaker' introductieprogramma voor nieuwe medewerkers.

Verder zijn we begonnen met het maken van een plan om onze interne OR-website eens goed op de schop te nemen. Doel is om dit een meer interactieve en levendige site te maken, die uitnodigt om te bezoeken en waarop het ook mogelijk is om met ons van gedachten te wisselen over bepaalde onderwerpen. De daadwerkelijke realisatie hiervan zal in 2023 verder worden uitgewerkt.

Onderwerpen

Tijdens de acht overlegvergaderingen tussen de OR en de bestuurder, waarvan twee in het bijzijn van mevrouw Visser uit de RvC (Artikel 24 WOR) zijn onder andere de volgende onderwerpen besproken;

- Adviesaanvraag herinrichting team interne dienst
- Instemmingsverzoek benoeming preventiemedewerker/ hoofd BHV en inrichting BHV-organisatie
- Inhuur uitzendkrachten 2022
- Instemmingsverzoek opheffing personeelsfonds
- ISIPP 2025
- Instemmingsverzoek regeling digitale opslag en e-mailbeheer
- Adviesaanvraag watermeterrevisiewerkplaats
- Aanpassing autoregeling
- Initiatiefvoorstel mobiliteitsplan
- Verbouwing kantoor Lauwers
- Instemmingsverzoek X-Guard beveiligingsapp
- Instemmingsverzoek regeling wacht- en storingsdienst monteurs distributie
- Instemmingsverzoek tegemoetkoming hoge brandstofkosten
- Adviesaanvraag benoeming (interim) bestuurder
- WMD Strategische uitgangspunten en ontwikkelingen 2023 + MIP 2023-2032
- Recht van aanbeveling voordracht nieuw RvC-lid
- Visiedocument 2023-2027
- Bedrijfsplan 2023
- Adviesaanvraag herinrichting team Groenonderhoud
- Strategische Personeelsplanning
- Vaststellen vrije dagen 2023
- HRM Managementrapportages

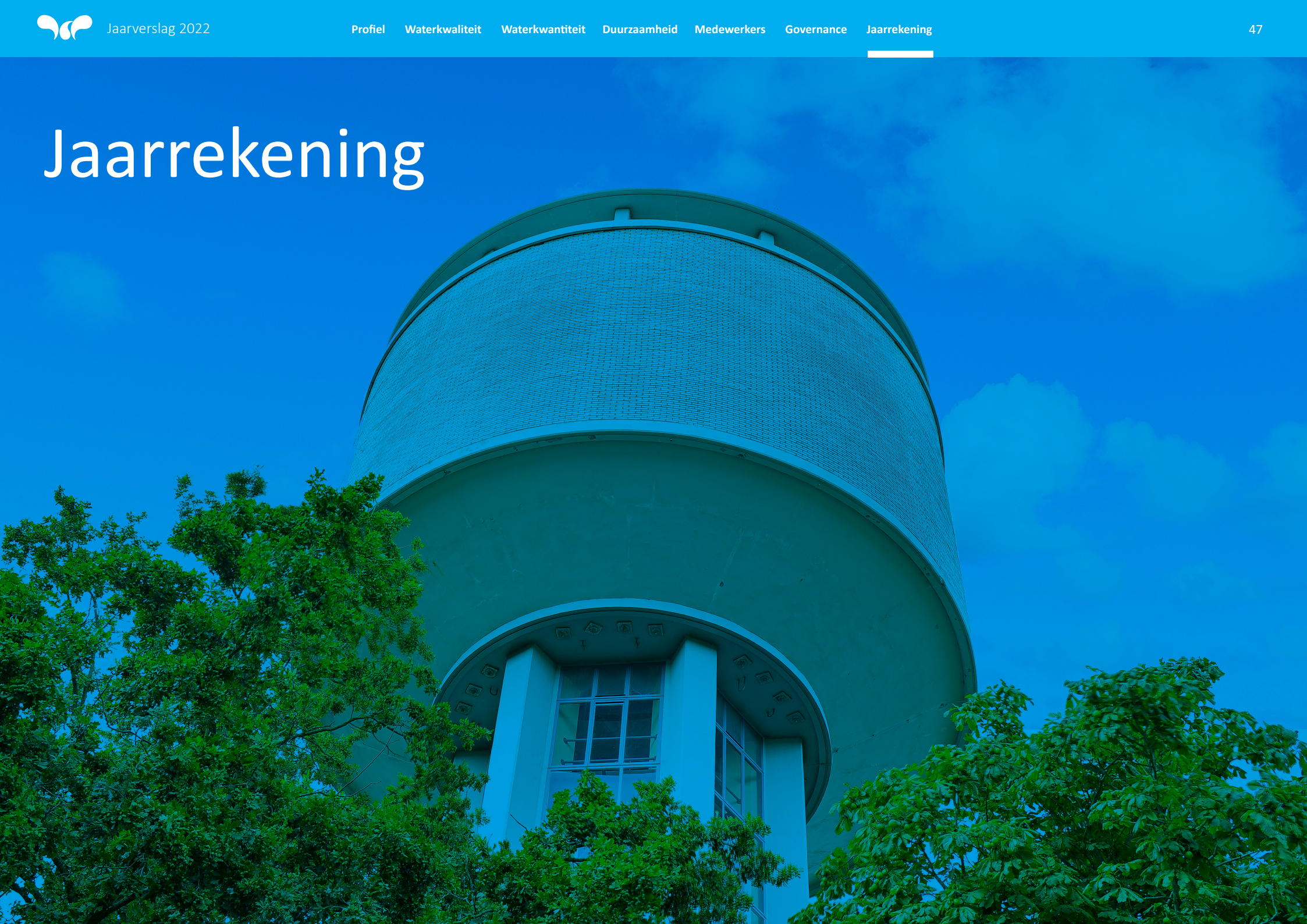

Samenstelling van de ondernemingsraad

Mevrouw I. Folkersma	Voorzitter OR
De heer J. Bernsen	Vicevoorzitter OR
De heer H. Kreeft	Lid OR
Mevrouw S. Teeuw	Lid OR
De heer R. Balsma	Lid OR
Mevrouw C. Steinweg	Lid OR
De heer S. Grijpstra	Lid OR
De heer M. Doll	Lid OR
De heer M. de Klein	Lid OR (t/m juli)
De heer G. van der Felz	Lid OR (vanaf juli)
Mevrouw M. Westenbrink	Ambtelijk Secretaris OR

Jaarrekening

Geconsolideerde balans

NV Waterbedrijf Drenthe

Voor winstverdeling (bedragen in duizenden euro's)

Ref	31 december 2022	31 december 2021
ACTIVA		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	6 201.293	181.232
Financiële vaste activa	7 4.134	4.588
	205.427	185.820
Vlottende activa (ten hoogste 1 jaar)		
Vorraden	8 1.239	767
Vorderingen	9 6.167	5.492
Liquide middelen	10 6.171	5.776
	13.577	12.035
	219.004	197.855
PASSIVA		
Groepsvermogen		
Eigen vermogen	12 53.254	52.108
	53.254	52.108
Achtergestelde leningen	13 8.500	8.500
	8.500	8.500
Voorzieningen	14 37	65
Langlopende schulden		
Leningen kredietinstellingen	15 118.485	108.640
Overige leningen	15 0	0
(Embedded) derivaten	16 13	18
	118.498	108.658
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		
Schulden aan kredietinstellingen	17 4.196	0
Aflossingsverplichting langlopende schulden	17 20.155	17.155
Schulden aan handelscrediteuren	4.863	3.685
Belastingen en premies sociale verzekeringen	18 1.382	1.172
Overige schulden	19 8.119	6.512
	38.715	28.474
	219.004	197.855

Geconsolideerde winst-en verliesrekening

NV Waterbedrijf Drenthe

(bedragen in duizenden euro's)

	Ref	2022	2021
Opbrengsten			
Netto-omzet	22	40.682	40.461
Overige bedrijfsopbrengsten	23	1.728	2.440
		42.410	42.901
Bedrijfslasten			
Grond en hulpstoffen	24	2.378	2.554
Uitbesteed werk en andere externe kosten	25	6.843	7.684
Personeelskosten	26	12.326	12.169
Afschrijvingen	27	9.708	9.214
Grondwaterbelasting		417	420
Overige bedrijfskosten	28	7.222	7.109
		38.894	39.150
Bedrijfsresultaat		3.516	3.751
Financiële baten en lasten	29		
Rentebaten		18	16
Rentelasten		2.046	2.069
Mutatie waardering derivaten		5	6
		-2.023	-2.047
Bedrijfsresultaat voor belastingen		1.493	1.704
Winstbelastingen	30	-197	-61
Resultaat deelnemingen	31	-150	8.021
		-347	7.960
Resultaat na belastingen		1.146	9.664
Minderheidsbelang van derden		0	0
Netto resultaat		1.146	9.664

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(bedragen in duizenden euro's)

	2022	2021		2022	2021
Bedrijfsresultaat	3.516	3.751	Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Afschrijvingen en boekresultaten	9.708	8.634	Nieuwe leningen	30.000	25.000
Mutatie voorzieningen	-28	-40	Aflossing rekening-courant krediet	4.196	-2.617
Veranderingen werkkapitaal			Aflossing langlopende schulden	-17.155	-15.830
Vorraden	-472	61		17.041	6.553
Vorderingen	-937	1.291	Mutatie geldmiddelen	396	3.113
Kortlopende schulden	2.995	817	Stand liquide middelen:		
	1.585	2.119	Begin boekjaar	5.775	2.662
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	14.782	14.514	Einde boekjaar	6.171	5.775
Ontvangen interest	18	16	Mutatie rekening courant kredietinstellingen	396	3.113
Betaalde interest	-2.323	-2.220			
Betaalde vennootschapsbelasting	260	-12			
Mutatie derivaten	5	6			
	-2.040	-2.210			
Kasstroom uit operationele activiteiten	12.742	12.304			
Investeringen in materiële vaste activa	-29.515	-24.926			
Desinvesteringen in materiële vaste activa	21	727			
Desinvestering financiële vaste activa	107	8.705			
Investeringen in financiële vaste activa	0	-250			
Ontvangen dividend	0	0			
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-29.387	-15.744			

Toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening

1. Algemene toelichting

Activiteiten

WMD Drinkwater N.V. (WMD), KvK nummer 04006089, is gevestigd aan de Lauwers 3 te Assen. Dit is tevens de statutaire vestigingsplaats van de vennootschap. De activiteiten van WMD en haar dochtermaatschappijen bestaan voornamelijk uit de zorg voor en instandhouding van de (drink)watervoorziening in haar verzorgingsgebied, benevens het verrichten van alle werkzaamheden, daarmee in verband staande, in de ruimste zin.

Juridische fusie

Teneinde de groepsstructuur te vereenvoudigen hebben in 2022 binnen de groep van WMD en haar dochtermaatschappijen twee juridische fusies plaatsgevonden. Dit betreft:

- WMD Drinkwater B.V. (verdwijnde vennootschap) en N.V. Waterbedrijf Drenthe (verkrijgende vennootschap). De naam van de verkrijgende vennootschap is aangepast naar WMD Drinkwater N.V.
- WMD Participaties B.V. (verkrijgende vennootschap) en WMD Water & Energie B.V.. (verdwijnde vennootschap). De naam van de verkrijgende vennootschap is aangepast naar WMD Water & Energie B.V.

Per 30 juni 2022 zijn de aktes van fusie gepasseerd waardoor de fusies zijn geëffectueerd. De fusies betreffen samensmeltingen van belangen, waardoor de overnames zijn verwerkt volgens de pooling of interests methode. Hierbij zijn de financiële gegevens betreffende de verdwijnde vennootschap per 1 januari 2021 in de jaarrekening van de verkrijgende vennootschap verwerkt. De vergelijkende cijfers in de enkelvoudige jaarrekening zijn overeenkomstig aangepast.

Gezien het feit dat het een juridische fusie binnen de groep betreft heeft de fusie geen impact op het eigen vermogen en resultaat van de groep. Bedragen van activa en passiva per 1 januari 2022 van de gefuseerde vennootschappen zijn te vinden in de bijlagen.

Fiscale eenheid

Met ingang van 2016 is de wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen van kracht. Op basis van deze wetgeving is WMD Drinkwater N.V. en haar dochtermaatschappijen vennootschapsbelastingplichtig voor haar niet-drinkwater activiteiten. Ten behoeve van de vennootschapsbelasting vormt WMD Drinkwater N.V. ultimo 2022 een fiscale eenheid met de volgende vennootschappen:

- WMD Industriewater B.V.
- WMD Water en Energie B.V.

De belastingdienst heeft in 2022 voor 2019 een definitieve aanslag opgelegd die overeenkomt met de ingediende aangifte. Voor de jaren 2020 en 2021 is de aangifte ingediend.

Schattingen

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, zijn de relevante oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Fouterstel

In de jaarrekening is fouterstel toegepast in overeenstemming met RJ 150 'Fouterstel'. De fout heeft betrekking op de omzet aansluitleidingen. Uit analyse is gebleken dat in het jaar 2020 en 2021 vooruit gefactureerde bedragen zijn verantwoord als omzet terwijl

er nog geen levering had plaatsgevonden. Er is derhalve sprake geweest van een onjuiste resultaatbepaling en onvolledige waardering van de kortlopende schulden. De omvang van de fout betreft € 660.000, waarvan € 260.000 in 2021 en € 400.000 in 2020.

De vergelijkende cijfers zijn overeenkomstig aangepast. In de vergelijkende cijfers staan daarom de opbrengsten en het resultaat 2021 € 260.000 lager gepresenteerd dan in de jaarrekening 2021. Daarnaast is het eigen vermogen aan het eind van het vorig boekjaar herrekend alsof de fout niet heeft plaatsgevonden oftewel verlaagd met € 660.000. Dit staat uitgewerkt in de enkelvoudige jaarrekening, paragraaf 36.

Stelselwijziging aansluitleidingen

Met ingang van boekjaar 2022 gelden nieuwe richtlijnen voor de opbrengstverantwoording (RJ 270). Deze nieuwe regelgeving heeft impact op de verantwoording van de aansluitleidingen in de jaarrekening. In de nieuwe richtlijnen is benadrukt dat opbrengsten dienen te worden verwerkt per afzonderlijke prestatieverplichting. De levering van water is volledig afhankelijk van de aansluiting en in lijn met de Richtlijn is hier sprake van een gezamenlijke prestatieverplichting. Dus dienen de opbrengsten voor de aanleg van aansluitleidingen en de levering van drinkwater gecombineerd verantwoord te worden.

Tot en met boekjaar 2021 werden de opbrengsten en kosten voor de aanleg van aansluitleidingen verantwoord in de verlies- en winstrekening op het moment dat de aansluitleiding is gerealiseerd. Vanaf boekjaar 2022 moet in overeenstemming met RJ 270 de opbrengsten van aansluitleidingen worden verantwoord in de periode dat er drinkwater wordt geleverd. Om er voor te zorgen dat

zowel de opbrengsten als de kosten van aansluitleidingen worden verantwoord in de periode dat er drinkwater wordt geleverd, kiezen we voor de volgende verwerkingswijze. Vanaf boekjaar 2022 worden de kosten voor aansluitleidingen, als investering in het leidingnetwerk van WMD, onder de materiële vaste activa verantwoord. De opbrengsten worden in mindering gebracht op de materiële vaste activa. De aansluitleidingen worden afgeschreven in de periode dat er via de aansluitleidingen drinkwater wordt geleverd (35 jaar).

WMD maakt gebruik van de overgangsbepaling van RJ 270 en kiest er voor om de wijziging door te voeren voor aansluitleidingen die zijn aangelegd vanaf 1 januari 2022. De stelselwijziging is prospectief doorgevoerd vanaf boekjaar 2022. De vergelijkende cijfers zijn niet aangepast.

Deze stelselwijziging heeft de volgende financiële impact op boekjaar 2022:

- De netto-omzet is € 1.900.000 lager
- De kosten (uitbesteed werk en personeelskosten) zijn € 1.500.000 lager
- De afschrijvingskosten zijn € 5.000 lager
- Het netto- resultaat en het eigen vermogen zijn hierdoor € 395.000 lager

Grondslagen van de consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens van WMD, samen met die van haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, opgenomen. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin WMD direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enige andere wijze de financiële- en operationele activiteiten kan beheersen. De hiervoor beschreven groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen worden voor 100% in de consolidatie betrokken.

Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd, voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij geldende waarderingsgrondslagen voor de groep. Aan het hoofd van de groep staat WMD Drinkwater N.V., gevestigd aan Lauwers 3 te Assen.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn naast de vennootschap WMD de volgende groepsmaatschappijen betrokken:

Financiële vaste activa

Naam	Vestigingsplaats	Deelname % ultimo 2022	Groepsmaatschappij ultimo 2022	Deelname % ultimo 2021	Groepsmaatschappij ultimo 2021
WMD Drinkwater BV**	Assen	0	nee	100	ja
WMD Industrierwater BV	Assen	100	ja	100	ja
WMD Participaties BV**	Assen	0	nee	100	ja
WMD Water en Energie BV	Assen	100	ja	100	ja
PT Dream Sukses Airindo*	Ambon	0	nee	49	nee

Overzicht niet geconsolideerde deelnemingen

Naam	Vestigingsplaats	Deelname % ultimo 2022	Groepsmaatschappij ultimo 2022	Deelname % ultimo 2021	Groepsmaatschappij ultimo 2021
WLN BV	Glimmen	50	nee	50	nee
WLN Business BV	Glimmen	50	nee	50	nee

* deelneming verkocht of geliquideerd in 2022

** deelneming van rechtswege opgehouden te bestaan i.v.m. juridische fusie in 2022

Verbonden partijen

Als verbonden partijen worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover WMD overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan uitoefenen. Ook rechtspersonen en natuurlijke personen die overwegende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis in WMD kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij.

Acquisities en desinvesteringen van groepsmaatschappijen

Vanaf de overnamedatum worden de resultaten en de identificeerbare activa en passiva van de overgenomen vennootschap opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. De overnamedatum is het moment dat overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend op de desbetreffende vennootschap.

De verkrijgingsprijs bestaat uit het geldbedrag of het equivalent hiervan dat is overeengekomen voor de verkrijging van de overgenomen onderneming vermeerderd met eventuele direct toerekenbare kosten. Indien de verkrijgingsprijs hoger is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva wordt het meerdere als goodwill geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Indien de verkrijgingsprijs lager is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva, dan wordt het verschil als overlopende passiefpost opgenomen.

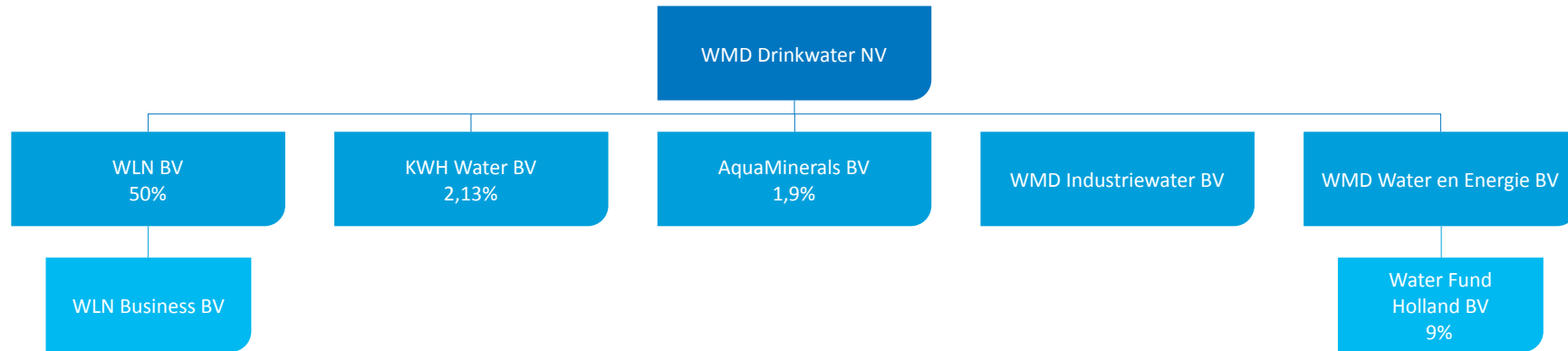
De maatschappijen die in de consolidatie betrokken zijn, blijven in de consolidatie opgenomen tot het moment dat zij worden verkocht: deconsolidatie vindt plaats op het moment dat er geen sprake meer is van beslissende zeggenschap.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. (Des) Investeringsactiviteiten in materiële- en financiële vaste activa zijn opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten. De nieuwe leningen en aflossingen op leningen zijn, net als betaald dividend, opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Structuuroverzicht

Het structuuroverzicht van WMD ziet er per 31 december 2022 als volgt uit:

2. Algemene grondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. Ten behoeve van het inzicht zijn waar nodig rubriceringen in de jaarrekening gewijzigd. Wegens vergelijkingsdoeleinden zijn rubriceringsaanpassingen in de vergelijkende cijfers ook doorgevoerd.

Vreemde valuta

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in euro's; dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van WMD.

Vorderingen, schulden en verplichtingen in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Transacties in vreemde valuta's gedurende de verslagperiode worden in de jaarrekening verwerkt tegen de koers die geldt op de datum van de transactie. De uit de omrekening per balansdatum voortvloeiende koersverschillen worden opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Leasing

Leaseovereenkomsten waarbij WMD als lessee feitelijk alle voordelen en risico's van eigendom heeft, worden aangemerkt als financiële lease. Indien dit niet het geval is, worden deze overeenkomsten opgenomen en verwerkt als operationele lease. WMD heeft als lessee geen leaseovereenkomsten die worden aangemerkt als financiële lease.

Leaseovereenkomsten waarbij WMD als lessor feitelijk alle voordelen en risico's van eigendom heeft, worden aangemerkt als operationele lease. Indien dit niet het geval is worden deze overeenkomsten gezien als financiële lease.

Materiële vaste activa die op basis van een financiële lease overeenkomst aan derden ter beschikking worden gesteld, worden onder de financiële vaste activa als vorderingen opgenomen ter hoogte van de netto investering in die activa. De leasebetalingen worden op basis van de constante periodieke rente gesplitst in een rentecomponent en een aflossingscomponent. De rentecomponent wordt in de betreffende periode ten gunste van het resultaat gebracht en de aflossing wordt in mindering gebracht op de leasevordering.

3. Grondslagen voor waardering activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de verwachte toekomstige gebruiksduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Werken in uitvoering worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs en indien van toepassing verminderd met bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs bestaat uit materiaalkosten en directe arbeidskosten. Periodiek groot onderhoud wordt volgens de componentenbenadering geactiveerd.

Indien voor te vervaardigen materiële vaste activa noodzakelijkerwijs een aanmerkelijke hoeveelheid tijd nodig is om deze gebruiksklaar te maken, worden de rentelasten opgenomen in de vervaardigingsprijs, voor zover is overeengekomen dat investeringen (waaronder bouwrente) gedeeltelijk worden doorbelast aan derden. Bijdragen van derden voor de aanleg van aansluitleidingen en hoofdleidingen worden in mindering gebracht op de activa

Financiële vaste activa

- **Deelnemingen**

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde). De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Daarbij worden tevens andere langlopende belangen in aanmerking genomen die feitelijk moeten worden aangemerkt als onderdeel van de netto-investering in de deelneming. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor schulden van de desbetreffende deelneming, respectievelijk de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening gevormd. Bij het bepalen van de omvang van deze voorziening wordt rekening gehouden met reeds op vorderingen op de deelneming in mindering gebrachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering, vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde: afwaardering vindt plaats ten laste van de winst- en verliesrekening.

- **Vorderingen**

De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Na eerste verwerking worden deze vorderingen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk is aan de nominale waarde, zo nodig onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

- **Latente belastingvorderingen**

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare fiscale verliezen en voor verrekenbare verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds, met dien verstande dat latente belastingvorderingen alleen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend en verliezen kunnen worden gecompenseerd.

De berekening van de latente belastingvorderingen voor verrekenbare verliezen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven en de latente belastingvorderingen voor tijdelijke verschillen tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld. Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Bijzondere waardeverminderingen van materiële vaste activa

WMD beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een materieel vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzondere-waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de winst- en verliesrekening.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst: als die er is wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief/de kasstroom genererende eenheid waarna de kasstromen contant gemaakt worden. Hierbij is geen vaste disconteringsvoet vastgesteld maar wordt dit per actief bepaald indien nodig.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Bijzondere waardeverminderingen van financiële vaste activa

WMD beoordeelt op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële vaste activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen wordt de omvang bepaald van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en wordt dit direct in de winst- en verliesrekening verwerkt. Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument. Het waardevermindering-verlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst- en verliesrekening verwerkt.

Vlottende activa

- **Voorraden**

De voorraden worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs onder toepassing van de FIFO methode ('First In First Out'), zijnde de betaalde inkoopprijs, of lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incourantheid van de voorraden.

- **Vorderingen**

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, die voor kortlopende vorderingen gelijk is aan de nominale waarde van de te ontvangen bedragen. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

- **Liquide middelen**

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken worden opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

- **Wettelijke reserve deelnemingen**

Wijzigingen in de balanswaarde bij deelnemingen waarin WMD geen overheersende zeggenschap heeft, als gevolg van mutaties in de herwaarderings- of winstdelingsreserve van de deelnemingen worden in de wettelijke reserve deelnemingen verantwoord, welke is verwerkt in het vennootschappelijk eigen vermogen. De wettelijke reserve wordt op individuele basis bepaald.

Voorzieningen

- **Algemeen**

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

- **Voorziening jubilea**

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en blijf kans.

Schulden

Langlopende en kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde, waarbij rekening wordt gehouden met transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden. Na eerste verwerking worden de schulden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk is aan de nominale waarde. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

(Embedded) derivaten

Het in een leningsovereenkomst besloten (embedded) derivaat wordt van de lening afgesplitst en separaat gewaardeerd tegen reële waarde vanaf het moment dat het contract is afgesloten. De reële waarde is een resultante van de ontwikkelingen van de marktrente en de vastgestelde rente van het onderliggende derivaat. Veranderingen in de reële waarde van derivaten worden verantwoord in de winst- en verliesrekening.

4. Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengst-waarde van de geleverde prestaties en de kosten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Netto-omzet

De netto-omzet bestaan onder meer uit de volgende posten:

- Waterverkopten omvat de opbrengsten uit het aan afnemers in rekening gebrachte en eventueel nog in rekening te brengen waterverbruik dat toegerekend moet worden aan het desbetreffende boekjaar.
- Overige netto omzet bestaat uit de verkopen van Gietwater en de doorberekende energie via Water en Energie BV.

Overige opbrengsten

De overige bedrijfsopbrengsten bestaan onder meer uit de volgende posten:

- Boekwinsten uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa.
- Opbrengst werk voor derden. Dit betreft diverse diensten die WMD voor derden verricht.
- Opbrengst huur en pacht. Dit betreft huuropbrengsten van bedrijfswoningen die aanwezig zijn op gronden waarop productiebedrijven zijn gevestigd of winning plaatsvindt. Verder betreffen het pachtopbrengsten op gronden.

De activiteiten uit overige opbrengsten worden als opbrengst verantwoord voor zover levering van goederen en diensten heeft plaatsgevonden en voor zover de prestaties zijn geleverd.

Personeelsbeloningen

- **Periodiek betaalbare beloningen**

Lonen, salarissen en sociale lasten worden verwerkt in de winst- en verliesrekening.

- **Geactiveerde salarissen**

Dit betreft toegerekende directe personeelskosten en indirecte overige kosten aan in eigen beheer vervaardigde productie- en distributiemiddelen. Deze zijn in de jaarrekening in mindering gebracht op de personeelskosten.

- **Pensioenen**

WMD heeft een pensioenregeling voor haar medewerkers afgesloten bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds. Deze pensioenregeling wordt gewaardeerd volgens de ‘verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering’. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst- en verliesrekening verantwoord. Behalve de betaling van premies heeft WMD geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze pensioenregeling. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien deze tot een terugstorting leiden of een vermindering van toekomstige betalingen.

Ultimo 2022 bedraagt de dekkingsgraad van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds 110,9%, waarmee wordt voldaan aan de dekkingsgraad die opgelegd is vanuit de overheid.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Op grond wordt niet afgeschreven.

Boekverliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Rentebaten en -lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Onderdeel van de rentebaten en -lasten is het jaarlijks resultaat op (embedded) derivaten.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 is de wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen van kracht. Deze wet heeft ertoe geleid dat overheidsondernemingen die economische activiteiten ontplooiën op een markt waarop ook niet-overheids-ondernemingen (private ondernemingen) actief zijn, op dezelfde wijze aan de heffing van vennootschapsbelastingen worden onderworpen als die private ondernemingen. Dit betekent dat WMD Drinkwater NV vennootschapsbelasting moet betalen over haar niet wettelijke taken. Op de uitvoering van haar wettelijke activiteiten zijn fiscale vrijstellingen van toepassing.

De vennootschapsbelasting wordt berekend tegen het geldende tarief over het resultaat uit de niet-wettelijke activiteiten voor belastingen, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

5. Financiële instrumenten en risicobeheersing

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten (zoals vorderingen en schulden) als afgeleide financiële instrumenten (derivaten) verstaan.

Marktrisico

- **Valutarisico**

De in- en verkopen en balansposities zijn in euro's. Incidenteel vinden inkopen plaats in vreemde valuta (USD). Het valutarisico is daarom beperkt en niet ingedekt.

- **Rente- en kasstroomrisico**

WMD loopt renterisico over de rentedragende vorderingen (met name onder financiële vaste activa en liquide middelen) en rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen).

Voor vorderingen en schulden met variabele renteaftspraken loopt WMD risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt WMD risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente. Met betrekking tot de leningen is voor één langlopende leningencontract nog een derivaat afgesloten.

Kredietrisico

WMD en haar dochtermaatschappijen lopen kredietrisico uit hoofde van transacties. Dit risico heeft betrekking op het verlies dat kan ontstaan wanneer een wederpartij in gebreke blijft. Dit risico is in Nederland beperkt door de veelheid en diversiteit van partijen waarop WMD en haar dochtermaatschappijen vorderingen hebben.

Liquiditeitsrisico

WMD maakt gebruik van meerdere banken om over meerdere kredietfaciliteiten te kunnen beschikken. Voor zover noodzakelijk worden nadere zekerheden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten.

6. Materiële vaste activa

De samenstelling en het verloop van de boekwaarden is als volgt:

	Totaal	Gebouwen & terreinen	Machines & installaties	Leidingen	Overige	Werk in uitvoering
Aanschafwaarde 1 januari 2022	339.151	60.652	65.407	165.485	20.322	27.285
Cumulatieve afschrijving 1 januari 2022	-157.916	-30.915	-50.305	-61.856	-14.840	0
Boekwaarde 1 januari 2022	181.235	29.737	15.102	103.629	5.482	27.285
Mutaties boekjaar:						
Investeringen	31.709	0	0	0	0	31.709
Ingebruikname werken in uitvoering	0	1.346	1.873	5.755	1.907	-10.881
Afschrijvingen	-9.711	-832	-2.046	-4.853	-1.980	0
Bijdragen derden	-1.919	0	0	0	0	-1.919
Desinvesteringen	-21	0	0	0	-21	0
	20.058	514	-173	902	-94	18.909
Boekwaarde 31 december 2022	201.293	30.251	14.929	104.531	5.388	46.194
Aanschafwaarde 31 december 2022	368.626	61.998	67.280	171.240	21.914	46.194
Cumulatieve afschrijving 31 december 2022	-167.333	-31.747	-52.351	-66.709	-16.526	0
Boekwaarde 31 december 2022	201.293	30.251	14.929	104.531	5.388	46.194

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Gebouwen	10 - 30 jaar
Machines en installaties	5 - 50 jaar
Leidingen	35 jaar
Overige	3 - 10 jaar

Voertuigen, opgenomen in de categorie "overige", worden afgeschreven tot een restwaarde van 10% van de aanschafprijs.

Verder wordt er geen rekening gehouden met restwaarden.

In het boekjaar werd een bedrag van € 277.000 (2021: € 150.000) aan rente op schulden geactiveerd.

In het boekjaar is versneld afgeschreven op het pompstation in Beilen. Eind 2023 wordt het nieuwe pompstation in gebruik genomen. De extra afschrijving bedraagt € 357.000 en is verdeeld over de resterende looptijd (2022 en 2023). De extra afschrijvingskosten in 2022 bedragen derhalve € 178.500.

7. Financiële vaste activa

De samenstelling en het verloop van de boekwaarden is als volgt:

	Totaal	Actieve belasting- latentie	Deelnemingen	Vordering op deelnemingen	Overige vorderingen
Boekwaarde 1 januari 2022	4.588	3.210	743	600	35
Mutaties boekjaar:					
Mutatie belastinglatenties	-197	-197	0	0	0
Resultaat boekjaar	-150	0	-150	0	0
Verkopen deelneming	0	0	0	0	0
Dividend/Aflossingen	-107	0	0	-95	-12
	-454	-197	-150	-95	-12
Boekwaarde 31 december 2022	4.134	3.013	593	505	23

De samenstelling en het verloop van de belastinglatenties is als volgt:

	Totaal	Verlies- verrekening	Commerciële en fiscale verschillen
Boekwaarde 1 januari 2022	3.210	1.877	1.333
Mutatie door wijziging belastingtarief	0	0	0
Mutatie resultaat boekjaar	-197	-132	-65
Boekwaarde 31 december 2022	3.013	1.745	1.268

De verliesverrekening en de commerciële en fiscale verschillen worden verrekend tegen 25,8% (2021: 25,8%).

Deelnemingen	31 december 2022		31 december 2021	
	Belang		Belang	
Gewaardeerd op nettovermogenswaarde				
Waterlaboratorium Noord BV	50,0%	557	50,0%	707
		557		707
Gewaardeerd op netto verkrijgingsprijs				
Water Fund Holland BV Nieuwegein	9,0%	0	9,0%	0
KWH Water BV Nieuwegein	2,1%	25	2,1%	25
AquaMinerals BV Nieuwegein	1,9%	11	2,9%	11
		36		36
Vordering op deelnemingen				
Waterlaboratorium Noord BV		505		600
		505		600
Overige vorderingen				
Huurkoopovereenkomst NDP Infra/ Wildlands		2.019		2.342
Voorziening Huurkoopovereenkomst NDP Infra/ Wildlands		-2.019		-2.342
Overige vorderingen		23		35
		23		35
Vordering uit hoofde van huurkoopovereenkomst NDP Infra/ Wildlands				
0 - 1 jaar		323		323
1 - 5 jaar		1.292		1.292
< 5 jaar		404		727
		2.019		2.342

Per 1-4-2019 is er een huurkoopovereenkomst met NDP Infra/Wildlands afgesloten voor het distributienetwerk, warmtekrachtkoppelingen en overige zaken op locatie Noorbargeres.

Het saldo op 31-12-2022 bedraagt € 2.019.000. Gezien de huidige situatie van Wildlands is de nog openstaande huurkoopverplichting veiligheidshalve geheel voorzien.

8. Voorraden

De samenstelling is als volgt:

	31 december 2022	31 december 2021
Grond- en hulpstoffen	890	758
Overige voorraden	349	9
	1.239	767

Het bedrag van de afwaardering van voorraad gedurende 2022 bedraagt € 0 (2021: € 130.000) en is als verlies verwerkt in de winst- en verliesrekening

9. Vorderingen

De samenstelling is als volgt:

	31 december 2022	31 december 2021
Debiteuren	3.254	2.685
Vorderingen op verbonden partijen	0	0
Voorziening voor oninbaarheid	-180	-219
	3.074	2.466
Belastingen	1.781	1.793
Overlopende activa en overige vorderingen	1.311	1.234
	6.167	5.492

10. Liquide middelen

De samenstelling is als volgt:

	31 december 2022	31 december 2021
Banken	6.170	5.765
Kas	1	10
	6.171	5.775

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de rechtspersoon.

11. Toelichting bij het kasstroomoverzicht

In 2022 zijn geen groepsmaatschappijen verworven. Onder de investeringen in materiële vaste activa zijn alleen opgenomen de investeringen waarvoor in 2022 geldmiddelen zijn opgeofferd. Er zijn geen investeringen verricht door middel van financiële leasing.

12. Groepsvermogen

De samenstelling is als volgt:

	2022	2021
Eigen vermogen als onderdeel van het groepsvermogen begin boekjaar	52.108	42.444
Geconsolideerd resultaat na belastingen toekomend aan de aandeelhouders van de rechtspersoon	1.146	9.664
Rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen als onderdeel van het groepsvermogen	0	0
Totaalresultaat	1.146	9.664
Eigen vermogen als onderdeel van het groepsvermogen ultimo boekjaar	53.254	52.108

Voor nadere toelichting inzake impact fouterstel op het eigen vermogen wordt verwezen naar paragraaf 36.

13. Achtergestelde leningen

De achtergestelde leningen van € 8,5 miljoen zijn verstrekt door de Provincie (€ 6 miljoen) en de gemeente Emmen (€ 2,5 miljoen). De looptijd van de achtergestelde leningen is 15 jaar met een rentepercentage van 2,25%. Er is overeengekomen dat er eerst na verloop van 5 jaar na aanvang van de leningsovereenkomst de lening lineair wordt afgelost met een jaarlijks aflossingsbedrag van € 850.000.

14. Voorzieningen

De samenstelling is als volgt:

	Jubilea
Boekwaarde 1 januari 2021	65
Dotatie	0
Vrijval	-3
Onttrekking	-25
Boekwaarde 31 december 2021	37

De voorziening voor personeelsbeloningen (jubilea) is overwegend langlopend van aard.

15. Langlopende schulden

De langlopende schulden betreffen onderhandse leningen van kredietinstellingen.

	Totaal	NWB	BNG	Rabo
Uitstaande leningen per 1 januari 2022	125.795	65.437	59.383	975
waarvan kortlopend	17.155	10.113	6.717	325
Boekwaarde langlopende leningen per 1 januari 2022	108.640	55.323	52.667	650
Nieuwe leningen	30.000	30.000	0	0
Aflossingen	17.155	10.113	6.717	325
Overige mutaties	0	0	0	0
Uitstaande leningen per 31 december 2022	138.640	85.323	52.667	650
waarvan kortlopend	20.155	13.113	6.717	325
Boekwaarde langlopende leningen per 31 december 2022	118.485	72.210	45.950	325
Resterende looptijd <1 jaar	20.155	13.113	6.717	325
Resterende looptijd 1-5 jaar	66.845	39.653	26.867	325
Resterende looptijd >5 jaar	51.640	32.557	19.083	0
Rente opbouw:				
0 - 2 %	87.000	34.333	52.667	0
2 - 4 %	40.750	40.100	0	650
4 - 6 %	10.890	10.890	0	0

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zoals hierboven toegelicht zijn opgenomen onder de kortlopende schulden. Het gemiddelde rentepercentage met betrekking tot betaalde rente bedraagt over 2022 1,6%.

Met de banken zijn de volgende convenanten overeengekomen met betrekking tot ratio's:

- **Nederlandse Waterschapsbank (NWB):** solvabiliteit van minimaal 25% en Interest Coverage Ratio (ICR) van minimaal 1,5. De ratio's moeten worden berekend op basis van de cijfers zoals deze zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening.
- **Rabobank (Rabo):** garantievermogen groter dan 25% van het balanstotaal, verminderd met eventuele geactiveerde immateriële activa. De ratio moet worden berekend op basis van de cijfers zoals deze zijn opgenomen in de jaarrekening van WMD Drinkwater NV.
- **Bank Nederlandse Gemeenten (BNG):** solvabiliteit groter dan 20% en Interest Coverage Ratio (ICR) groter dan 1,0. De ratio's moeten worden berekend op basis van de cijfers zoals deze zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening.

Door zogenaamde 'cross default' clausules in de overeenkomsten met de banken, gelden de met individuele banken overeengekomen convenanten, de facto voor alle banken.

De werkelijke solvabiliteit ultimo 2022 bedraagt 28,2% (2021: 31%). De berekende solvabiliteit en het garantievermogen wijken niet van elkaar af. De gerealiseerde ICR over 2022 geconsolideerd is 1,7 (2021: 1,8).

Voor de bancaire schulden is, naast de groepsmaatschappij die de lening afsluit, ook WMD Drinkwater NV aansprakelijk voor alle afgesloten leningen. Hiervoor is een onherroepelijke borgtocht afgegeven door WMD Drinkwater NV.

16. (Embedded) derivaten

In 2007 heeft WMD een lening afgesloten met BNG. Deze lening wordt in jaarlijkse termijnen lineair terugbetaald. De te betalen rente is afhankelijk van de 6-maands Euribor plus een opslag. Tegelijkertijd heeft WMD een cap-transactie afgesloten met BNG met gelijke kritische kenmerken. De cap-transactie kent een cap-niveau van 4,75% en wordt via een opslag op de rente van de lening (0,44%) betaald. Door deze transactie heeft WMD in feite een verzekering afgesloten dat zij nooit meer hoeft te betalen dan het maximum overeengekomen bedrag.

	31 december 2022	31 december 2021
Boekwaarde per 1 januari	18	25
Mutatie boekjaar ten laste van resultaat	5	7
Boekwaarde per 31 december	13	18

17. Kortlopende schulden aan kredietinstellingen

De samenstelling is als volgt:

	31 december 2022	31 december 2021
Rekening courant krediet	4.196	0
Aflossingsverplichting langlopende leningen	20.155	17.155
	24.351	17.155

WMD Drinkwater NV heeft een kredietfaciliteit bij de Rabobank van € 15 miljoen (2021: € 15 miljoen). Voor de belangrijkste voorwaarden verwijzen we naar de toelichting van de langlopende schulden.

18. Belastingen en premies sociale verzekeringen

De samenstelling is als volgt:

	31 december 2022	31 december 2021
Loonheffing	798	660
Pensioenpremies	199	184
Premies sociale verzekeringen	280	227
Belastingen	104	102
	1.381	1.173

19. Overige schulden

De samenstelling is als volgt:

	31 december 2022	31 december 2021
Te betalen vakantierechten	3.323	3.150
Interest	819	581
Overige	3.977	2.781
	8.119	6.512

20. Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Uit hoofde van de fiscale eenheid voor vennootschapsbelasting en omzetbelasting hebben alle daarin opgenomen vennootschappen een hoofdelijke aansprakelijkheid voor de afdracht van deze belasting.

Jaarlijks investeert WMD Drinkwater NV ca. € 30 miljoen. Deze investeringen worden overwegend regelmatig gedurende het jaar uitgevoerd. Dientengevolge zijn er per jaareinde in dit kader altijd tussen de € 5 en € 6 miljoen aan verplichtingen aangegaan voor werkzaamheden uit te voeren in het volgende boekjaar.

Voorts heeft WMD verplichtingen aangegaan, waarvan de per ultimo 2022 resterende verplichting als volgt gespecificeerd kan worden:

	Totaal	< 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar
Verplichting:				
Licenties software	439	435	4	0
Kantoormiddelen	356	338	18	0
Beveiliging	28	26	2	0
Lease auto's	38	28	10	0
Beheersovereenkomst weidevogelgebied	1.046	82	328	636
Verzekeringen	315	160	155	0
Totale verplichting per 31 december 2022	2.222	1.069	517	636

21. Resultaatbestemming

Bestemming van het resultaat over het boekjaar 2021

De jaarrekening 2021 is vastgesteld in de algemene vergadering gehouden op 17 juni 2022. De algemene vergadering heeft de bestemming van het resultaat vastgesteld conform het daartoe gedane voorstel.

Voorstel tot bestemming van het resultaat over het boekjaar 2022

De directie stelt met goedkeuring van de Raad van Commissarissen aan de algemene vergadering voor het resultaat over het boekjaar 2022 ten bedrage van € 1.146.000 geheel ten gunste van de overige reserves te brengen.

22. Netto-omzet

De samenstelling is als volgt:

	2022	2021
Waterleveringen voorzieningsgebied	37.522	35.377
Waterleveringen engros	2.225	2.209
Overige omzet	935	2.875
	40.682	40.461

De netto-omzet uit is gerealiseerd vanuit één segment, het leveren van drinkwater.

23. Overige bedrijfsopbrengsten

De samenstelling is als volgt:

	2022	2021
Drinkwatergerelateerde bijdragen	321	339
Aan derden doorberekende kosten	314	493
Boekwinst verkoop materiële vaste activa	50	579
Overig	1.043	1.029
	1.728	2.440

24. Grond- en hulpstoffen

De samenstelling is als volgt:

	2022	2021
Elektriciteit	1.327	1.590
Chemicaliën	598	504
Waterinkopen	453	460
	2.378	2.554

Waterinkopen betreft ingekocht water bij collega waterbedrijven.

25. Uitbesteed werk en andere externe kosten

De samenstelling is als volgt:

	2022	2021
Uitzendkrachten	1.884	1.661
Onderhoudskosten	2.144	3.341
Onderzoek waterkwaliteit	2.815	2.682
	6.843	7.684

26. Personeelskosten

De samenstelling is als volgt:

	2022	2021
Salarissen	11.021	10.447
Sociale lasten	1.753	1.613
Pensioenlasten	1.618	1.504
Overige personeelskosten	985	738
Af: Geactiveerde salarissen	3.051	2.133
	12.326	12.169

Het gemiddeld aantal in de groep werkzame werknemers, berekend op fulltimebasis bedroeg 209 (2021: 200).

WNT-verantwoording 2022 WMD Drinkwater NV

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op WMD van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.

De managementverantwoordelijkheid van WMD ligt bij de bestuurder van WMD. De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor de bezoldigingsstructuur van de bestuurder. Het bezoldigingsbeleid bij WMD, voor de raad van commissarissen en de bestuurder, is in lijn met de bepalingen uit de WNT.

Bezoldiging bestuurder

De heer L.J.W Hendriks was tot 31 augustus 2022 de bestuurder van WMD Drinkwater NV.

Mevrouw V.E Frankot was vanaf 1 september 2022 interim bestuurder van WMD Drinkwater NV.

De heer L.J.W. Hendriks:	2022	2021	Mevrouw V.E. Frankot:	2022
Functie	Bestuurder	Bestuurder	Functie	Bestuurder
Dienstverband	Ja	Ja	Dienstverband	Ja
Fte	1,0	1,0	Fte	1,0
Datum vanaf	01-01-2022	01-01-2021	Datum vanaf	01-09-2022
Datum t/m	31-08-2022	31-12-2021	Datum t/m	31-12-2022
Aantal dagen in jaar	243	365	Aantal dagen in jaar	122
Bezoldigingsmaximum	143,8	209,0	Bezoldigingsmaximum	72,2
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	127,7	185,3	Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	55,9
Voorziening ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	16,1	23,7	Voorziening ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	7,4
Totale bezoldiging in jaar	143,8	209,0	Totale bezoldiging in jaar	63,3
Overschrijding bezoldiging en reden waarom al dan niet toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	Overschrijding bezoldiging en reden waarom al dan niet toegestaan	n.v.t.
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband L.J.W. Hendriks:

2022

Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Bestuurder
Fte	1,0
Jaar waarin dienstverband is geëindigd	2022
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	26,2
Individueel toepasselijk maximum	75
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	26,2
Waarvan betaald in 2022	26,2
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Bedrag van de overschrijding en de reden waarom al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

Bezoldiging raad van commissarissen

Over 2022 is de bezoldiging van de raad van commissarissen als volgt:

Naam	Functie	2022 datum vanaf	2022 datum t/m	Aantal dagen in 2022	Jaartotaal vaste bezoldigingen 2022	Bezoldigingsmaximum 2022	Overschrijding bezoldiging en reden waarom al dan niet toegestaan 2022	Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag 2022	Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling 2022
H. Pijlman	RvC-voorzitter	01-01-2022	31-12-2022	365	10,0	32,4	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
A.J. Mewe	RvC-lid	01-01-2022	31-08-2022	243	4,9	14,4	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
L.C. Rietveld	RvC-lid	01-01-2022	31-12-2022	365	6,7	21,6	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
R.W. Heutink	RvC-lid	01-01-2022	31-12-2022	365	7,3	21,6	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
M.B. Visser	RvC-lid	01-01-2022	31-12-2022	365	8,0	21,6	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
L. Van Breugel	RvC-lid	18-11-2022	31-12-2022	44	0,9	2,6	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal					37,8	114,2			

De bezoldiging in 2021 zag er als volgt uit:

Naam	Functie	2021 datum vanaf	2021 datum t/m	Aantal dagen in 2021	Jaartotaal vaste bezoldigingen 2021	Bezoldigingsmaximum 2021
H. Pijlman	RvC-voorzitter	01-07-2021	31-12-2021	184	4,8	15,7
A.J. Mewe	RvC-voorzitter	01-01-2021	30-06-2021	181	4,8	15,7
A.J. Mewe	RvC-lid	01-07-2021	31-12-2021	184	3,6	10,5
L.C. Rietveld	RvC-lid	01-01-2021	31-12-2021	365	6,8	10,5
R.W. Heutink	RvC-lid	01-01-2021	31-12-2021	365	7,1	20,9
M.B. Visser	RvC-lid	01-01-2021	31-12-2021	365	7,8	20,9
Totaal					34,9	94,0

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Er zijn geen overige functionarissen die in 2022 een bezoldiging boven het wettelijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2022 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

27. Afschrijvingen

De samenstelling is als volgt:

	2022	2021
Gebouwen en terreinen	830	875
Machines en installaties	2.045	1.783
Leidingen	4.853	4.613
Overige	1.980	1.501
Boekverlies	0	442
	9.708	9.214

28. Overige bedrijfskosten

De samenstelling is als volgt:

	2022	2021
Huisvestingskosten	548	406
Kantoorkosten	263	262
Autokosten	619	514
Verkoopkosten	238	422
Advieskosten	2.299	2.594
Automatiseringskosten	1.322	1.241
Bijdragen Vewin/Kiwa	432	442
Verzekeringskosten	191	168
Accountantskosten	54	50
Overige	1.256	1.010
	7.222	7.109

29. Financiële baten en -lasten

De rentebaten hebben voornamelijk betrekking op langlopende vorderingen, de rentelasten hebben betrekking op rente op leningen bij kredietinstellingen en de mutatie waardering derivaten betreft het resultaat op (embedded) derivaten.

30. Winstbelastingen

De samenstelling is als volgt:

	2022	2021
Vennootschapsbelasting huidig jaar	123	178
Impact waardering belastinglatenties tariefwijziging	0	-100
Correctie vennootschapsbelasting voorgaande jaren	74	-17
	197	61

	2022	2021
Resultaat voor belasting	1.343	9.664
Vrijgesteld resultaat (permanente verschillen)	-867	-8.955
Belastbaar resultaat	476	709

Het gehanteerde belastingtarief bedraagt 25,8% (2021 25,8%). De effectieve belastingdruk bedraagt 9% (2021 2%) omdat een groot deel van het behaalde resultaat is vrijgesteld van vennootschapsbelasting (wettelijke taken).

31. Resultaat deelnemingen

De samenstelling is als volgt:

	2022		2021		
	Aandeel resultaat		Aandeel resultaat		
Waterlaboratorium Noord BV	50,0%	-150	50,0%	63	
NieuWater BV (in 2021 verkoopresultaat)	0,0%	0	0,0%	7.958	
		-150			8.021

32. Overige informatie

Accountantshonoraria

Door de accountant zijn de volgende bedragen ten laste van het boekjaar in rekening gebracht voor de controle jaarrekening.

	2022		2021	
Controle jaarrekening	50		50	
Andere niet-controlediensten	5		5	
		55		55

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij de vennootschap en de in de consolidatie betrokken maatschappijen zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort.

Gebeurtenissen na balansdatum

Per 28 februari 2023 is de productielocatie in Klazienaveen voor het leveren van proceswater en gietwater verkocht.

Enkelvoudige jaarrekening 2022

Enkelvoudige balans

Voor winstverdeling (bedragen in duizenden euro's)

	Ref.	31 december 2022	31 december 2021
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	34	198.184	178.063
Financiële vaste activa	35	12.131	12.644
		210.315	190.707
Vlottende activa (ten hoogste 1 jaar)			
Voorraden		1.239	767
Vorderingen		6.225	5.418
Liquide middelen		1.349	861
		8.814	7.046
		219.128	197.753
PASSIVA			
Groepsvermogen			
Gestort en opgevraagd kapitaal	36	97	97
Wettelijke reserve		593	693
Overige reserves		51.417	41.653
Onverdeelde winst		1.146	9.664
		53.254	52.108
Achtergestelde lening		8.500	8.500
		8.500	8.500
Voorzieningen		36	64
Langlopende schulden			
Schulden aan kredietinstellingen (Embedded) derivaten		118.485 13	108.640 18
		118.498	108.658
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Schulden aan kredietinstellingen	37	4.196	0
Aflossingsverplichting langlopende schulden		20.155	17.155
Schulden aan handelscrediteuren		4.832	3.543
Schulden aan groepsmaatschappijen		18	51
Belastingen en premies sociale verzekeringen		1.372	1.170
Overige schulden		8.267	6.504
		38.840	28.423
		219.128	197.753

Enkelvoudige winst- en verliesrekening

(bedragen in duizenden euro's)

	2022	2021
Resultaat deelnemingen	19	7.617
Overige resultaten	1.277	2.218
Vennootschapsbelasting	-150	-171
Resultaat na belastingen	1.146	9.664
Minderheidsbelang van derden	0	0
Netto resultaat	1.146	9.664

Toelichting op de enkelvoudige balans en winst-en verliesrekening

33. Algemeen

Grondslagen en algemene toelichting

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Deelnemingen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaarde in overeenstemming met de toelichting op deelnemingen in paragraaf 3 van de geconsolideerde jaarrekening.

Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar paragrafen 3 en 4 van de toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening. De toelichting op de enkelvoudige balans en winst- en verliesrekening ziet alleen maar op de specifieke vennootschappelijke aspecten, voor zover deze nog niet zijn toegelicht bij de geconsolideerde cijfers.

34. Materiële vaste activa

De samenstelling en het verloop van de boekwaarden is als volgt:

	Totaal	Gebouwen & terreinen	Machines & installaties	Leidingen	Overige	Werk in uitvoering
Aanschafwaarde 1 januari 2022	333.642	58.449	62.573	165.013	20.322	27.285
Cumulatieve afschrijving 1 januari 2022	-155.579	-29.809	-49.296	-61.634	-14.840	0
Boekwaarde 1 januari 2022	178.063	28.640	13.277	103.379	5.482	27.285
Mutaties boekjaar:						
Investeringen	31.507	0	0	0	0	31.507
Ingebruikname werken in uitvoering	0	1.345	1.874	5.755	1.907	-10.881
Afschrijvingen	-9.447	-766	-1.860	-4.841	-1.980	0
Bijdragen derden	0	0	0	0	0	-1.919
Desinvesteringen	-21	0	0	0	-21	0
	20.121	579	14	914	-94	18.707
Boekwaarde 31 december 2022	198.184	29.219	13.291	104.293	5.388	45.992
Aanschafwaarde 31 december 2022	362.916	59.794	64.447	170.768	21.914	45.992
Cumulatieve afschrijving 31 december 2022	-164.732	-30.575	-51.156	-66.475	-16.526	0
Boekwaarde 31 december 2022	198.184	29.219	13.291	104.293	5.388	45.992

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Gebouwen	10 - 30 jaar
Machines en installaties	5 - 50 jaar
Leidingen	35 jaar
Overige	3 - 10 jaar

Voertuigen, opgenomen in de categorie "overige", worden afgeschreven tot een restwaarde van 10% van de aanschafprijs. Verder wordt er geen rekening gehouden met restwaarden.

In het boekjaar werd een bedrag van € 277.000 (2021: € 150.000) aan rente op schulden geactiveerd.

35. Financiële vaste activa

De samenstelling en het verloop van de boekwaarden is als volgt:

	31 december 2022		31 december 2021
Deelnemingen groepsmaatschappijen	8.361		7.376
Vorderingen op groepsmaatschappijen	240		1.361
Andere deelnemingen	593		743
Vorderingen op WLN BV	505		600
Latente belastingvordering	2.432		2.564
		12.131	12.644

Een toelichting op de andere deelnemingen, vorderingen op WLN BV en latente belastingvordering is opgenomen in paragraaf 7 van de geconsolideerde jaarrekening.

Het verloop van de deelnemingen groepsmaatschappijen is als volgt:

	Totaal	WMD Industriewater BV	WMD Water & Energie BV
Belang:		100%	100%
Boekwaarde 1 januari 2022	7.376	7.376	0
Mutaties boekjaar:			
Resultaat boekjaar	169	21	148
Agio storting	8.000		8.000
Eliminatie agio storting op vordering groepsmaatschappij	-7.184		-7.184
Boekwaarde 31 december 2022	8.361	7.397	964

De vordering op groepsmaatschappijen per 31-12-2022 betreft de rekening-courant verhouding met Water & Energie B.V.

36. Eigen vermogen

Het maatschappelijk kapitaal van de vennootschap bestaat uit 5.000 gewone aandelen elk groot nominaal € 50,00. Hiervan zijn in 2022 geplaatst en volgestort 1.946 gewone aandelen (2021: 1.946 gewone aandelen).

	Eigen vermogen	Gestort aandelenkapitaal	Wettelijke reserve deelnemingen	Overige reserves	Onverdeeld resultaat
Boekwaarde 1 januari 2022	52.768	97	693	42.053	9.924
Mutatie 1 januari 2022 i.v.m. fouterstel	-660			-400	-260
Gewijzigde boekwaarde 1 januari 2022	52.108	97	693	41.653	9.664
Winstverdeling 2021	0	0	0	9.664	-9.664
Mutatie wettelijke reserve deelnemingen	0	0	-100	100	0
Mutatie ongerealiseerde belastinglatentie	0	0	0	0	0
Onverdeeld resultaat 2022	1.146	0	0	0	1.146
Boekwaarde 31 december 2022	53.254	97	593	51.417	1.146

Wettelijke reserve deelnemingen

De wettelijke reserve deelnemingen wordt aangehouden voor positieve resultaten uit deelnemingen waar WMD een minderheidsbelang in heeft.

37. Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben alle een resterende looptijd van korter dan één jaar. De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

38. Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De niet uit de balans blijvende verplichtingen zijn gespecificeerd in de geconsolideerde jaarrekening onder paragraaf 20.

39. Resultaat deelnemingen

Het resultaat deelnemingen is als volgt samengesteld:

Deelnemingen	2022		2021	
	Aandeel resultaat		Aandeel resultaat	
WMD Industriewater BV	100,0%	21	100,0%	7.460
WMD Water en Energie BV	100,0%	148	100,0%	312
WMD Participaties BV	0,0%	0	100,0%	-218
Waterlaboratorium Noord BV	50,0%	-150	50,0%	63
		19		7.617

Directeur bestuurder

V.E. Frankot

Assen, 11 mei 2023

Commissarissen

H.J. Pijlman

L. van Breugel

M.B. Visser

L.C. Rietveld

Assen, 24 mei 2023

Statutaire bepaling

De statutaire bepalingen ten aanzien van de winstbestemming luiden als volgt:

Artikel 34

1. Van de vennootschappelijke winst kan jaarlijks een door de directie met goedkeuring van raad van commissarissen te bepalen percentage worden gereserveerd, terwijl daarop voorts in aftrek worden gebracht de niet gedelgde verliessaldi van de voorgaande jaren, alsmede de belastingen welke ten laste van de winst geheven zijn of geheven zullen worden, zo nodig door schatting vast te stellen.
2. De aldus resterende winst staat ter beschikking van de algemene vergadering. Van deze winst mag slechts een dividend worden uitgekeerd tot een percentage van maximaal de wettelijke rente voor handelstransacties. Van het vorenstaande kan slechts worden afgeweken door de algemene vergadering op basis van een besluit genomen met drie/vierde van de uitgebrachte stemmen, tenminste vertegenwoordigende meer dan eenenvijftig procent (51%) van het geplaatste aandelenkapitaal, in een vergadering waarin tenminste twee/derde van het geplaatste aandelenkapitaal vertegenwoordigd is. Dit besluit behoeft de goedkeuring van de raad van commissarissen genomen met algemene stemmen in een vergadering waarin alle commissarissen aanwezig dan wel vertegenwoordigd zijn.
3. De vennootschap kan aan de aandeelhouders en eventuele andere gerechtigden tot de voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen voor zover het eigen vermogen groter is dan het gestorte en opgevraagde deel van het kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet of de statuten moeten worden aangehouden.
4. Ten laste van de door de wet voorgeschreven reserves mag een tekort slechts worden gedelgd voor zover de wet dat toelaat.
5. Uitkering van winst geschiedt na de vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat zulks geoorloofd is. De vordering van een aandeelhouder tot uitkering vervalt ten bate van de vennootschap door een tijdsverloop van vijf jaren na de betaalbaarstelling. Tenzij de algemene vergadering anders besluit, is het winstbedrag dat op ieder aandeel wordt uitgekeerd, betaalbaar een maand nadat het is vastgesteld.
6. Bij de berekening van de winstverdeling tellen de aandelen die de vennootschap in haar kapitaal houdt niet mee.
7. De vennootschap mag een tussentijds uitkering doen indien aan het vereiste van lid 3 van dit artikel is voldaan blijkens een tussentijdse vermogensopstelling. Deze heeft betrekking op de stand van het vermogen op ten vroegste de eerste dag van de derde maand voor de maand waarin het besluit tot uitkering bekend wordt gemaakt. Zij wordt opgemaakt met inachtneming van in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar beschouwde waarderingsmethoden. In de vermogensopstelling worden de volgens de wet of de statuten te reserveren bedragen opgenomen. Zij wordt ondertekend door de directeur-bestuurders; ontbreekt de handtekening van één of meer hunner, dan wordt daarvan onder opgave van reden melding gemaakt. De vennootschap legt de vermogensopstelling ten kantore van het handelsregister neer binnen acht dagen na de dag waarop het besluit tot uitkering wordt bekend gemaakt.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouders en raad van commissarissen van WMD Drinkwater N.V.

Verklaring over de in het jaarverslag

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van WMD Drinkwater N.V. te Assen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van WMD Drinkwater N.V. per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en met de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2022;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van WMD Drinkwater N.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatie-bepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening, die het gevolg zijn van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de vennoot-

schap en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingproces, de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben een evaluatie uitgevoerd van de opzet en de implementatie van de relevante interne beheersingsmaatregelen van het bestuur om de frauderisico's te beperken. Waar passend en relevant geacht is de interne beheersing door ons op werking getoetst. Daarnaast hebben wij elementen van onvoorspelbaarheid toegevoegd in onze controlewerkzaamheden. Hierbij hebben wij kennis genomen van de door het bestuur van de vennootschap opgestelde frauderisicoanalyse. Hiervoor verwijzen wij ook naar het onderdeel "risicobeheer en compliance" in het jaarverslag, waarin het bestuur zijn (fraude)risicoanalyse heeft opgenomen. Onze controlewerkzaamheden bestaan mede uit het doen van navraag hieromtrent bij het bestuur, de met governance belaste personen en anderen binnen de vennootschap.

In navolging van deze procedures en de veronderstelde risico's volgens de algemeen aanvaarde controlestandaarden hebben wij (samenvattend) de volgende frauderisico's geïdentificeerd, waarbij wij tevens aangeven welke controlewerkzaamheden wij onder andere hebben uitgevoerd:

- Het risico met betrekking tot het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het bestuur. Het bestuur bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken.

Wij hebben onder andere gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd, zoals een controle van de aanvaardbaarheid van de in het grootboek vastgelegde journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de financiële overzichten zijn aangebracht, waarbij tevens aandacht is besteed aan significante transacties die buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening van de vennootschap vallen. Verder hebben wij een toetsing uitgevoerd op de kwaliteit van de schattingen uit voorgaande jaren door het bestuur. Wij hebben werkzaamheden verricht op mogelijke tendenties bij belangrijke schattingen van het bestuur.

- Het risico van frauduleuze verslaggeving als gevolg van een onvolledige verantwoording van de netto-omzet water-opbrengsten.

Wij hebben onder andere de in het grootboek vastgelegde journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de financiële overzichten zijn aangebracht gecontroleerd op aanvaardbaarheid en wij hebben tevens aandacht besteed aan significante transacties die buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening van de vennootschap vallen. Tevens hebben wij gecontroleerd of de toepassing van de opbrengstenverantwoording in overeenstemming is met de geldende regelgeving. Daarnaast hebben wij de betrouwbaarheid van de opgestelde NIRG-analyse vastgesteld en de onderlinge Engros-leveringen aangesloten met brondocumentatie.

Daarnaast zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor signalen van fraude en hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden geëvalueerd en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

Voor een weergave van onze verantwoordelijkheden en die van het bestuur rondom de jaarrekening en frauderisico's verwijzen wij naar deze onderdelen van de verklaring.

Controleaanpak continuïteit

Zoals toegelicht in het onderdeel "Financiële resultaten" in het jaarverslag heeft het bestuur zijn continuïteitsbeoordeling van de vennootschap op balansdatum van de jaarrekening uitgevoerd en geen gebeurtenissen of omstandigheden geïdentificeerd die gereede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's).

Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- het overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben, door het bestuur bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten;
- het evalueren van de begrote resultaten en daaraan gerelateerde kastromen voor de periode van 12 maanden vanaf de balansdatum rekening houdend met de actuele ontwikkelingen;

- het analyseren of de huidige financiering voor het continueren van het geheel van de bedrijfsactiviteiten is gewaarborgd;
- het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling.

Uit onze werkzaamheden (welke zijn uitgevoerd tot aan datering van de jaarrekening) blijkt dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is en er geen continuïteitsrisico's zijn geïdentificeerd.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- de bijlagen (balans en winst-en-verliesrekening van WMD Industriewater B.V. en WMD Water en Energie B.V., balans en winst-en-verliesrekening per 31-12-2021 van WMD Drinkwater B.V. en de enkelvoudige balans van N.V. Waterbedrijf Drenthe per 31-12-2021).

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen van en krachtens de WNT is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW, de Nederlandse Standaard 720 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, de overige gegevens en de bijlagen in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weer-geven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van

de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het

risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Assen, 17 mei 2023

UNP accountants adviseurs B.V.

namens deze

w.g. J.N. Dijck RA

Bijlagen

WMD Drinkwater BV

Balans

Voor winstverdeling (bedragen in duizenden euro's)

	31 december 2022	31 december 2021
ACTIVA		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	178.063	
Financiële vaste activa	6.196	
		184.259
Vlottende activa (ten hoogste 1 jaar)		
Voorraden	767	
Vorderingen	4.804	
Liquide middelen	836	
		6.407
		190.666
PASSIVA		
Groepsvermogen		
Eigen vermogen	43.206	
Onverdeeld resultaat	2.529	
		45.735
Achtergestelde leningen	8.500	
		8.500
Voorzieningen		64
Langlopende schulden		
Leningen kredietinstellingen	108.640	
(Embedded) derivaten	18	
		108.658
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		
Schulden aan kredietinstellingen	17.156	
Schulden aan handelscrediteuren	3.543	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.161	
Overige schulden	5.849	
		27.709
		190.666

Per 1-7-2022 is WMD Drinkwater BV van rechtswege opgehouden te bestaan i.v.m. juridische fusie, zie hiertoe de algemene toelichting in de jaarrekening (paragraaf 1).

De vergelijkende cijfers zijn opgenomen ten behoeve van het inzicht in het zichtbaar eigen vermogen van de entiteit per ultimo 2021.

WMD Drinkwater BV

Winst-en verliesrekening

(bedragen in duizenden euro's)

	2022	2021
Opbrengsten		
Netto-omzet		39.846
Overige bedrijfsopbrengsten		1.820
		41.666
Bedrijfslasten		
Grond- en hulpstoffen		2.445
Uitbesteed werk en andere externe kosten		7.528
Personeelskosten		11.582
Afschrijvingen		8.484
Grondwaterbelasting		408
Overige bedrijfskosten		7.058
		37.505
Bedrijfsresultaat		4.161
Financiële baten en lasten		
Rentebaten		423
Rentelasten		-2.042
Waardeveranderingen van vorderingen die tot de vaste activa behoren		183
Mutatie waardering derivaten		6
		-1.430
Bedrijfsresultaat voor belastingen		2.731
Winstbelastingen		-264
Resultaat deelnemingen		62
		-202
Resultaat na belastingen		2.529
Netto resultaat		2.529

WMD Industriewater BV

Balans

Voor winstverdeling (bedragen in duizenden euro's)

	31 december 2022		31 december 2021	
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa	2.576		2.603	
Financiële vaste activa	18		0	
		2.594		2.603
Vlottende activa (ten hoogste 1 jaar)				
Voorraden	0		0	
Vorderingen	179		215	
Liquide middelen	4.759		4.816	
		4.938		5.031
		7.532		7.634
PASSIVA				
Groepsvermogen				
Eigen vermogen	7.376		-84	
Onverdeeld resultaat	21		7.460	
		7.397		7.376
Voorzieningen		0		0
Langlopende schulden				
Leningen groepsmaatschappijen	0		0	
Overige leningen	0		0	
(Embedded) derivaten	0		0	
		0		0
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)				
Schulden aan kredietinstellingen	0		0	
Schulden aan handelscrediteuren	30		136	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	10		2	
Overige schulden	95		120	
		135		258
		7.532		7.634

WMD Industriewater BV

Winst-en verliesrekening

(bedragen in duizenden euro's)

	2022	2021	
Opbrengsten			
Netto omzet	821	955	
Overige bedrijfsopbrengsten	145	297	
	966	1.252	
Bedrijfslasten			
Grond- en hulpstoffen	134	245	
Uitbesteed werk en andere externe kosten	355	493	
Personeelskosten	2	1	
Afschrijvingen	229	697	
Grondwaterbelasting	11	12	
Overige bedrijfskosten	205	355	
	936	1.803	
Bedrijfsresultaat	30	-551	
Financiële baten en lasten			
Rente lasten	14	64	
	-14	-64	
Bedrijfsresultaat voor belastingen	16	-615	
Winstbelastingen	4	115	
Resultaat deelnemingen	0	7.959	
	4	8.074	
Resultaat na belastingen	20	7.459	
Minderheidsbelang van derden	0	0	
Netto resultaat	20	7.459	

WMD Water & Energie BV

Balans

Voor winstverdeling (bedragen in duizenden euro's)

	31 december 2022		31 december 2021	
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa	533		102	
Financiële vaste activa	586		604	
		1.119		706
Vlottende activa (ten hoogste 1 jaar)				
Voorraden	34		1	
Liquide middelen	64		87	
		98		88
		1.217		794
PASSIVA				
Groepsvermogen				
Eigen vermogen	816		-1.216	
Onverdeeld resultaat	148		312	
		964		-904
Voorzieningen		0		0
Langlopende schulden				
Leningen kredietinstellingen	0		0	
Leningen groepsmaatschappijen	240		1.665	
Overige leningen	0		0	
		240		1.665
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)				
Schulden aan kredietinstellingen	0		0	
Schulden aan handelscrediteuren	0		0	
Schulden aan WMD groepsmaatschappijen	12		32	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	0		0	
Overige schulden	0		0	
		12		32
		1.217		794

WMD Water & Energie BV

Winst-en verliesrekening

(bedragen in duizenden euro's)

	2022	2021
Opbrengsten		
Netto-omzet	57	56
Overige bedrijfsopbrengsten	364	323
	421	379
Bedrijfslasten		
Grond- en hulpstoffen	0	-1
Uitbesteed werk en andere externe kosten	8	0
Afschrijvingen	34	5
Overige waardeveranderingen van materiële vaste activa	0	0
Overige bedrijfskosten	43	-80
	85	-76
Bedrijfsresultaat	336	455
Financiële baten en lasten		
Rentebaten	2	0
Rentelasten	139	64
	-137	-64
Bedrijfsresultaat voor belastingen	199	391
Winstbelastingen	-51	-79
Resultaat deelnemingen	0	0
	-51	-79
Resultaat na belastingen	148	312
Netto resultaat	148	312

NV Waterbedrijf Drenthe

Enkelvoudige balans

Tbv inzicht boekwaarden activa en passiva van gefuseerde vennootschap (zie toelichting juridische fusie in de jaarrekening)

Voor winstverdeling (bedragen in duizenden euro's)

	31 december 2022	31 december 2021
ACTIVA		
Vaste activa		
Financiële vaste activa	54.989	54.989
Vlottende activa (ten hoogste 1 jaar)		
Vorderingen	609	
Liquide middelen	25	
		634
		<u>55.623</u>
PASSIVA		
Groepsvermogen		
Gestort en opgevraagd kapitaal	97	
Wettelijke reserve	698	
Overige reserves	42.048	
Onverdeelde winst	9.924	
		52.767
Langlopende schulden		
Lening WMD Drinkwater BV	2.806	2.806
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		
Schulden aan handelscrediteuren	0	
Schulden aan groepsmaatschappijen	18	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	9	
Overige schulden	23	
		50
		<u>55.623</u>

WMD Drinkwater NV

Lauwers 3
9405 BL Assen

Postbus 18
9400 AA Assen

Telefoon: 0592 - 854 500
E-mail: info@wmd.nl

www.wmd.nl

Bedrijfsplan 2024 WMD Drinkwater NV

Versie 1.0
d.d. 27-10-2023

Inleiding

Het belang van voldoende, schoon en betaalbaar drinkwater komt in Nederland steeds meer op de agenda. Drinkwater is van levensbelang en niet meer vanzelfsprekend. Net als collega waterbedrijven staat ook WMD Drinkwater voor de uitdaging om toekomstbestendig te opereren. WMD is een solide bedrijf, met betrokken werknemers, grote uitdagingen en een forse investeringsopgave.

In ons visiedocument 'Drents Drinkwater. Altijd!' zetten we de koers van WMD voor de komende jaren uit.

Eén ding is duidelijk: steeds meer zijn we afhankelijk van de wereld om ons heen. Het klimaat, de arbeidsmarkt, geopolitieke verhoudingen en het watergebruik door onze klanten; de voorspelbaarheid van al deze factoren wordt steeds lastiger en onzekerder. WMD moet ondanks deze onzekerheid maatregelen treffen en blijven investeren om ook in de toekomst genoeg en goed drinkwater te kunnen blijven leveren.

Drinkwatertarieven

Het komende jaar zullen de drinkwatertarieven voor onze klanten stijgen – een gemiddeld huishouden in Drenthe betaalt in 2024 ruim € 2 per maand meer voor drinkwater dan in 2023.

Niet alleen door onze investeringsopgave, maar ook door toename van het kostenniveau (arbeid en materiaal zijn door inflatie duurder geworden), verhoging van de kosten van ons energiecontract en stijging van de kosten voor het onderzoek naar waterkwaliteit (o.a. door de verslechterde kwaliteit van het grondwater).

Daarbij komt een nieuw gegeven: het drinkwaterverbruik in Drenthe is vanaf eind 2022 met circa 5% afgenomen door stijging van de energieprijzen. Onze klanten douchen naar alle waarschijnlijkheid minder lang vanwege de hogere gasprijzen. Het blijft onzeker of deze trend zich gaat voortzetten. In de investeringsbegroting moet WMD ervan uitgaan dat de drinkwatervraag in de toekomst stijgt, door een verwachte toename van inwoners en bedrijven in Drenthe. Het is nog onzeker of zuivelbedrijf FAGE zich gaat vestigen in Hoogeveen. Er moet nog een vergunningsaanvraag worden ingediend. Hopelijk wordt in 2024 duidelijk of dit bedrijf zich zal vestigen in Hoogeveen en WMD daarmee een zeer grote drinkwaterafnemer erbij krijgt.

Investeringsplan

Ons meerjaren investeringsplan voor de komende 10 jaar is in 2023 geactualiseerd. WMD focust zich op diverse thema's, waaronder de zorg voor schone en voldoende bronnen. Dit realiseren we door het vergroten van winvergunningen, verbeteren van de bescherming van de waterwingebieden en te participeren in onderzoek naar het mitigeren van organische microverontreinigingen in de bronnen. De uitbreiding van winvergunningen moet worden gerealiseerd in een periode waarin ook een watertransitie en een landbouwtransitie plaats gaan vinden. Een goede samenwerking tussen provincie, landbouw en WMD Drinkwater is van cruciaal belang om de komende 10 jaar stappen te kunnen maken op het gebied van schone en voldoende bronnen.

Verouderde leidingen, winputten, zuiveringsinstallaties en pompinstallaties hebben een beperkte levensduur en zullen vervangen blijven moeten worden. De investeringen voor het robuust houden en maken van onze infrastructuur worden gecontinueerd. Voor WMD is het financieel en organisatorisch echter niet haalbaar om alle benodigde investeringsplannen te realiseren. Door teruglopende capaciteit van aannemers en de financiële grenzen kunnen niet alle (vervangings-)projecten worden uitgevoerd. In de begroting gaan we ervanuit dat in 2024 80% van de investeringen kunnen worden gerealiseerd.

Een andere grote investeringsopgave is digitalisering. Meer en meer gaat (of beter: moet) WMD de komende jaren werken vanuit data. Om het werk efficiënter te doen, in minder tijd en in één keer goed. Gebaseerd op de juiste informatie, op het juiste moment en op de juiste plaats. Digitalisering en data gedreven werken zijn van groot belang om de dienstverlening aan klanten te optimaliseren, om processen efficiënter uit te kunnen voeren, verstoringen te voorkomen en om te voldoen aan de steeds grotere plicht om toezichthouders en belanghebbenden tijdig van informatie te voorzien. Daarnaast vergt cybersecurity een steeds grotere inspanning. Gezien de vitale rol die de drinkwatervoorziening speelt, heeft WMD een belangrijke opgave om de beveiliging up-to-date te houden.

Op het moment van schrijven van deze inleiding wordt het bedrijfspand van WMD aan de Lauwers 3 in Assen verbouwd. Het wordt een duurzaam pand, waar onze medewerkers op een prettige en open manier kunnen samenwerken vanaf begin 2024.

In Beilen heeft WMD de afgelopen jaren hard gewerkt aan de bouw van een nieuwe drinkwaterzuivering. Vanuit hier wordt straks zachter water geleverd aan inwoners van gemeente Midden-Drenthe. Ook zal WMD vanuit Beilen water gaan leveren aan collega waterbedrijf Vitens. In 2024 levert WMD 2 miljoen kuub aan Vitens. De overige leveringen naar Waterbedrijf Groningen en Vitens worden voortgezet. Met Waterbedrijf Groningen wordt gekeken naar herziening van de contracten. Voor een toelichting verwijzen we naar hoofdstuk 3.

Tot slot

Onze medewerkers vormen de basis van WMD, zowel qua strategie als uitvoering. We vragen veel van onze Watermakers, maar ze krijgen tegelijkertijd veel ruimte voor groei en ontwikkeling. En dat is nodig, om een wendbare organisatie te zijn en te blijven. Een interne herstructurering zorgt voor de komst van een nieuwe sector: Mens en Organisatie. Voor een toelichting van de nieuwe sector verwijzen wij naar hoofdstuk 3.

Schoon, voldoende en betrouwbaar drinkwater is een gedeelde zorg. Om alle ontwikkelingen het hoofd te kunnen bieden is openheid en samenwerking met onze stakeholders en aandeelhouders essentieel. We hebben gelukkig de afgelopen jaren gewerkt aan een stevige basis waar we samen op verder kunnen bouwen.

Vivienne Frankot
Bestuurder WMD Drinkwater NV

INHOUDSOPGAVE

1	Tarieven - uitgangspunten en ontwikkelingen	2
1.1	Wettelijk kader tarieven	2
1.2	Tariefbeleid	3
1.3	Tariefontwikkeling 2024	3
1.4	Meerjarenprognose tarieven	5
1.5	Vergelijking met andere waterbedrijven	5
2	Uitgangspunten beleid en ontwikkelingen	6
2.1	Financiering	6
2.2	Uitgangspunten begroting	7
2.3	Risicoparaagraaf	7
3	Begroting WMD Drinkwater NV	10
3.1	Activiteiten en organisatiestructuur	10
3.2	Winst- en Verliesrekening WMD Drinkwater NV - Geconsolideerd	12
3.3	Balans WMD Drinkwater NV - Geconsolideerd	13
3.4	Winst- en Verliesrekening WMD Drinkwater NV – enkelvoudig	14
3.5	Specificaties Winst- en Verliesrekening WMD Drinkwater NV	15
4	Aandeelhoudersbesluit drinkwatertarieven 2024	20
5	Investeringsplan 2024	21
6	Bijlagen	25
6.1	Balans en verlies- en winstrekening Water & Energie B.V.	25
6.2	Specificatie en toelichting investeringen	27
6.3	Wijzigingen in bestaande investeringsprojecten	30

1 Tarieven - uitgangspunten en ontwikkelingen

1.1 Wettelijk kader tarieven

De tarieven voor het leveren van drinkwater worden begrensd door de regels in de Drinkwaterwet. Tarieven moeten, conform de Drinkwaterwet, kostendekkend, transparant en niet-discriminerend zijn. De essentie van deze regelgeving is dat tarieven worden bepaald op basis van de werkelijke kosten. Deze kosten bestaan uit operationele kosten, vermogenskosten en afschrijvingen. De vermogenskosten betreffen zowel de vergoeding voor het vreemd vermogen (rente) als het eigen vermogen (winst) en worden gemaximeerd door de WACC (Weighted Average Cost of Capital). De WACC wordt berekend als een percentage van de waarde van de bedrijfsmiddelen.

Hieronder is de ontwikkeling van het WACC-percentage vermeld. De verwachting is dat het WACC-percentage meestijgt met de rente.

Jaar	WACC	
2022	2,95%	Vastgesteld
2023	2,95%	Vastgesteld
2024	2,95%	Vastgesteld
2025	3,60%	Prognose
2026	3,60%	Prognose
2027	3,60%	Prognose
2028	4,10%	Prognose

Figuur 1: Ontwikkeling van het toegestane WACC-percentage in de periode 2022-2028

Ontwikkelingen WACC

De maximale winst van waterbedrijven, en daarmee de mogelijkheid om zelfstandig vermogen op te bouwen om investeringen te kunnen financieren, wordt beperkt door de WACC. WMD stelt samen met andere drinkwaterbedrijven via branchevereniging VEWIN de WACC-regelgeving ter discussie. Het standpunt van WMD is dat de WACC nooit een beperkende factor mag zijn in de investeringsopgave waarvoor de drinkwatersector staat.

Door de ontstane discussie heeft het ministerie van I&W een onderzoek laten uitvoeren naar de financierbaarheid van de drinkwatersector. De uitkomsten van dit onderzoek zijn samengevat in de rapportage 'Onderzoeksopdracht versterking vermogenspositie'.

1.2 Tariefbeleid

WMD moet voldoende winst realiseren om de noodzakelijke investeringen te kunnen financieren. WMD verhoogt daarom het tarief maximaal binnen de geldende regelgeving. Vanuit financiers (banken) en toezichthouder (ILT) worden eisen gesteld aan de solvabiliteit en de debt-ratio voor een financieel gezond drinkwaterbedrijf. Om een gezonde vermogenspositie te realiseren, is benutting van de WACC-ruimte door middel van verhoging van de drinkwatertarieven nodig.

1.3 Tariefontwikkeling 2024

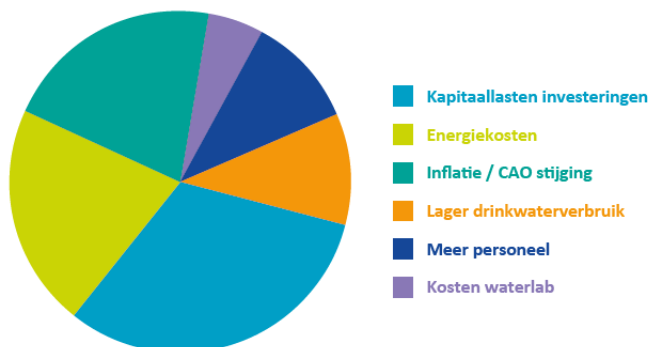
De voorgestelde tariefsverhoging betekent dat een gemiddeld huishouden in Drenthe in 2024 € 21,51 in de maand gaat betalen voor drinkwater. Dit is ten opzichte van 2023 een toename van € 2,74 in de maand. Uitgedrukt in percentages nemen de tarieven in 2024 met 18% toe ten opzichte van 2023. De werkelijke maandlasten zullen minder toenemen, naar verwachting met €2,12 ofwel 11%. Dit komt door het verwachte lagere verbruik per gezin (5%) en doordat de BOL minder stijgt dan de tarieven.

In onderstaande afbeelding is de opbouw van het voorgestelde drinkwatertarief 2024 en een vergelijking tussen de maandelijkse kosten voor drinkwater in 2024 ten opzichte van eerdere jaren opgenomen.

Figuur 2: Ontwikkeling van drinkwatertarieven 2020 -2024. Voor 2024 is in dit rekenvoorbeeld vooralsnog gerekend met het BOL-tarief van 2023.

In onderstaand figuur is weergegeven wat de oorzaken zijn van de 18% tariefstijging in 2024. De tariefstijging is voor

Figuur 3: Samenvatting reden tariefstijging.

Investerings (tariefstijging 5,5%)

Er zijn verschillende maatregelen en investeringen noodzakelijk om de inwoners van Drenthe nu en in de toekomst van voldoende en betrouwbaar drinkwater te voorzien. Hoofdstuk 5 geeft inzicht in de investeringen die voor 2024 zijn gepland. De investeringen leiden tot hogere afschrijvingslasten en rentelasten.

Energiekosten (tariefstijging 4%)

Het langjarige energiecontract van WMD loopt eind 2023 af. WMD heeft voor het komende jaar een nieuw en duurder energiecontract afgesloten.

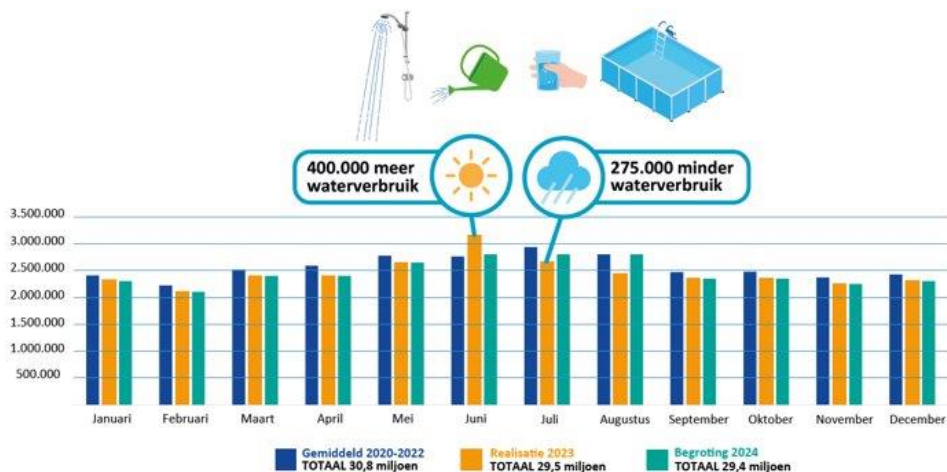
Inflatie en cao-stijging (tariefstijging 4%)

De kosten van zowel arbeid als materiaal nemen toe. In de begroting van 2024 houden we rekening met een inflatie van 5% en een cao-stijging van 5%.

Lager drinkwaterverbruik (tariefstijging 2%)

Vanaf eind 2022 is het drinkwaterverbruik in Drenthe met circa 5% afgenomen. Inwoners van Drenthe douchen korter en gaan bewuster om met kraanwater. Het is onzeker wat het daadwerkelijke drinkwaterverbruik zal zijn in 2024. Als het drinkwaterverbruik 1% afwijkt van de begroting, dan heeft dit een impact van circa € 250.000 op het nettoresultaat.

In onderstaande grafiek is te zien dat het verbruik in 2023 5% lager ligt dan de jaren daarvoor. Daarnaast is zichtbaar dat het drinkwaterverbruik in de zomerperiode sterk afhankelijk is van de weersomstandigheden.

Figuur 4: grafiek drinkwaterproductie eigen voorzieningsgebied (excl. productie voor Vitens en Groningen). Het verbruik in sept-dec 2023 is geschat.

Meer personeel (tariefstijging 1,5%)

De personeelsformatie zal in 2024 verder toenemen. Toename van de formatie is noodzakelijk om de investeringsopgave inclusief digitalisering te kunnen realiseren en om voldoende kennis en capaciteit in huis te hebben om onze doelstellingen te kunnen realiseren.

Kosten waterlaboratorium (tariefstijging 1%)

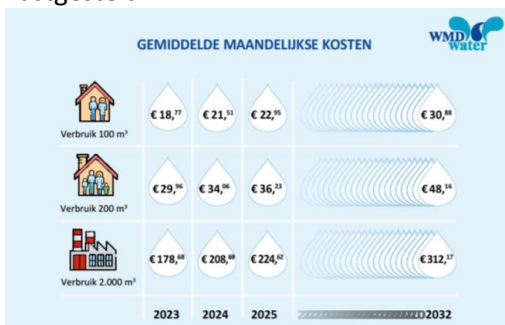
De kosten voor het onderzoek naar waterkwaliteit stijgen door de verslechterende kwaliteit van het grondwater. Het water laboratorium investeert in technieken om de waterkwaliteit goed en efficiënt te kunnen blijven monitoren.

Kostenbewustzijn

Als organisatie zijn we kostenbewust, te meer omdat de uitgaven van WMD uiteindelijk worden betaald door inwoners en bedrijven uit Drenthe. In het begrotingsproces zijn de kosten beoordeeld op nut en noodzaak. Daarnaast streven we naar kostenbewustzijn door onze geplande activiteiten en investeringen te evalueren en te prioriteren, door onze processen efficiënter te laten verlopen en door (strategisch)leveranciersmanagement te verbeteren. Dit laatste is ook noodzakelijk om ervoor te zorgen dat er voldoende capaciteit is om de noodzakelijke investeringsopgave te realiseren.

1.4 Meerjarenprognose tarieven

Door de investeringsopgave zullen de afschrijvingskosten en rentelasten blijven stijgen. De huidige prognose is (gerekend met 2,5% inflatie) dat de tarieven jaarlijks 4 tot 7 procent zullen toenemen. Mocht de WACC worden verruimd dan kunnen de tarieven nog iets meer stijgen om de gewenste solvabiliteit (financieel gezond) te realiseren. Hieronder is op basis van de meerjaren prognose een inschatting van de ontwikkeling van de kosten per maand opgenomen voor verschillende huishoudens en bedrijven. Deze meerjaren prognose is indicatief en gebaseerd op de huidige inschattingen. Alleen de tarieven van 2024 worden tijdens de aandeelhoudersvergadering van 17 november 2023 vastgesteld

Figuur 5: Meerjaren prognose maandelijke kosten voor drinkwater. Voor huishoudens zijn de bedragen inclusief BTW en BOL. Voor het voorbeeld van het bedrijf zijn de kosten inclusief BOL, maar exclusief BTW.

1.5 Vergelijking met andere waterbedrijven

De tariefstelling van waterbedrijven hangt af van veel factoren zoals de wijze van zuiveren (grondwater of oppervlaktewater), de reikwijdte van het gebied (leidingnet), de kwaliteit van bronnen en de vermogenspositie. Om een beeld te geven van de kosten voor drinkwater in Drenthe ten opzichte van andere delen in het land, hebben we onderstaande vergelijking opgenomen.

Figuur 6: Vergelijking kosten drinkwater voor een gemiddeld huishouden (verbruik 100m³) per maand in 2023. De bedragen zijn inclusief BOL (bron: Vewin).

2 Uitgangspunten beleid en ontwikkelingen

2.1 Financiering

WMD heeft financiering van een drietal banken: Bank Nederlandsche Gemeenten, Nederlandse Waterschapsbank en Rabobank. De banken stellen eisen aan de solvabiliteit, ICR en Debt/EBITDA van WMD. De verwachting is dat WMD in 2024 € 40 miljoen nieuwe financiering nodig heeft.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen weer. De solvabiliteit geeft aan of een organisatie in staat is om op korte en lange termijn aan haar betalings- en aflossingsverplichtingen te voldoen.

De solvabiliteit moet op basis van huidige financieringsafspraken minimaal 25% bedragen. WMD streeft naar een solvabiliteit van 30% om voldoende ruimte te hebben om tegenvallers te kunnen opvangen.

Debt/EBITDA

De Debt/EBITDA ratio geeft de relatie weer tussen de rentedragende verplichtingen (exclusief achtergestelde leningen) en de inkomsten voor aftrek van interest, belastingen en afschrijvingen (EBITDA). Deze ratio geeft aan in hoeveel jaar een organisatie haar rentedragende schuld kan terugbetalen met jaarlijkse verdiensten.

Er is nog geen harde norm gesteld door de banken. Wel is duidelijk dat de Debt/EBITDA ratio moet dalen om voldoende financiering te kunnen aantrekken. Op basis van gesprekken met banken is het uitgangspunt van WMD om de komende jaren het Debt/EBITDA te verlagen naar 8.

ICR

De Interest Coverage Ratio (ICR) geeft de relatie weer tussen het bedrijfsresultaat en de rentelasten. De ICR gaat om de vraag in hoeverre een organisatie in staat is de rente-uitgaven op het vreemd vermogen te voldoen uit de kasstroom uit operationele activiteiten. De ICR moet op basis van huidige financieringsafspraken minimaal 1,5 bedragen.

Uit onderstaande tabel is op te maken dat WMD op basis van de meerjaren prognose net aan de eisen van de bank kan blijven voldoen.

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Tariefstijging	18%	7%	3%	4%	7%	5%	5%	4%	4%
Solvabiliteit prognose	27%	26%	26%	25,5%	26%	26%	26%	27%	28%
Solvabiliteit norm	25%	25%	25%	25%	25%	25%	25%	25%	25%
ICR prognose	2,02	1,89	1,83	1,98	1,93	1,92	1,93	1,94	1,95
ICR norm	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Debt/EBITDA prognose	8,0	8,2	8,1	7,7	7,7	7,6	7,5	7,4	7,5
Debt/EBITDA norm	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8

Figuur 7: Ontwikkeling ratio's op basis van huidige meerjaren prognose.

Kasbeheer/Rekening courant krediet

WMD ontvangt vier keer per jaar geld van haar drinkwaterklanten. In januari vindt de eindafrekening van het voorgaande jaar plaats in combinatie met het eerste voorschot van het lopende jaar. In april, juli en oktober worden de andere voorschotten in rekening gebracht. Dit levert vier keer per jaar een piek op. Eventuele tekorten kunnen in de tussenliggende maanden met een kortlopende kasgeldlening worden opgevangen. De huidige limiet in rekening courant bedraagt € 15 miljoen.

Renteontwikkeling en -gevoeligheid

Binnen de watersector is het gebruikelijk dat gebruik gemaakt wordt van vastrentende leningen met een looptijd van 10 of 15 jaar, ook ter financiering van infrastructurele projecten zoals leidingwerk en productiestations. Aangezien de terugverdiendtijd en toegestane afschrijvingstermijnen binnen de drinkwatertarieven van dergelijke investeringen veel langer zijn moeten aflossingen veelal meerdere keren geherfinancierd worden. Dit lijkt een vreemde systematiek, maar zorgt voor een natuurlijke demping van rente-effecten zonder risico's om structureel uit de pas met de actuele renteniveaus te lopen.

2.2 Uitgangspunten begroting

Hieronder is een samenvatting opgenomen van de uitgangspunten in de meerjaren prognose. Overige ontwikkelingen in kosten en opbrengsten zijn toegelicht in hoofdstuk 3.

	2024	2025	2026	2027	2028
Inflatie	5,0%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
CAO stijging	5,0%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
Tariefstijging	18,0%	7,0%	3,0%	4,0%	7,0%
WACC	2,95%	3,60%	3,60%	3,60%	4,10%
Dividend	0	0	0	0	0
Rente nieuwe leningen	3,5%	3,3%	3,2%	3,1%	3,1%
Solvabiliteit (minimaal)	25%	25%	25%	25%	25%
DEBT/EBITDA (minimaal)	8	8	8	8	8
ICR (minimaal)	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5

2.3 Risicoparagraaf

De volgende onzekerheden zijn van belang en kunnen doorwerken in de snelheid van de realisatie van plannen en de ontwikkeling van de drinkwatertarieven. De mogelijkheid van WMD om deze ontwikkelingen te beïnvloeden is zeer beperkt tot niet aanwezig. De uitdaging voor WMD is wel om zo goed mogelijk te anticiperen op deze ontwikkelingen. Het te behalen resultaat 2024 is van belang om de solvabiliteit en dus de financierbaarheid te garanderen.

Onzekerheid drinkwatervraag

Er bestaat onzekerheid over de ontwikkeling van de drinkwaterbehoefte. De voorspellingen zijn met onzekerheden omgeven omtrent waterverbruik, bevolkingsontwikkeling en de woningbouwopgave. De lange termijn prognose is dat het drinkwaterverbruik stijgt. Vanaf 2022 is er echter sprake van een daling van het drinkwaterverbruik per aansluiting. Inwoners van Drenthe douchen korter vanwege de hoge gasprijs en gaan bewuster om met drinkwater. Het is onzeker of deze ontwikkeling doorzet. In de investeringsplannen gaat WMD uit van een toename van het drinkwaterverbruik o.a. door de toename in het aantal aansluitingen en slechter wordende kwaliteit van de bronnen en omdat een lange voorbereidingstijd nodig is voor investeringen in nieuwe winningen en productiecapaciteit.

Kwaliteit drinkwaterbronnen

De kwaliteit van drinkwaterbronnen staat onder druk van bestaande en nieuwe bedreigingen (nitraat, gewasbeschermingsmiddelen, medicijnresten en andere opkomende stoffen). Wanneer nieuwe bedreigende stoffen worden aangetroffen is niet te voorspellen. Wanneer nieuwe verontreinigingen worden aangetroffen die de bedrijfsnorm overschrijden, is WMD genoodzaakt te handelen en geld beschikbaar te stellen om de kwaliteit van het drinkwater binnen de wettelijke normen te waarborgen.

Beschikbaarheid personeel en aannemers

WMD merkt de krapte op de arbeidsmarkt. Het is lastig nieuwe collega's aan te trekken voor de technische en senior functies. Ditzelfde probleem hebben de aannemers waar we mee samenwerken. Een aantal aannemers heeft in 2023 opdrachten op het laatste moment afgezegd, omdat ze niet voldoende personeel beschikbaar hadden.

Door de financiële grenzen, door uitdagingen in capaciteit (interne personeel en capaciteitsproblemen bij de aannemers) en door complicaties in procedures houden we er rekening mee dat niet alle investeringen in het MIP kunnen worden gerealiseerd. Op dit moment zijn er grote onzekerheden in de marktwerking, zowel op het gebied van prijsvorming als beschikbaarheid van capaciteit. Intern zijn we binnen WMD de afgelopen jaren sterk gegroeid om de gestegen investeringsopgave te kunnen realiseren, maar daarin zijn we nog niet compleet. Met de ingang van de omgevingswet per 1 januari en met de onzekerheden ten aanzien van stikstofregulering is er een groot risico op complicaties in vergunningsprocedures. De ervaring leert dat dergelijke onzekerheden altijd leiden tot vertraging in de uitvoering van projecten, nooit tot versnelling. In de begroting gaan we ervan uit dat in 2024 80% van de investeringen kunnen worden gerealiseerd.

Er zal voor 2024 een risicoanalyse worden gedaan om de risico's van het uitstellen van projecten in kaart te brengen. Aan de hand hiervan zal een prioritering in de projecten worden aangebracht.

Inflatie

De (meerjaren) prognose van de kosten en investeringen is afhankelijk van de inflatie. In de meerjaren prognose van de investeringen en de kosten is na 2024 uitgegaan van een inflatie van 2,5% per jaar. Op basis van het inflatievoorzicht van de Europese Centrale Bank zou dit voldoende moeten zijn.

Financiering en ontwikkeling WACC

WMD kan op basis van de huidige meerjaren prognose voldoen aan de financieringsvoorwaarden van de banken. De maximale winst van WMD is afhankelijk van de ontwikkeling van de WACC en de rente op vreemd vermogen. De WACC is voor 2024 al vastgesteld. WMD gaat, op aangeven van branchevereniging VEWIN, in de meerjaren prognose uit van een toename van de WACC vanaf 2025. Als de WACC-gelijk blijft of daalt, dan bestaat het risico dat WMD op termijn niet aan de financieringsvoorwaarden van de bank kan voldoen. WMD probeert dit risico te mitigeren door in eerste instantie meerdere scenario's in beeld te brengen en hier verstandige keuzes in te maken. Vervolgens is de aanpak erop gericht om de scenario's en genomen keuzes te delen met alle betrokken partijen. Dit betekent dat RvC, aandeelhouders, banken, ILT en ministerie op voorhand actief worden geïnformeerd en gevraagd om mee te werken aan oplossingen. Dit is tot nog toe een effectieve weg gebleken.

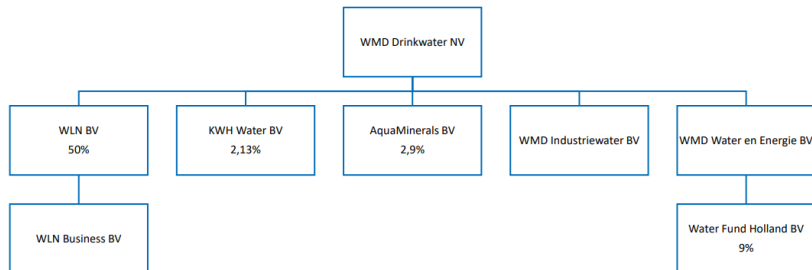
Droogteschades

Als grondwateronttrekking zorgt voor een wat lagere grondwaterstand en daardoor lagere gewasopbrengsten voor landbouwbedrijven, dan noemt men dat 'droogteschade'. De Nederlandse wet bepaalt dat drinkwaterbedrijven landbouwbedrijven hiervoor moeten compenseren. Deze financiële tegemoetkoming is bedoeld om misgelopen inkomsten door de verlaagde opbrengst van gewassen te vergoeden. Als een landbouwbedrijf denkt droogteschade te hebben als gevolg van een waterwinning, kan een schadevergoeding worden aangevraagd. Als voor het betreffende gebied al een regeling bestaat, gaat WMD over tot uitkering. Bestaat zo'n regeling nog niet, dan wordt de aanvraag doorgezet naar de provincie Drenthe. Die laat onderzoek uitvoeren door de onafhankelijke Advies Commissie Schade Grondwater (ACSG). De ACSG onderzoekt de schade en brengt een advies uit over de (eventuele) hoogte van de vergoeding. WMD betaalt jaarlijks circa € 250.000 aan landbouwbedrijven voor geclaimde droogteschades. Door klimaatverandering (warme en droge zomers) loopt WMD het risico dat de claims voor droogteschades zullen toenemen. Bovendien neemt het risico op collectieve claims toe door de in 2022 opgerichte Stichting Droogteschade Waterwinning (SDW). SDW is een vervolg op het initiatief droogteschades.nl. Deze ontwikkelingen leiden tot een risico dat de claims en kosten voor droogteschades sterk gaan toenemen. Claims kunnen in sommige gevallen ook nog gaan over de schade in de afgelopen 20 jaar.

3 Begroting WMD Drinkwater NV

3.1 Activiteiten en organisatiestructuur

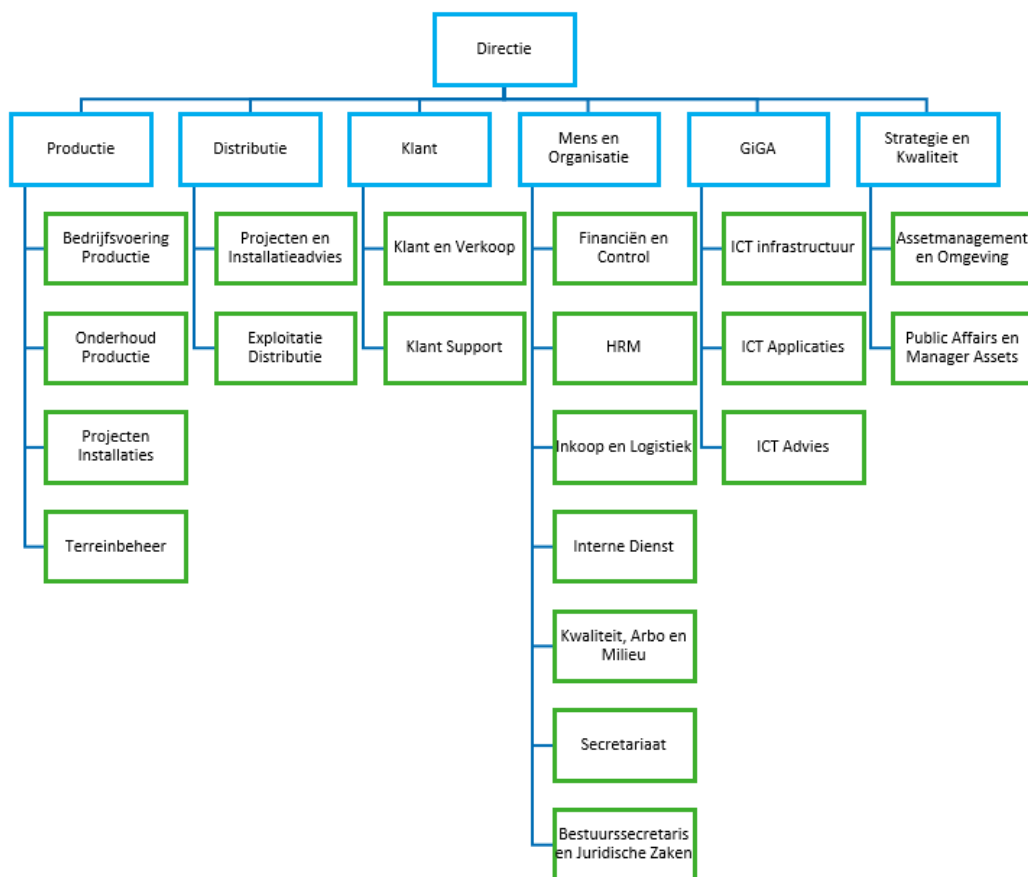
De juridische structuur van WMD is per 1 januari 2024 als volgt:

Figuur 6: Juridische structuur 1 januari 2024, Water Fund Holland BV is in liquidatie.

Herstructurering

Per 1 januari 2024 krijgt WMD een nieuwe organisatiestructuur. Door de nieuwe structuur ontstaat binnen WMD een nieuwe sector: Mens en Organisatie. Onder deze sector zullen per 1 januari 2024 alle ondersteunende teams komen te vallen. Zie hieronder het organogram per 2024.

* Teamindeling sector Mens en Organisatie wordt nog nader bepaald.

Onderstaand is de ontwikkeling van het geconsolideerd nettoresultaat weergegeven.

	JEV 2023	Prognose 2024
WMD Drinkwater NV	2.188	3.072
WMD Water en Energie BV	330	326
WMD Industriewater BV	595	0
	3.113	3.398

WMD Drinkwater NV

De ontwikkeling van het resultaat van het leveren van drinkwater wordt toegelicht in hoofdstuk 1 en 3.5

WMD Industriewater BV

Met de verkoop van de productieassets in Klazienaveen (Industriewater) is een boekwinst van € 610k gerealiseerd in februari 2023. Er vinden momenteel geen activiteiten meer plaats in Industriewater BV. De vennootschap is in 2024 nog wel actief in verband met de vermogen instandhoudingsovereenkomst van 18 maanden, na tekenen op 28 februari 2023. Na deze termijn zal de vennootschap worden opgeheven.

WMD Water & Energie BV

In 2015 is WMD gestart met duurzame, water gerelateerde energieprojecten. WMD heeft nog twee warmtenetten operationeel in Hoogeveen en Noordbargeres (t.b.v. Wildlands).

In Hoogeveen is een laagtemperatuur warmtenet aangelegd in het Bentinckspark tussen het WMD-productiestation en vier afnemers. Water & Energie levert warmte- en koude energie vanuit dit net met drinkwatertemperatuur als bron. Verder heeft Water & Energie een huurovereenkomst met Wildlands dat jaarlijks resulteert in een opbrengst van € 300k. De balans en verlies en winstrekening van Water & Energie is opgenomen in de bijlage.

3.2 Winst- en Verliesrekening WMD Drinkwater NV - Geconsolideerd

(bedragen in duizenden euro's)

	JEV 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
Opbrengsten						
Netto omzet	46.422	55.698	60.067	62.538	65.358	69.249
Overige bedrijfsopbrengsten	1.556	1.544	1.517	1.543	1.569	1.596
	47.978	57.242	61.584	64.081	66.927	70.845
Bedrijfslasten						
Grond en hulpstoffen	2.540	4.486	4.615	4.734	4.910	4.998
Uitbesteed werk en andere externe kosten	7.838	8.091	8.336	8.319	8.534	8.767
Personeelskosten	14.246	16.609	17.025	17.450	17.886	18.334
Afschrijvingen	10.733	12.633	13.633	14.633	15.633	16.633
Grondwaterbelasting	418	418	428	439	450	461
Overige bedrijfskosten	6.021	7.313	7.598	7.829	8.014	8.204
	41.796	49.550	51.635	53.404	55.427	57.397
Bedrijfsresultaat	6.182	7.692	9.949	10.677	11.500	13.448
Financiële baten en lasten	-2.738	-4.088	-4.925	-5.633	-6.282	-6.786
Bedrijfsresultaat voor belastingen	3.444	3.604	5.024	5.044	5.218	6.662
Winstbelastingen	-81	-206	-206	-206	-206	-206
Resultaat deelnemingen	-250	0	0	0	0	0
	-331	0	0	-206	0	0
Netto resultaat	3.113	3.398	4.818	4.838	5.012	6.456

3.3 Balans WMD Drinkwater NV - Geconsolideerd

Na winstverdeling (bedragen in duizenden euro's)

	JEV 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
ACTIVA						
Vaste activa						
Materiële vaste activa	227.195	244.617	262.468	285.106	303.822	320.096
Financiële vaste activa	3.940	3.903	3.715	3.540	3.364	3.253
	231.135	248.520	266.183	288.646	307.186	323.349
Vlottende activa (ten hoogste 1 jaar)						
Voorraden	1.155	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
Vorderingen	6.001	6.000	6.002	6.002	6.001	6.002
Liquide middelen	51	1.649	1.730	1.295	1.192	1.297
	7.207	8.849	8.932	8.497	8.393	8.499
	238.342	257.369	275.115	297.143	315.579	331.848
PASSIVA						
Eigen vermogen	56.369	59.767	64.585	69.421	74.434	80.891
Achtergestelde lening	8.500	8.500	7.650	6.800	5.950	5.100
Voorzieningen	36	36	36	36	36	36
Langlopende schulden	131.138	145.555	155.123	167.441	178.210	183.430
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)						
Schulden aan kredietinstellingen - aflossingsverplichting leningen	28.855	30.580	34.280	39.530	42.580	47.630
Schulden aan handelscrediteuren	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.372	1.415	1.455	1.495	1.537	1.580
Overige schulden	8.072	7.516	7.986	8.420	8.832	9.180
	42.299	43.511	47.721	53.445	56.949	62.390
	238.342	257.369	275.115	297.143	315.579	331.848

3.4 Winst- en Verliesrekening WMD Drinkwater NV – enkelvoudig

(bedragen in duizenden euro's)

	JEV 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
Opbrengsten						
Netto omzet	46.360	55.629	59.996	62.466	65.285	69.175
Overige bedrijfsopbrengsten	1.240	1.221	1.201	1.227	1.254	1.281
	47.600	56.850	61.197	63.693	66.539	70.456
Bedrijfslasten						
Grond en hulpstoffen	2.540	4.487	4.615	4.736	4.908	4.998
Uitbesteed werk en andere externe kosten	7.838	8.091	8.336	8.319	8.534	8.767
Personeelskosten	14.246	16.609	17.025	17.450	17.886	18.334
Afschrijvingen	10.700	12.600	13.600	14.600	15.600	16.600
Grondwaterbelasting	418	418	428	439	450	461
Overige bedrijfskosten	6.681	7.360	7.566	7.797	7.982	8.171
	42.423	49.565	51.570	53.341	55.360	57.331
Bedrijfsresultaat	5.177	7.285	9.627	10.352	11.179	13.125
Financiële baten en lasten	-2.736	-4.088	-4.925	-5.633	-6.282	-6.786
Bedrijfsresultaat voor belastingen	2.441	3.197	4.702	4.719	4.897	6.339
Winstbelastingen	PM	-125	-125	-125	-125	-125
Resultaat deelnemingen	675	325	240	241	242	244
	675	200	115	116	117	119
Netto resultaat	3.116	3.397	4.817	4.835	5.014	6.458

3.5 Specificaties Winst- en Verliesrekening WMD Drinkwater NV

In onderstaande toelichtingen worden de cijfers van 2024 afgezet tegen de jaareindeverwachting 2023, die in oktober 2023 is vastgesteld in het MT.

Netto omzet

De omzet stijgt door tariefsverhoging. Voor een uitgebreide toelichting over de tarief ontwikkeling verwijzen we naar hoofdstuk 1. De hieronder gepresenteerde tariefstijging is een indicatie op basis van de huidige inzichten en mogelijkheden gezien de WACC-ontwikkelingen.

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Tariefstijging	18%	7%	3%	4%	7%	5%	5%	4%	4%

(bedragen in duizenden euro's)

	JEV 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
Waterleveringen Nederland:						
Kleinverbruik (inclusief zomerhuisjes en woonflats)	36.793	43.796	47.448	49.367	51.263	54.515
Grootverbruik	4.395	5.035	5.445	5.656	5.867	6.232
Piekverbruik	2.409	2.707	2.896	2.979	3.090	3.283
En gros leveringen	2.741	4.069	4.185	4.441	5.040	5.120
Standpijpen, brandkranen en sprinklers	22	22	23	23	24	26
Overige activiteiten Nederland	1	0	0	0	0	0
	46.360	55.629	59.996	62.466	65.285	69.175

De omzetprognose is berekend op basis van onderstaand aantal kuub en aansluitingen. Dit is gebaseerd op de lange termijn prognose van het drinkwaterverbruik in Drenthe (ABF-onderzoeksinstituut). Voor 2024 (-4%) en 2025 (-2%) hebben we het verbruik naar beneden bijgesteld. Dit vanwege de ontwikkeling dat inwoners van Drenthe sinds eind 2022 minder drinkwater verbruiken. In de prognose van de omzet is nog geen rekening gehouden met de eventuele komst van FAGE.

Kleinverbruik

	JEV 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
Exclusief zomerhuisjes en woonflats						
Aantal aansluitingen	201.906	203.709	204.385	204.926	205.468	206.009
Aantal m ³ (*1.000)	22.703	22.934	23.409	23.845	23.809	23.773
Verbruik m ³ per aansluiting	112	113	115	116	116	115

Grootverbruik

(bedragen in duizenden euro's)

	JEV 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
m ³ aansluitcapaciteit (eenheid)	6.312	6.312	6.312	6.312	6.312	6.312
gemiddelde aansluitcapaciteit	7	7	7	7	7	7
gemiddeld aantal aansluitingen	889	889	889	889	889	889
Aantal m ³ (*1.000)	2.687	2.575	2.629	2.678	2.674	2.669

Piekverbruik

(bedragen in duizenden euro's)

	JEV 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
m ³ aansluitcapaciteit (eenheid)	685	685	685	685	685	685
gemiddelde aansluitcapaciteit	30	30	30	30	30	30
gemiddeld aantal aansluitingen	23	23	23	23	23	23
Aantal m ³ (*1.000)	2.012	2.012	2.012	2.012	2.012	2.012

Engrosleveringen Vitens

In 2023 wordt het nieuwe productiestation in Beilen in gebruik genomen en zullen de eerste leveringen richting Vitens (Friesland) en het eigen voorzieningsgebied van WMD gerealiseerd worden. In 2024 zal vanuit Beilen 2 miljoen m³ water worden geleverd aan Vitens. De levering vanuit Beilen aan Vitens wordt stapsgewijs verhoogd tot maximaal 3 miljoen m³ per jaar. Dit leidt tot een toename van de omzet engrosleveringen.

Engrosleveringen Waterbedrijf Groningen

In het voorjaar van 2023 zijn gesprekken gestart met Waterbedrijf Groningen om de Engrosleveringen richting Groningen voort te zetten, echter vanuit een andere waterverdeling richting Groningen dan in de huidige situatie. Deze contracten bestaan uit waterinkopen bij Nietap en leveringen richting de Punt en Sellingen. Verder heeft WMD een opjager standby staan die in geval calamiteiten ook inzetbaar is bij Waterbedrijf Groningen. Alle contracten worden momenteel herzien, met de intentie om te continueren.

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige opbrengsten bestaan uit incasso opbrengsten, vergoedingen voor sprinklersinstallaties en brandkranen, vergoeding voor de garantstelling voor leveringszekerheid, verhuur gebouwen en pacht opbrengsten. De overige bedrijfsopbrengsten nemen in 2024 iets af in vergelijking met 2023, door het eindigen van de verhuurovereenkomst in Hoogeveen met het COA.

Grond en hulpstoffen

De grond- en hulpstoffen bestaan uit de kosten voor elektriciteit, chemicaliën en de kosten voor waterinkopen. De kosten in 2024 nemen fors toe in vergelijking met 2023.

(bedragen in duizenden euro's)

	JEV 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
Elektriciteit	1.600	3.379	3.530	3.617	3.765	3.765
Chemicaliën	485	598	624	646	661	738
Waterinkopen	455	510	460	474	481	496
	2.540	4.487	4.615	4.736	4.908	4.998

Energiekosten

In 2024 stijgen de energiekosten met 111% ten opzichte van 2023. Dit komt doordat dat het langjarige energiecontract in 2023 afloopt. In samenspraak met de energiemakelaar is een nieuw contract afgesloten. Hierbij stijgt het commoditytarief van 0,041 cent per kWh naar gemiddeld 0,138 cent per kWh in 2024. Dit betekent meer dan een verdubbeling van de energiekosten. Daarnaast hebben de actief koolfiltratie- en RO-systemen bij productiestations Noordbargeres en Beilen een verhogend effect op het energieverbruik (impact € 150k).

Chemicaliën

De kosten voor chemicaliën stijgen door inflatie en door het in gebruik nemen van het nieuwe productiestation in Beilen.

Uitbestede werk en andere externe kosten

(bedragen in duizenden euro's)

	JEV 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
Kosten inhuur	2.850	1.953	2.002	2.052	2.103	2.156
Onderhoudskosten	2.186	2.572	2.632	2.461	2.530	2.608
Onderzoek waterkwaliteit	2.778	3.566	3.679	3.783	3.877	3.979
Overige	23	0	22	24	23	25
	7.838	8.091	8.336	8.319	8.534	8.767

Inhuur

De kosten voor inhuur dalen ten opzichte van de jaareindeverwachting 2023. Het is de intentie om waar mogelijk eigen personeel aan te trekken. De kosten van eigen personeel nemen daarom toe. De verwachting is dat het niet lukt om alle vacatures direct te in te vullen. Dit zal leiden tot een verschuiving van de personeelskosten naar de kosten voor inhuur.

Onderhoudskosten

De onderhoudskosten stijgen in 2024 met name door onderstaande oorzaken:

- Sloopkosten voor het kantoorgebouw bij het productiestation in Hoogeveen (€ 100k)
- Saneringskosten van de grond bij het productiestation Hoogeveen (€ 100k)
- Inflatie en sterke stijging van de licentiekosten ten behoeve van de besturingssoftware binnen sector Productie.

De komende jaren worden projecten gerealiseerd, die nu in uitvoering zijn of gepland staan in het Meerjaren Investerings Plan (MIP). Door een aantal van deze projecten zullen de toekomstige onderhoudskosten gaan stijgen, als gevolg van de toename van het aantal bedrijfsassets die in de toekomst onderhouden moeten worden. In samenspraak met sector S&K en Productie is voor de jaren na 2024, een inschatting gemaakt van de jaarlijkse toenemende onderhoudskosten. Deze kosten zijn opgenomen in dit bedrijfsplan.

Waterkwaliteit WLN

De kwaliteit van de drinkwaterbronnen staat onder druk. Om goed zicht te houden op de kwaliteitsontwikkeling van de bronnen werkt WMD nauw samen met WLN, die onderzoek doet naar de kwaliteit van het ruwe water. De kostenpost neemt toe door inflatie en door de toenemende druk op waterkwaliteit en de daaruit voortvloeiende extra vraag naar onderzoek door WLN.

Eind 2023 zal een nieuwe dienstverleningsovereenkomst (DVO) worden opgesteld tussen WMD en WLN. Onderdeel hiervan is een nieuw verrekensysteem van de kosten WLN.

Personele kosten

De personeelsbegroting is opgesteld op basis van de formatieplannen per team. Hierbij is rekening gehouden met de invulling van vacatures en met vervanging van medewerkers die met pensioen gaan, zodat een goede kennisoverdracht kan plaatsvinden.

De personeelskosten stijgen in 2024 met circa € 2,5 miljoen. De stijging kan worden verklaard door:

- Toename van de loonkosten dooreen verwachte CAO-stijging (5%) en doorstroming in periodieken in loonschalen.
- Toename formatie door inzet op eigen personeel in plaats van inhuur.
- Toename formatie o.a. om investeringsopgave te kunnen realiseren (zie hoofdstuk 1)

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn doorgerekend op basis van het Meerjaren Investerings Plan 2024-2033 (MIP). Voor de doorrekening van het MIP zijn de onderstaande uitgangspunten aangehouden (zie hoofdstuk 5):

- 2024: realisatie 80% van investeringen
- 2025: realisatie 90% van investeringen
- Vanaf 2026: realisatie 100% van investeringen

Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten bestaan uit onderstaande kosten. De kosten in 2024 nemen toe in vergelijking met 2023.

(bedragen in duizenden euro's)

	JEV 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
Huisvestingskosten	911	884	617	625	634	643
Kantoorkosten	397	419	430	440	451	463
Autokosten	749	868	890	912	935	958
Verkoopkosten	456	452	463	475	487	499
Advieskosten	2.550	2.923	2.971	3.070	3.147	3.226
Automatiseringskosten	2.933	3.350	3.778	3.872	3.969	4.068
Doorbelasting automatisering naar WBGR-WLN	-3.530	-3.805	-3.900	-3.998	-4.098	-4.200
Bijdragen Vewin/Kiwa	485	510	523	536	549	563
Verzekeringskosten	222	225	231	236	242	248
Accountantskosten	100	105	100	125	125	125
Exploitatiekosten	868	820	841	862	883	906
Algemene kosten	538	609	625	642	655	671
Overige	0	0	0	0	0	0
	6.681	7.360	7.566	7.797	7.982	8.171

Autokosten

De autokosten stijgen met ruim € 120k. Door de toenemende investeringen worden meer monteurs en projectleiders geworven. Dit resulteert in een toename van het wagenpark en brandstofkosten.

Advieskosten

De grootste post onder de overige bedrijfskosten betreft de advieskosten. Binnen sector Strategie & Kwaliteit worden advieskosten gemaakt om strategische keuzes te kunnen maken voor de borging van drinkwaterkwaliteit en -kwantiteit en om onderzoeken uit te voeren ter voorbereiding op (investerings-)projecten.

De toename van ruim € 300k komt door:

- Inflatie
- Inzet van een adviesbureau ter ondersteuning om in 2025 te kunnen voldoen aan de CSRD-regelgeving. WMD is verplicht om vanaf 2025 te rapporteren over duurzaamheid. De CSRD heeft betrekking op duurzaamheid in brede zin en bevat toelichtingsvereisten voor een groot aantal Environmental, Social en Governance (ESG) aspecten.
- Inzet van een adviesbureau ter ondersteuning van het verder (door) ontwikkelen van het projectmatig werken binnen WMD.
Toename verwachte advocaatkosten vanwege mogelijke claims inzake droogteschades (zie risicoparagraaf).

Automatiseringskosten en doorbelasting kosten GIGA

Toename van de softwarekosten door extra kosten voor licenties van software aanbieders (€ 150k).

De kosten voor afdeling GIGA (automatiseringskosten, maar ook de inzet van personeel en andere kosten) worden op basis van een verdeelsleutel verdeeld tussen WMD, WLN en Waterbedrijf Groningen. De begrote opbrengst betreft de doorbelasting van de kosten aan WLN en Waterbedrijf Groningen.

Interestkosten

De interestkosten nemen toe door nieuwe leningen om de geplande investeringen te kunnen financieren en door de stijging van het rentepercentage.

4 Aandeelhoudersbesluit drinkwatertarieven 2024

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders stelt jaarlijks de tarieven voor het komend jaar vast en geeft goedkeuring aan de benodigde financiering van de drinkwateractiviteiten. Deze besluitvorming vloeit voort uit artikel 19 van de statuten van WMD Drinkwater NV betreffende het vaststellen en wijzigen van tarieven voor de beschikbaarstelling en levering van drinkwater zoals bedoeld in artikel 11 juncto artikel 20 Drinkwaterwet.

Voorstel tarief 2024

De in de onderstaande tabel aangegeven basistarieven (exclusief BTW en belasting op leidingwater) worden voor 2024 voorgesteld:

	Tarief 2023	Tarief 2024
Kleinverbruik (in €)		
Prijs per m ³	0,85	1,00
Vastrecht per aansluiting	83,40	98,60
Grootverbruik (in €)		
Prijs per m ³	0,85	1,00
Vastrecht per m ³ aansluitcapaciteit	329,58	389,66
Piekverbruik (in €)		
Prijs per m ³	0,85	1,00
Vastrecht per m ³ aansluitcapaciteit	858,00	1.014,00

5 Investeringsplan 2024

Het nu voorliggende Investeringsplan komt voort uit het deze zomer geactualiseerde Meerjaren Investerings Plan 2024-2033. In het MIP staan alle verwachte investeringsprojecten in de aankomende periode van tien jaar, waarbij het begrotingsjaar 2024 het eerste jaar is.

Uitgangspunten MIP 2024-2033

WMD hanteert in het MIP 2024-2033 de volgende uitgangspunten, overeenkomstig het Masterplan WMD 2023-2047 en het visiedocument 2023-2027:

- Schone en voldoende bronnen: het vergroten van de winvergunningen, verbeteren van de bescherming van de waterwingebieden en te participeren in onderzoek naar het mitigeren van organische microverontreinigingen in de bronnen.
- Robuuste infrastructuur: het vervangen van verouderde infrastructuur. Dit betekent dat de investeringen voor de vervanging van verouderde winputten, zuiveringsinstallaties, pompinstallaties en (AC-) leidingen de komende 10 jaar worden gecontinueerd.
- Het realiseren van extra capaciteit om te voldoen aan de benodigde operationele reserve. Het beleid is om 10% operationele reserve beschikbaar te hebben.
- Datagedreven werken en digitalisering: door de digitale mogelijkheden beter te benutten, het sturen op basis van integraal beschikbare informatie en de bewapening tegen digitale bedreigingen.
- Tevreden klanten: het intensiveren van de klantcommunicatie en in te zetten op zachter water.

In het MIP wordt een indicatieve planning en kostenraming gehanteerd. Wanneer er gestart wordt met een investeringsproject dan zal het investeringsplan fasegewijs worden verfijnd. Zo wordt per fase een beter inzicht verkregen in de impact van de complexiteit, benodigde bezetting en vergunningverlening. Deze elementen leiden doorgaans tot bijstelling van de investeringsplanning.

Vaststelling MIP 2024-2033

Het eerste begrotingsjaar van het MIP wordt als onderdeel van dit Bedrijfsplan vastgesteld, waarmee de bestuurder wordt gemandateerd tot het doen van de investeringen in het begrotingsjaar. In deze hoofdtekst van het Bedrijfsplan 2024 wordt financieel inzicht gegeven voor de komende zeven jaar. Dit overzicht heeft een indicatieve status en dient als context. In bijlage 6.2 is het overzicht van alle geplande investeringen voor de komende zeven jaar na te lezen.

Investerings 2024

De investeringsbegroting is circa € 36 miljoen per jaar. Het MIP is passend gemaakt door te temporiseren op bepaalde projecten (bijlage 2).

(bedragen in duizenden euro's)

	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Productielocaties regulier onderhoud	1.802	1.845	2.297	3.143	3.644	2.287	2.598
Bronnen en wingebieden	3.749	3.971	3.576	3.671	3.686	3.777	3.871
Productielocaties projecten	11.290	11.100	11.500	10.400	7.000	13.000	12.500
Interne organisatie	647	376	1.036	420	1.276	983	389
ICT-projecten productie	993	1.021	258	300	230	0	0
Totaal Productie	18.481	18.313	18.667	17.934	15.836	20.047	19.358
Distributie regulier onderhoud en aanleg	11.121	11.395	11.676	11.963	12.259	12.561	12.871
ICT-projecten distributie	676	736	150	150	150	150	150
Distributie projecten	3.830	3.160	3.980	1.090	1.260	750	50
Totaal Distributie	15.627	15.291	15.806	13.203	13.669	13.461	13.071
Klant en Bedrijfsondersteuning	2.261	1.381	2.798	3.211	3.403	3.647	3.860
Totaal MIP 2024-2033	36.368	34.985	37.271	34.348	32.908	37.155	36.289

Met dit huidige opgegeven investeringsniveau, wordt in een aantal jaren niet voldaan aan de gestelde financiële grenzen en zullen mogelijk keuzes op projectniveau gemaakt moeten worden. WMD staat bij de investeringen voor een aantal grote uitdagingen, te weten:

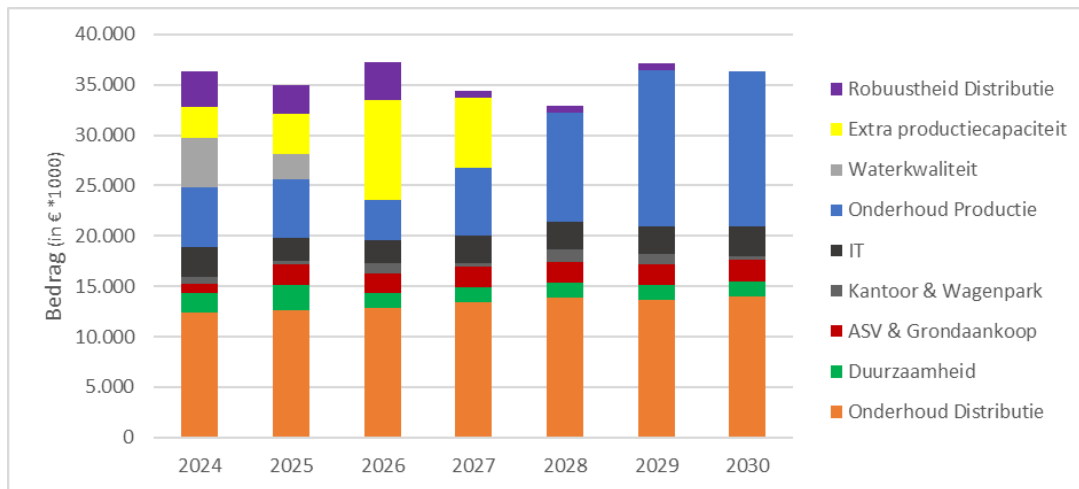
1. WMD streeft ernaar de investeringsbedragen van jaar tot jaar zo goed mogelijk af te vlakken in verband met de bankvereisten van de solvabiliteitspercentages, ICR en WACC-systematiek.
2. Naast de financiële component is het voor WMD een stevige personele uitdaging om het investeringsportfolio conform de planning te realiseren. WMD beschikt over vakkundig eigen personeel om projecten voor te bereiden en te begeleiden. WMD dient de komende jaren te blijven investeren in een goede personele bezetting, al dan niet aangevuld vanuit een flexibele schil door ingenieurs- en detachingsbureaus. De krapte op de arbeidsmarkt, voornamelijk voor technische en specialistische senior functies, kan een rem op de verdere groei en realisatie van de investeringsprognose van WMD zijn.
3. In de zomer van 2023 heeft WMD te maken gekregen met het terugtrekken van een aannemer op een groot Distributie project. Aannemers krijgen ook meer en meer te maken met capaciteitsproblemen, dat zijn doorwerking vindt richting de projecten van WMD. Dit kan een mogelijk grotere impact hebben op WMD in 2024, wanneer meer aannemers met deze problematiek te maken krijgen.

Op basis van deze uitdagingen is het huidige Bedrijfsplan 2024 doorgerekend op basis van de volgende uitgangspunten:

- 2024: 80% van het MIP is meegenomen van het investeringsniveau
- 2025: 90% van het MIP is meegenomen van het investeringsniveau
- Vanaf 2026: 100% van het MIP is meegenomen van het investeringsniveau

Investeringscomponenten MIP 2024

Het MIP is uitgewerkt in een aantal aandachtsgebieden, zoals onderstaand weergegeven:

In de eerste periode van 4 jaar is er een grotere investeringsdruk voor de volgende activiteiten:

- het op orde brengen van de operationele reserve
- het verbeteren van de waterkwaliteit
- de robuustheid in het distributienet

Vanaf 2028 tot 2030 zullen grotere investeringen nodig zijn voor het onderhoud binnen de sector Productie, die voornamelijk plaatsvinden in Gasselte en Zuidwolde. Het investeringsniveau voor het onderhoud binnen sector Distributie, IT, Duurzaamheid en het Kantoor & Wagenpark zijn constant verdeeld over de jaren.

MIP 2024-2033 strategische uitgangspunten mei 2023

In het voorjaar zijn de Strategische & Financiële Uitgangspunten en Ontwikkelingen gepresenteerd. Dit heeft tot doel het managementteam, de raad van commissarissen en de aandeelhouders van WMD te informeren over de ontwikkelingen en uitgangspunten voor het MIP.

In dit stuk werd al het volgende genoemd: *'financiële en menselijke kapitaal lijken bereikt'*, kijkend naar de eerdergenoemde uitdagingen in dit hoofdstuk is dit onveranderd gebleven. Verder zijn de onzekerheden wat betreft de bouwkosten, leveringsproblemen en stijgende rentekosten genoemd. In de afgelopen maanden is hier een nieuwe ontwikkeling bijgekomen en dit is de beschikbaarheid van aannemers.

MIP 2024-2033 hoger dan vorig jaar

Het MIP 2024-2033 toont een totale investeringsomvang van € 346 miljoen. Het vorige MIP had een totale investeringsomvang van € 328 miljoen. In bijlage 6.3 is een beschrijving opgenomen van de wijzigingen van de grotere projecten ten opzichte van voorgaand MIP.

(bedragen in duizenden euro's)	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
MIP 2023-2032	32.480	37.327	34.355	38.328	36.556	36.072	29.628
MIP 2024-2033	36.368	34.985	37.271	34.348	32.908	37.155	36.289
Wijziging	3.888	-2.342	2.916	-3.980	-3.648	1.083	6.661

De stijging komt voornamelijk door:

- Inflatie waardoor de kosten van projecten toenemen
- Groeiende drinkwatervraag leidt tot uitbreiding van de productiecapaciteit
- Grondaankopen voor winvergunningen en klimaatbestendige zoetwatermaatregelen
- Eigen elektriciteitsopwekking voor duurzaamheid
- Toenemende eisen en versterking van informatiebeveiliging

WMD streeft ernaar de investeringsbedragen van jaar tot jaar zo goed mogelijk af te vlakken in verband met de vereisten van de solvabiliteitspercentages, ICR en WACC-systematiek en af te stemmen op de personele capaciteit. Door deze verfijning in de projectenplanning ontstaan ook wijzigingen ten opzichte van het vorige investeringsplan. De gedetailleerde onderbouwing van grote en belangrijk wijzigingen in projectramingen zijn opgenomen in de bijlage 6.3.

6 Bijlagen

6.1 Balans en verlies-en winstrekening Water & Energie B.V.

Na winstverdeling (bedragen in duizenden euro's)

	JEV 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
ACTIVA						
Vaste activa						
Materiële vaste activa	500	467	434	401	368	335
Financiële vaste activa	506	413	321	240	159	79
	1.006	880	755	641	527	414
Vlottende activa (ten hoogste 1 jaar)						
Vorderingen	1	1	1	1	1	1
Liquide middelen	-32	418	783	1.137	1.494	1.850
	-31	419	784	1.138	1.495	1.851
	975	1.300	1.539	1.780	2.022	2.266
PASSIVA						
Eigen vermogen	964	1.290	1.529	1.770	2.012	2.256
Langlopende schulden						
Leningen groepsmaatschappijen	0	0	0	0	0	0
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)						
Overige schulden	11	10	10	10	10	10
	975	1.300	1.539	1.780	2.022	2.266

(bedragen in duizenden euro's)

	JEV 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
Opbrengsten						
Netto omzet	63	69	70	72	73	75
Overige bedrijfsopbrengsten	323	323	323	323	323	323
	386	392	393	395	396	398
Bedrijfslasten						
Uitbesteed werk en andere externe kosten	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	33	33	33	33	33	33
Overige bedrijfskosten	-60	-47	40	40	40	40
	-27	-14	73	73	73	73
Bedrijfsresultaat	413	406	320	322	323	325
Financiële baten en lasten						
Rentelasten	-2	1	0	0	0	0
	-2	1	0	0	0	0
Bedrijfsresultaat voor belastingen	411	407	320	322	323	325
Winstbelastingen	-81	-81	-81	-81	-81	-81
Netto resultaat	330	326	239	241	242	244

6.2 Specificatie en toelichting investeringen

	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
(bedragen in duizenden euro's)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
MIP 2023-2032	32.480	37.327	34.355	38.328	36.556	36.072	29.628
MIP 2024-2033	36.368	34.985	37.271	34.348	32.908	37.155	36.289
Wijziging	3.888	-2.342	2.916	-3.980	-3.648	1.083	6.661
Productielocaties regulier onderhoud	1.802	1.845	2.297	3.143	3.644	2.287	2.598
Bouwkundige voorzieningen en civiele voorzieningen	375	384	394	404	414	424	435
Aanpassing productiestations en vervangingen	1177	1.236	1.298	1.463	1.536	1.613	1.693
Drinkwater installaties pompstations op orde	50	50	50	50	50	50	10
Reinwaterkelders	200	175	555	1.226	1.644	200	460
Bronnen en wingebeden	3.749	3.971	3.576	3.671	3.686	3.777	3.871
Nieuwe pompputten Holtien Zomerweg	1.000	0	0	0	0	0	0
Waarnemingsfilters Assen-West (planvorming)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Zoetwatermaatregelen wingebeden	182	186	189	193	197	201	205
Landschapsplan Beilen	220	220	0	0	0	0	0
Grondaankopen & inrichting waterwingebeden	522	1.702	1.745	1.788	1.833	1.879	1.926
Inrichting wingebed Noordbargeres	250	250	0	0	0	0	0
Programma winputvervanging & optimalisatie winmiddelen	1.500	1.538	1.567	1.615	1.656	1.697	1.740
Bronpaden optimaliseren	75	75	75	75	0	0	0
Productielocaties projecten - voorbereiding en realisatie	9.390	6.100	6.500	3.500	1.500	1.500	1.500
PS Kruidhaars Optimalisatie fase 3	4.100	1.000	0	0	0	0	0
PS Hoogeveen Rein waterreservoir	240	0	0	0	0	0	0
PS Hoogeveen Verbetering leveringszekerheid	1.200	0	0	0	0	0	0
Duurzame energievoorziening WMD	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
PS Zuidwolde Aanpassen - pompputten, zuivering en onderhoud	1.500	1.500	0	0	0	0	0
PS Dalen Uitbreiding capaciteit	600	2.000	5.000	2.000	0	0	0
Nieuwbouw opjaagpompstation Witten (nieuwe locatie)	250	100	0	0	0	0	0
Productielocaties projecten – planvorming	1.900	5.000	5.000	6.900	5.500	11.500	11.000
PS Gasselte nieuwbouw	300	500	0	1.900	4.000	7.000	7.000
PS Valtherbos, kwaliteit verbeteren	300	p.m	p.m	0	0	0	0
PS Noordbargeres korte termijn kwaliteitsmaatregel winveld	500	1.500	0	0	0	0	0
Bouwsteen 10 procent operationele reserve	300	2.000	5.000	5.000	0	0	0
Zuidwolde toekomstbestendig	0	0	0	0	1.500	4.500	4.000
Spoel- en slibwaterverwerking	500	1.000	0	0	0	0	0
Hoogeveen methaanreductie	0	0	0	0	0	0	0
Project OMV's cluster zuidoost zuivering en onderhoud	0	0	0	0	0	0	0

(bedragen in duizenden euro's)	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose 2029	Prognose 2030
Interne organisatie	647	376	1.036	420	1.276	983	389
Bussen en vrachtauto's	267	175	760	228	444	790	85
Overige werktuigen (aanhangers)	190	8	12	27	38	83	85
Personenauto's	36	133	201	100	726	40	146
Kantoorinrichting	154	60	63	65	68	70	73
	0	0	0	0	0	0	0
ICT-projecten productie	993	1.021	258	300	230	0	0
Implementatie Assetmanagement (GiGA-Productie)	208	540	83	0	0	0	0
Stuurinformatie & Business Intelligence (BI) (GiGA-Productie)	50	50	50	0	0	0	0
Upgrade 800XA (GiGA-Productie)	0	210	0	0	230	0	0
Dataverbindingen productiestations (GiGA Productie)	0	0	0	0	0	0	0
Vervanging PGIM-SPH door OSIssoft-PI (GiGA-Productie)	160	0	0	0	0	0	0
Prognose productiesturing Aquasuite (GiGA-Productie)	0	0	0	300	0	0	0
Implementatie NIB-richtlijn voor PA (GiGA-Productie)	75	0	0	0	0	0	0
Implementatie Project Operations (GiGA-Productie)	0	21	125	0	0	0	0
Integratie BIM (GiGA-Productie)	200	0	0	0	0	0	0
Documentmanagement Projecten (GiGA-Productie)	200	100	0	0	0	0	0
Digitalisering proces grondwaterstand peilen (GiGA-Productie)	0	0	0	0	0	0	0
Electronic reporting CSRD (GiGA-Productie)	100	100	0	0	0	0	0
Digital Twin (GiGA-Productie)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Distributie regulier onderhoud en aanleg	11.121	11.395	11.676	11.963	12.259	12.561	12.871
Vervanging Hoofdleidingen (VH)	6.800	6.970	7.144	6.822	7.106	7.294	7.886
Wijzigingen Hoofdleidingen (WH)	3.547	3.636	3.727	3.820	3.915	4.013	4.113
Aanleg Hoofdleidingen (AH)	774	789	805	821	838	854	872
Vervangen AC en GIJ-leidingen met grote leidingdiameter in complexe gebieden	0	0	0	500	400	400	0
Vervanging Hoofdleidingen (KKW)	0	0	0	0	0	0	0
Aanleg Hoofdleidingen (KKA)	0	0	0	0	0	0	0
Aanleg Aansluitleidingen	0	0	0	0	0	0	0
ICT-projecten distributie	676	736	150	150	150	150	150
Upgrade Digitaal Samenwerkings Platform (DSP) (GiGA-Distributie)	156	0	0	0	0	0	0
Upgrade Inspect (GiGA-Distributie)	0	104	0	0	0	0	0
Implementatie ArcGIS Pro en UNM NL Watermodel (GiGA-Distributie)	0	0	0	0	0	0	0
Implementatie IoT (digitale gegevenswinning) (GiGA-Distributie)	270	0	0	0	0	0	0
Meeleggen mantelbuizen tbv glasvezel	150	100	150	150	150	150	150
GeoViewer 2.0 (GiGA-Distributie)	0	332	0	0	0	0	0
Verbeteren tekenfunctionaliteit (GiGA-Distributie)	100	200	0	0	0	0	0

	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
(bedragen in duizenden euro's)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Distributie projecten	3.830	3.160	3.980	1.090	1.260	750	50
Drukknelpunten	500	1.000	1.000	500	0	0	0
Koppeling Hoogeveen - Beilen (engros Vitens)	100	500	2.650	0	0	0	0
Verzwaren koppeling Hv-Zw (robuustheid Infra)	0	0	0	0	700	700	0
Aanpassen leidingen en boosterpomp Smilde	0	0	0	200	0	0	0
Druksensoren	50	50	50	50	50	50	50
Droogteknelpunten 2018-2019 Zuidlaren	0	400	0	0	0	0	0
Droogteknelpunten 2018-2019 Hollandscheveld-Elim	800	500	0	0	0	0	0
Transportleiding Zuidoost-Zuidwest	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Renovatie kantoor Lauwers Assen	0	0	0	0	0	0	0
Knelpunten drinkwaternetwerkvoeding	300	100	100	100	0	0	0
MMbereikbaar (Emmen)	100	210	180	240	510	0	0
Aanleg leiding Beilen-Leggeloo (Robuustheid Infra)	230	0	0	0	0	0	0
Watervoorziening Kloosterveen	800	400	0	0	0	0	0
Magazijn voor distributielocatie zuid	800	0	0	0	0	0	0
Aanschaf vuilwaterpomp	100	0	0	0	0	0	0
Vervangingsprogramma zwaardere werkmaterialen	50	0	0	0	0	0	0
Klant en Bedrijfsondersteuning	1.973	1.116	2.527	2.934	3.121	3.359	3.567
Implementatie Mecoms 365 (GiGA-Klant)	0	0	0	0	0	0	0
Nieuwe ICT-ontwikkelingen Business (GiGA-Business)	0	0	1.210	1.311	1.426	1.587	1.714
UBW update & overige	0	0	0	0	0	0	0
Implementatie FinOps (GiGA-Klant)	1.008	99	0	0	0	0	0
Projectmatig vervangen watermeters	501	514	526	540	553	567	581
Implementatie Integraal Platform (GiGA-Business)	0	0	124	583	630	680	734
Implementatie Robot Framework Mecoms 365 (GiGA-Klant)	0	0	0	0	0	0	0
Implementatie Dynamics365 Human Resources (GiGA-Klant)	0	27	180	0	0	0	0
Revisie watermeters	464	476	487	500	512	525	538
ICT (GiGA)	288	265	271	277	282	288	293
ICT Automatisering GiGA (GiGA)	0	488	653	768	783	799	815
ICT Automatisering GiGA doorbelasting aan WBG - WLN (GiGA)	0	-313	-418	-491	-501	-511	-522
Ontwikkelingen NIB2 voor KA (GiGA)	36	0	0	0	0	0	0
Vervangen SAN (GiGA)	162	0	0	0	0	0	0
Verlengen darkfiber contract (5 jaar) (GiGA)	54	0	0	0	0	0	0
Vervangen Check Point firewall (GiGA)	0	90	0	0	0	0	0
Vervangen Cisco firewall (GiGA)	0	0	36	0	0	0	0
Vervangen Corsa (GiGA)	36	0	0	0	0	0	0

6.3 Wijzigingen in bestaande investeringsprojecten

In deze bijlage worden de belangrijkste wijzigingen in de projecten toegelicht ten opzichte van voorgaand MIP.

6.3.1 Verwijderde projecten in het MIP (projecten > € 500K):

PS Riegmeer nieuwbouw

In het MIP-overleg van 01-05-2023 is besloten het project te verplaatsen buiten de planperiode van 10 jaar. De uitgangspunten van dit project zijn sterk gewijzigd en het project is zeer kapitaalintensief. De winbare hoeveelheid water uit de nieuwe winning aan de Zomerweg is bijgesteld van 3 miljoen naar 1,2 miljoen m³/jaar als gevolg van verzilting. Gezien de investeringsopgave is besloten om dit project te stoppen omdat bij het creëren van extra operationele capaciteit goedkopere alternatieven zijn.

PS Noordbargeres & Valtherbos OMV verwijdering door deelstroom RO

Het is op dit moment niet noodzakelijk gebleken om te investeren in deelstroom RO als gevolg van het aantrekken van organische microverontreinigingen (OMV's) in beide winvelden. Er wordt na 2030 geld gereserveerd om dit risico op het aantreffen van OMV's in het drinkwater te mitigeren. Op Noordbargeres is door de implementatie van actieve kool in samenwerking met het afpompen van winput 41 de waterkwaliteitsproblematiek op dit moment beheersbaar. Het blijft echter onvoorspelbaar hoe dit risico zich de komende planperiode gaat ontwikkelen.

6.3.2 Gewijzigde projecten in het MIP (projecten > € 500K):

Programma Reinwaterreservoirs

De investering van de nieuwbouw van de reinwaterkelder in Assen wordt vertraagd met 2 jaar. Dit is vanuit het inzicht van de technische staat verantwoord en zorgt ervoor dat in de kritische jaren ruimte is voor andere investeringen.

Project PS Kruidhaars

Doel van het project is een complete renovatie van PS Kruidhaars, waarbij biologisch stabiel en minder troebel water wordt geproduceerd, met een hogere capaciteit. Dit wordt bewerkstelligd door een vacuümontgassing waarbij methaan wordt verwijderd en aanpassingen aan de voor- en nafilts. De scope van dit project is uitgebreid naar aanleiding van nieuwe inzichten.

Project PS Zuidwolde tijdelijke renovatie

Om de komende jaren voldoende water te leveren met een goede kwaliteit is het noodzakelijk om pompstation Zuidwolde tijdelijk te renoveren. De locatie is sterk verouderd en een aantal zuiveringsonderdelen moeten versneld gerenoveerd worden. Het projectkosten zijn gewijzigd als gevolg van het verder uitwerken van de scope en het actualiseren van prijzen.

Project PS Dalen uitbreiden capaciteit

Dit project betreft de uitbreiding van de zuiveringscapaciteit. De projectplanning is aangepast aan de hand van project Beilen. Op basis is een realistischere planning gemaakt en worden daardoor de investeringskosten beter gespreid over de planperiode.

Project PS Gasselte

De nieuwbouw van pompstation Gasselte wordt getemporiseerd om daarmee de totale investeringsopgave beter te spreiden. Hiervoor dient er wel in 2024 en 2025 geïnvesteerd te worden in het vervangen van cruciale onderdelen.

Project bouwsteen 10% operationele reserve

Dit project betreft het vergroten van de operationele productiecapaciteit. Afhankelijk van uitkomsten van vergunningstraject Zomerweg en de haalbaarheid van Assen Oost wordt deze bouwsteen in 2024 ingevuld. De raming gaat uit van de terugvaloptie Assen West. Er is in de kostenraming rekening gehouden met het kostbaarste scenario.

Project PS Noordbargeres OMV winput 41

Er is budget opgenomen voor een onderzoek naar OMV-verwijdering voor specifiek winput 41. Deze winput loost de wincapaciteit nu op het riool en dient als schermput zodat andere winputten niet verontreinigd worden. De baten van dit project zijn het reduceren van de spoelwaterverliezen en het water niet meer te lozen op het riool. Daarnaast wordt er onderzoek doen naar de verwijdering van OMV's. Hierdoor wordt ervaring en expertise opgedaan voor de toekomst.

6.3.3 Nieuwe projecten in het MIP (projecten > € 500K):

Project OMV-verwijdering cluster Zuidoost

Dit project vervangt het eerder opgenomen budget voor de deelstroom RO op Noordbargeres en Valtherbos en is bedoeld als reservering voor eventuele OMV-problematiek in de toekomst in de cluster Zuidoost. Voor de korte termijn wordt op Noordbargeres bron 41 aangepakt (los project). In dit project zal naast het beperken van de lozing op het riool ook aanvullend onderzoek gedaan worden naar capillaire nanofiltratie voor de verwijdering van OMV's.

Programma winputvervang

Dit programma wordt geïntroduceerd voor het structureel onderhoud en ontwikkeling van winputten. Er is een grote vervangingsopgave voor de winning. In dit programma wordt risico gestuurd per jaar een aantal winputten nieuw geboord. Precieze invulling van dit programma wordt in 2023/2024 bepaald.

Project PS Zuidwolde toekomstbestendig

Bij de eerder voorgenomen bouw van PS Riegmeer zou PS Zuidwolde geamoveerd worden en de winning binnen PS Riegmeer ingezet worden. Door het stoppen van PS Riegmeer, is er een investering nodig om PS Zuidwolde toekomstbestendig te maken. De scenariostudie voor de definitieve scope zal eind 2023 gereed zijn.

Project Hoogeveen methaanreductie

Er is aan het eind van de planperiode budget opgenomen voor het mitigeren van de methaanuitstoot voor de winningen van pompstation Hoogeveen. Dit is een investering die met name bijdraagt aan de duurzaamheid door methaan om te zetten in koolstofdioxide. Koolstofdioxide is een factor 28 minder schadelijk voor het milieu dan methaan. Deze duurzaamheidsambitie was eerst opgenomen in de scope van project PS Riegmeer.

Project spoelwater & slibverwerking

Er is budget opgenomen in het MIP om de hergebruikinstallaties goed te laten functioneren en de slibverwerking op meerdere productielocaties te optimaliseren. De ultrafiltratie installaties staan tot nader orde buiten bedrijf wegens ontbreken van goede reinigingsvoorzieningen. Ook worden in dit project de chemicaliëninstallaties gerenoveerd en voorzien van een BRL-certificering.

Project vervangen AC/GIJ met grote diameter

Nieuw projectblad om beter zicht te krijgen op de kosten van vervanging van grote leidingdiameters. De kosten die hiervoor geraamd zijn, zijn in mindering gebracht op hoofdbudget voor leidingvervang.

6.4 Kasstroomoverzicht

(bedragen in duizenden euro's)

	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028
Resultaat	3.398	4.818	4.838	5.012	6.456
Afschrijvingen	12.633	13.633	14.633	15.633	16.633
Cashflow uit exploitatie	16.031	18.451	19.471	20.645	23.089
Investerings materiële vaste activa	-30.055	-31.485	-37.271	-34.349	-32.908
Desinvesteringen materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Mutatie financiële vaste activa	37	188	175	176	111
Nieuwe leningen	43.500	43.000	51.000	52.500	52.000
Aflossing leningen	-27.355	-30.580	-34.280	-39.530	-42.580
Cashflow uit investeringen	-13.873	-18.876	-20.376	-21.203	-23.377
Mutatie vlottende activa	-48	-4	-2	0	-1
Mutatie overige schulden	-512	510	473	454	394
Mutatie werkkapitaal	-560	506	471	454	393
Mutatie geldmiddelen	1.598	81	-434	-104	105
Stand 1 januari	51	1.649	1.730	1.295	1.191
Stand 31 december	1.649	1.730	1.295	1.191	1.296

Strategische & Financiële Uitgangspunten en Ontwikkelingen

voor de actualisatie van het
Meerjaren Investeringsplan
2024-2033

Colofon

Documentnaam	Strategische & Financiële Uitgangspunten en Ontwikkelingen
Project	Actualisatie Meerjaren Investeringsplan 2024-2033
Bedrijf	WMD Drinkwater N.V.
Projectleider	[REDACTED]
Opdrachtgever	Henk Brink
Versie	Definitief
Datum	11 april 2023
Status	<ul style="list-style-type: none">• Ter bespreking in RvC 19 april 2023
Vervolg	<ul style="list-style-type: none">• Opstellen MIP 2024- 2033 met:<ul style="list-style-type: none">- Geactualiseerde tabel investeringsprojecten en toelichtende tekst- Doorberekening MIP en financiële kengetallen Inclusief doorkijk naar ontwikkeling van de exploitatie- Inclusief het Projectenboek 2024-2033 met projectenfactsheets• MIP 2024-2033 bespreken in RvC 24 mei en AVA 16 juni 2023• Ter informatie aan Ondernemingsraad WMD in week 23

Inhoud

Inleiding.....	2
Grenzen van het financiële en menselijke kapitaal lijken bereikt.....	2
Meerjaren Investeringsplan (MIP) 2024-2033	2
Strategische kaders WMD.....	2
Drents drinkwater. Altijd! Visie WMD 2023-2027	3
Masterplan Infrastructuur WMD 2023-2047	4
Kernpunten Masterplan Infrastructuur WMD 2023-2047	4
Financiële uitgangspunten	4
Indexering en bijstelling projectbudgetten MIP 2024-2033	4
Afsluiten nieuwe contracten	4
Inflatie februari 2023 en prognose 2024	5
Wettelijk kader tarieven en WACC.....	5
Algemene bepaling WACC.....	5
Financiering WMD Drinkwater N.V. en vereiste ratio's.	6
Renteontwikkeling en -gevoeligheid.....	6
Financiële onzekerheden	6
Bouwkosten stijgingen en leveringsproblemen materialen.....	6
Hogere rentekosten voor afsluiten leningen	6
Daling afzet drinkwater sinds oktober 2022	7

Inleiding

Met dit document brengt WMD Drinkwater N.V. strategische en financiële uitgangspunten en ontwikkelingen in beeld die van invloed zijn op het Meerjaren Investeringsplan (MIP) 2024-2033, als integraal onderdeel van het Bedrijfsjaarplan 2024. Het is gebaseerd op het Visiedocument 2023-2027 en op het Masterplan Infrastructuur 2023-2047, dat WMD beide in 2022 heeft herzien. Dit document heeft als doel om het managementteam, de raad van commissarissen en de aandeelhouders van WMD te informeren. Het stelt hen in de gelegenheid op basis van dit document onderling en met de directeur-bestuurder het goede gesprek te voeren. Om vragen te stellen en eventueel opmerkingen en adviezen te geven over de Strategische & Financiële Uitgangspunten en Ontwikkelingen. De vragen, opmerkingen en adviezen worden meegenomen in het vervolgtraject; het op- en vaststellen van het Bedrijfsplan 2024, waarvan het MIP 2024-2033 een integraal onderdeel is.

Grenzen van het financiële en menselijke kapitaal lijken bereikt

Het Visiedocument WMD 2023-2027 en het WMD Masterplan 2023-2047 laten zien dat de opgave waar WMD voor staat onverminderd groot is en zelfs nog in omvang toeneemt. Er is een grote inspanning nodig om de kwaliteit van het drinkwater voor de toekomst veilig te stellen. Ook moet rekening worden gehouden met stijging in drinkwatergebruik, waar uitbreiding van productiecapaciteit voor nodig is. Er is nog steeds een aanzienlijke vervangingsopgave van verouderende infrastructuur voor zowel winmiddelen, productiestations als transport- en distributieleidingen. Additionele zuiveringstechnieken moeten worden ingezet om de kwaliteit van het drinkwater optimaal te houden. Naast deze primaire drinkwateropgaves staat WMD ook voor de opgave om de processen te verduurzamen en om gebruik te maken van de mogelijkheden die digitalisering inmiddels biedt.

WMD constateert dat bij de invulling van deze opgave de grenzen van de eigen financiële ruimte, financieringsmogelijkheden en de capaciteit van de interne organisatie worden bereikt. Het investeringsvolume is in de afgelopen jaren sterk gestegen tot circa 35 miljoen euro per jaar nu. WMD werkt aan versterking van de projectenorganisatie en gaat meer gebruik maken van personeel en kennis 'uit de markt'. WMD wil de omslag maken van 'alles zelf doen' naar onderbouwd kiezen voor uitbesteding, met als randvoorwaarde het behoud van kennis van de kernprocessen. WMD constateert dat ook bij ketenpartners (aannemers, leveranciers, etc.) en het bevoegd gezag de druk hoog is. Dit resulteert in langere doorlooptijden van bouwprojecten, onderzoeken en procedures en in prijsstijgingen in de bouwkosten van investeringsprojecten. Er bestaat grote onzekerheid over de prijsontwikkeling in de komende maanden en jaren. Financieel loopt WMD tegen de grenzen aan van de investeringsmogelijkheden door de eisen aan de financiële parameters zoals WACC, IRC en solvabiliteit. Door de onzekerheid in prijsontwikkeling moet WMD bovendien rekeninghouden met meer kosten gedurende de looptijd van projecten. WMD ziet zich daarom gedwongen om scherpe keuzes te maken in prioritering van werkzaamheden en projecten. Als bij de uitwerking blijkt dat de invulling van de opgaves waar WMD voor staat in de knel komt, zal WMD dit duidelijk markeren.

In de zomer van 2023 stelt WMD de exploitatie op ten behoeve van het Bedrijfsplan 2024. Dat moment geeft een indicatie van de financiële gevolgen. De definitieve keuzes over de exploitatie, investeringsprojecten en tariefstelling vinden plaats in het najaar 2023 voor vaststelling van het Bedrijfsplan 2024.

Meerjaren Investeringsplan (MIP) 2024-2033

In het MIP 2024-2033 worden alle investeringsprojecten genoemd die WMD vanaf begrotingsjaar 2024 in een periode van tien jaar wil realiseren. Het MIP 2024-2033 wordt gebaseerd op de strategische kaders WMD en financiële uitgangspunten en onzekerheden. Dit leidt tot nieuwe en aangepaste investeringsprojecten om wingebeden, zuiveringscapaciteit en distributiecapaciteit uit te breiden. Als onderdeel van de reguliere planning en control cyclus wordt het MIP jaarlijks bijgesteld.

Strategische kaders WMD

Voor het opstellen van dit document is gebruik gemaakt van twee strategische brondocumenten: Visie WMD 2023-2027 en het Masterplan Infrastructuur WMD 2023-2047. Deze documenten zijn, naast de financiële kaders, leidend voor de te nemen investeringsbesluiten.

Drents drinkwater. Altijd! Visie WMD 2023-2027

WMD staat voor nieuwe uitdagingen. Er zijn wezenlijke externe ontwikkelingen rondom WMD die om een reactie vragen. In de Visie onderkent WMD vier thema's met topprioriteit:

1. Schone en voldoende bronnen
2. Datagedreven en toekomstbestendig werken
3. Wendbaarheid organisatie
4. Gezond financieel resultaat

Naast verslechtering van de kwaliteit van de drinkwaterbronnen, ziet WMD zich nu ook geconfronteerd met de noodzaak om te werken aan uitbreiding van de winvergunningen om de toenemende drinkwatervraag op te kunnen vangen. Dit is nodig om de toekomstige levering aan huishoudens en bedrijven in Drenthe veilig te stellen. Deze uitbreiding van winvergunningen moet worden gerealiseerd in een periode waarin ook een watertransitie en een landbouwtransitie plaats gaan vinden. Nationale en Europese doelen voor natuur, landbouw, water en de ambities voor woningbouw en economische ontwikkelingen creëren een gezamenlijke en complexe ruimtelijke puzzel voor de landelijke en stedelijk gebieden. In een aantal belangrijke kamerbrieven over de Aanpak Stikstof, het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), Water en Bodem Sturend en de landbouwbrief heeft het Rijk een duidelijke ambitie en een stevig sturende rol kenbaar gemaakt. De ambitie is een sterke en veerkrachtige natuur, met robuust watersysteem en een toekomstbestendig klimaat, waarbij het landelijk gebied aantrekkelijk moet zijn en blijven om te wonen, te werken, voedsel te produceren en te recreëren. Aan de provincies de taak om samen met regionale overheden en stakeholders in het landelijk gebied om deze landelijke kaders te vertalen naar een provinciale en gebiedsgerichte aanpak. Zowel het NPLG als de brief Water en Bodem sturen bieden kansen voor de drinkwaterbronnen om de waterkwantiteit en waterkwaliteit te verbeteren. In beide brieven staan ook aandachtspunten, zoals een drinkwaterbesparing van 20% en een heroverweging van bestaande grondwateronttrekking rondom Natura 2000 gebieden. Een tweede uitdaging is gelegen in de voortschrijdende digitalisering. Meer en meer gaat WMD de komende jaren werken vanuit data. Om het werk efficiënter te doen, in minder tijd en in één keer goed. Gebaseerd op de juiste informatie, op het juiste moment en op de juiste plaats. Noodzakelijk om de dienstverlening aan de klanten op niveau te houden, om de processen beter uit te kunnen voeren, verstoringen te voorkomen en om te voldoen aan de steeds grotere plicht om toezichthouders en belanghebbenden van tijdige informatie te voorzien. Als derde punt moet WMD werk maken om haar organisatie en haar mensen wendbaarder te maken. Omdat veranderingen in de omgeving steeds sneller gaan en ook steeds meer van WMD en de medewerkers vragen. Een deel van de opgaven waar WMD voor staat kan zij niet zelfstandig oplossen. Daarom is samenwerking belangrijker dan ooit. Met collega drinkwaterbedrijven en met leveranciers. En vooral met partijen in de Drentse waterketen: provincie, gemeenten, waterschappen, natuur- en milieuorganisaties en de landbouw. Om de drinkwatervoorziening in Drenthe toekomstbestendig te houden is een aanzienlijke investering nodig, naar huidige inzichten ruim 350 miljoen euro voor de komende 10 jaar. Hierin zijn ook de nodige investeringen opgenomen voor verduurzaming van de drinkwaterproductie. Deze investeringsopgave maakt aantrekken van meer externe middelen noodzakelijk. Ook de exploitatie groeit fors van 44 miljoen euro in 2022 naar 65 miljoen euro in 2027. Het vergt een grote opgave om alle ambities te realiseren binnen de financiële randvoorwaarden vanuit regelgeving en financiers.

Naast deze thema's met topprioriteit onderkent WMD ook 4 thema's met hoge prioriteit:

5. Tevreden klant
6. Sociaal en duurzaam
7. Aantrekkelijke werkgever
8. Robuuste infrastructuur.

Op deze thema's is WMD al goed op weg, maar zijn nog steeds aanzienlijke inspanningen nodig. De klanttevredenheid bij WMD is hoog. Opgave is de komende tijd om de mogelijkheden te benutten die de digitale ontwikkelingen bieden. Als drinkwaterbedrijf is WMD vanuit haar kern duurzaam. Wel ziet WMD een opgave om in haar besluitvorming en rapportages duurzaamheid expliciet tot uitdrukking te brengen. Ook heeft WMD nog een opgave om de duurzaamheid van het elektriciteitsverbruik te vergroten en om uitstoot van methaan (afkomstig uit het opgepompte grondwater) te verminderen. Door de krappe arbeidsmarkt ziet WMD zich genoodzaakt de werving van nieuw personeel te intensiveren. Het Masterplan geeft de onderbouwing op welke wijze WMD haar infrastructuur wil ontwikkelen om ook in de toekomst invulling te kunnen blijven geven aan de wettelijke taak van de drinkwatervoorziening.

Masterplan Infrastructuur WMD 2023-2047

De ontwikkeling van nieuwe infrastructuur duurt vele jaren. De infrastructuur die WMD realiseert, moet de komende decennia zorgen voor een betrouwbare drinkwatervoorziening. Een doorkijk met lange tijdshorizon is daarom noodzakelijk. WMD geeft in het Masterplan Infrastructuur WMD 2023-2047 richting aan de gewenste ontwikkeling van de infrastructuur voor de winning, zuivering en distributie van drinkwater in het WMD-voorzieningsgebied in Drenthe en voor de en gros leveringen aan Vitens en Waterbedrijf Groningen. Het masterplan beschrijft wat WMD in de periode 2023-2047 moet doen om klant- en toekomstgericht voldoende en betrouwbaar drinkwater te kunnen garanderen. Het masterplan geeft naast adviezen voor investeringsprojecten ook adviezen voor studies ter voorbereiding van mogelijke toekomstige investeringsprojecten en adviezen voor omgevingsmanagement en versterken van de samenwerking met alle omgevingspartners.

Kernpunten Masterplan Infrastructuur WMD 2023-2047

De kernpunten van het masterplan zijn:

1. WMD heeft voor zowel winputten, productiestations en transport- en distributieleidingen een aanzienlijke vervangingsopgave omdat installaties aan het einde van de technische levensduur raken. Gedurende 2022 is onderkend dat er een structurele vervanging van bestaande putkelders en winputten nodig is.
2. Voor zowel de asbestcement en gietijzeren transportleidingen met een leidingdiameter groter dan of gelijk aan 200 mm moet een aangepast vervangingsplan uitgewerkt worden. Dit om beter inzicht te krijgen in de financiële impact van deze complexere vervangingsprojecten. Vervanging van deze leidingen is niet mogelijk vanuit de reguliere vervangingsbudgetten.
3. De geplande uitbreiding van de wincapaciteit bij Dalen en Holtien en daarmee samenhangende productiecapaciteit van de productiestations Dalen en Hoogeveen zijn 'no-regret' maatregelen die op zo kort mogelijke termijn doorgevoerd moeten worden.
4. Het bestaande productiestation Gasselte wordt door nieuwbouw op het terrein vervangen.
5. De verslechterde grondwaterkwaliteit maakt een verdere uitbreiding van de zuivering van productiestation Noordbargeres nodig met deelstroom RO (omgekeerde osmose) membraanfiltratie. De detailuitwerking moet nog plaatsvinden en daarvoor is mogelijk voorafgaand onderzoek met een proefinstallatie noodzakelijk. Ook de afvoer van de concentraatstroom is een issue.
6. Bij de voorziene uitbreiding van de waterwinvergunning Holtien is bouw van een nieuw productiestation Riegmeer gewenst. Dit biedt de mogelijkheid om ook het grondwater van de winning Zuidwolde in dit nieuwe productiestation te zuiveren, waarmee een kostenefficiënte schaalvergroting bereikt wordt.
7. Verder verbeteren en uitbreiden van de instrumentatie van winputten en in productiestations en de daarmee samenhangende mogelijkheden voor doorvoeren van digitalisering leidt tot hogere investeringskosten. Dat geldt ook voor de extra (druk)sensoren in het leidingnet.
8. De geplande investeringen in het leidingnet (koppeling productiestations, oplossen van drukkelpunten in periodes van hoge drinkwatervraag, vervanging AC- en GIJ-leidingen om stijging in storingen tegen te gaan) worden onverminderd voortgezet. Waar mogelijk worden ingrepen zodanig uitgevoerd dat op termijn de bestaande distributiepompstations Mantinge, Pesse, Smilde en Zwinderen buiten gebruik gesteld en geamoveerd kunnen worden.

Financiële uitgangspunten

Indexering en bijstelling projectbudgetten MIP 2024-2033

Op basis van de geschetste ontwikkelingen van de inflatie en bouwkosten worden in de projectenfactsheets voor het MIP 2024-2033 de ramingen geactualiseerd op het actuele prijspeil van voorjaar 2023. In principe bedraagt die indexatie voor de jaarschijf 2024 4,3% extra ten opzichte van het vorige MIP. Op basis van enkele recente aanbestedingen moet bij enkele bouwprojecten zelfs rekening worden gehouden met prijsstijgingen met 40% tot 60%. Voor de loonvoet van 2024 verwacht WMD een stijging van 5%, welke passend is bij de trend van de CAO Waterbedrijven. (Bron: Rabobank). WMD blijft deze ontwikkeling volgen.

Afsluiten nieuwe contracten

Naast de algemene kostenverhoging verwacht WMD prijsverhogingen voor het afsluiten van nieuwe raamcontracten met leveranciers en aannemers. In het boekjaar 2023 lopen een aantal langlopende contracten af, waarna tegen het dan geldende prijspeil nieuwe contracten worden afgesloten. De verwachting is dat de

nieuwe aanbesteding van GROND'G (gecombineerde aanleg en vervanging van ondergrondse infrastructuur) stijgt met 30%.

Inflatie februari 2023 en prognose 2024

De verwachting is dat WMD in 2023 te maken heeft met een hoge inflatie van 4,6 procent en voor 2024 wordt gerekend op 4,3 procent (bron: inflatiemonitor Rabobank – februari 2023). Ondanks de relatief gunstige ontwikkelingen op de energiemarkten zijn er nog diverse opwaartse inflatierisico's. In een somber scenario ziet WMD de inflatie in 2024 oplopen tot 7,1 procent. Op langere termijn verwacht WMD dat de inflatie weer op het niveau van rond de 2% per jaar zal zijn. De inflatieverwachtingen worden sterk beïnvloed door de onzekerheid over de oorlog in Oekraïne en de sancties tegen Rusland. Door een langdurig verloop kunnen de prijzen voor consumenten en producenten nog verder oplopen (bron: Eurostat, CBS, Raboresearch).

Wettelijk kader tarieven en WACC

Algemene bepaling WACC

In de Drinkwaterwet is vastgelegd dat de tarieven voor drinkwater worden bepaald op basis van de werkelijke kosten. De kosten voor het leveren van drinkwater bestaan uit operationele kosten, vermogenskosten en afschrijvingen. Voor de vermogenskosten gelden voor drinkwaterbedrijven aanvullende wettelijke regels. De vermogenskosten worden gemaximeerd door de zogenaamde WACC (Weighted Average Cost of Capital = Vermogenskostenvoet). De WACC wordt berekend als een percentage van de waarde van de bedrijfsmiddelen (asset base). Het maximaal toegestane percentage wordt jaarlijks door de Minister van Infrastructuur & Waterstaat vastgesteld.

Na een daling van de WACC-tarieven in de afgelopen jaren, heeft de Minister besloten dat de WACC voor de jaren 2022-2024 wordt vastgesteld op 2,95%. De drinkwaterbedrijven hebben positief gereageerd, omdat de minister de drinkwaterbedrijven zo de gevraagde duidelijkheid geeft over hun investeringsmogelijkheden. WMD en andere drinkwaterbedrijven staan komende jaren voor enorme uitdagingen om de kwaliteit en kwantiteit van drinkwater op peil te houden. Hiermee zijn forse investeringen gemoeid. De aan de WACC gerelateerde cijfers zijn aangescherpt en geactualiseerd op basis van de laatste inzichten en effecten van de huidige renteontwikkelingen, energieprijzen en inflatie, uitgevoerd door de Rebel Group. WMD gaat op basis van deze informatie uit van de volgende WACC- en rente ontwikkelingen:

WACC ontwikkeling

Periode	Percentage
2025-2027	3,40 %
2028-2030	3,70 %
2031-2032	3,80 %

Figuur 1 WACC ontwikkeling

Rente ontwikkeling:

Rente 2023-2032	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
10 jaars staatsrente	1,53	1,45	1,40	1,39	1,39	1,41	1,44	1,49	1,49	1,48
rente opslag	1,13	1,13	1,13	1,13	1,13	1,13	1,13	1,13	1,13	1,13
Transactiekosten	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15
Totaal	2,81	2,73	2,68	2,67	2,67	2,69	2,72	2,77	2,77	2,76

Figuur 2 Renteontwikkeling 2023-2032 (gebaseerd op gegevens Ortec, ontvangen van ILT, voor 10 jaars Staatslening + opslag)

De WACC maakt dat schommelingen in de investeringen zichtbaar kunnen worden in de tariefontwikkeling

Het wetsvoorstel om de WACC eenmalig met 3 jaar te bevriezen op 2,95% was een eerste stap in de benodigde aanpassing van de wetgeving. WMD heeft zich hiervoor zeer actief ingezet samen met de Vewin en andere drinkwaterbedrijven. De wetwijziging geeft tijdelijk lucht voor investeringen binnen de drinkwatersector bij een dalende rente. De rente is inmiddels stijgend waardoor WMD nog onvoldoende weet waartoe de

aanpassing op langere termijn gaat leiden en wat de effecten zijn voor het investeringsprogramma, de tarieven en daarmee de kerntaken van de organisatie. Daarom blijft WMD, samen met de Vewin en andere drinkwaterbedrijven, stevig lobbyen voor een vernieuwing van de regelgeving. WMD doet conform besluitvorming in Aandeelhoudersvergadering najaar 2022 een onderzoek naar de opties van vermogensversterking door aandeelhouders en betreft daarbij de bevindingen van het Rebel Group rapport Financierbaarheid drinkwatersector. Het is noodzakelijk voor WMD om bij tariefbepaling de ruimte binnen de WACC te benutten. WMD heeft een sterkere vermogenspositie nodig om de toekomstige investeringsopgaven en groeiende exploitatie te kunnen opvangen. Vanuit financiers (banken), de wetgeving (politiek bestuur) en toezichthouders (ILT) worden eisen gesteld aan de solvabiliteit en de debt-ratio voor een financieel gezond drinkwaterbedrijf op langere termijn. Om deze vermogenspositie te realiseren, is benutting van de WACC-ruimte nodig.

De WACC beweegt in principe mee met de renteontwikkeling. In afwijking van vorige jaren, maakt de continue daling van de rente plaats voor een oplopende rente. Door deze oplopende rente, verwacht WMD een stijging van de rentelasten voor het afsluiten van nieuwe leningen. Het WMD-investeringsprogramma leidt tot een toename van de activa. Deze toename wordt gefinancierd met eigen vermogen en leningen. Om aan de door de banken gestelde eisen voor de solvabiliteit en de Interest Coverage Ratio (ICR) te voldoen, is opbouw van eigen vermogen noodzakelijk. Opbouw van het eigen vermogen vindt plaats door toevoeging van het resultaat. De aangegeven verplichte verlaging van het resultaat, die nodig is om aan de WACC te voldoen, is hiermee in tegenspraak. De wetgeving beperkt de winst voor drinkwaterbedrijven en staat niet toe dat er reserveringen voor toekomstige investeringen worden getroffen. Dit betekent dat de tarieven elk jaar opnieuw worden afgestemd op de werkelijke kosten. Dit kan ertoe leiden, in weerwil van wat aandeelhouders en klanten doorgaans verwachten, dat schommelingen optreden in de tariefontwikkeling ten gevolge van variaties in de investeringen.

Financiering WMD Drinkwater N.V. en vereiste ratio's.

Het consortium van banken dat de financiering van WMD verzorgt bestaat uit Bank Nederlandsche Gemeenten, Nederlandse Waterschapsbank en de Rabobank. De genoemde banken hebben normen gesteld voor de solvabiliteitsratio en de interest coverage ratio (ICR). De solvabiliteitsratio moet op grond daarvan minimaal 25% bedragen en de ICR minimaal 1,5 %. WMD streeft op langere termijn (10-15 jaar) naar een solvabiliteitspercentage van 30% om voldoende buffervermogen te hebben in geval van onverwachte ontwikkelingen.

Renteontwikkeling en -gevoeligheid

Binnen de drinkwatersector wordt gebruik gemaakt van vastrentende leningen met een looptijd van 10 of 15 jaar, ook ter financiering van infrastructurele projecten, zoals leidingwerk en productiestations. Aangezien de terugverdientijd en toegestane afschrijvingstermijnen binnen de drinkwatertarieven van dergelijke investeringen veel langer is, worden aflossingen veelal meerdere keren geherfinancierd. Deze systematiek zorgt voor een natuurlijke demping van rente-effecten, zonder risico's om structureel uit de pas met de actuele renteniveaus te lopen. De kosten van eigen en vreemd vermogen zijn binnen de Drinkwaterwet beperkt tot de vastgestelde WACC. De maximale WACC volgt ongeveer deze trend en daarmee sluit deze wijze van financiering aan bij de tariefontwikkeling.

Financiële onzekerheden

Bouwkosten stijgingen en leveringsproblemen materialen

WMD constateert in 2023 hoge prijsstijgingen en grote leveringsproblemen van diverse materialen en bouwkosten. Dit betreft voornamelijk de prijzen van staal, hout en kunststofproducten. De ramingen van investeringsprojecten bestaan uit meerdere componenten. WMD houdt rekening dat projectenramingen daardoor gemiddeld tussen de 5% - 20% kunnen stijgen.

Hogere rentekosten voor afsluiten leningen

WMD constateert een stijging van de rente. WMD verwacht dat de kosten voor het afsluiten van leningen om investeringen te kunnen financieren toenemen.

Daling afzet drinkwater sinds oktober 2022

WMD constateert sinds oktober 2022 minder afzet van drinkwater en daarmee samenhangende opbrengsten. WMD veronderstelt dat dit relatie heeft met de hoge energieprijzen in die periode. Vanaf 1 januari 2023 geldt een prijsplafond op energie voor alle huishoudens en andere kleinverbruikers. Ondanks het ingevoerde prijsplafond op energie, zijn ook in januari en februari 2023 lagere drinkwaterafgiftes geconstateerd dan in voorgaande jaren. De productie in deze maanden was zelfs het laagste in de afgelopen 20 jaren. WMD blijft deze ontwikkeling en de eventuele effecten op de exploitatie en de investeringsruimte monitoren.